GUDDOMMELIGE KOMEDIE DANTE ALIGHIERIS: HELVEDE DANTE ALIGHIERIS

Dante Alighieri, Christian Knud Frederik Molbech

Dante Alighieri.

Efter en Maske tagen over hans Lig i Ravenna 1321.

Phot. af J. Wulff.

Dante Alighieris
Guddommelige Komedie.

Anden Deel.

DANTE ALIGHIERIS

GUDDOMMELIGE KOMEDIE,

OVERSAT

AF

CHR. K. F. MOLBECH.

ANDEN DEEL: HELVEDE.

ANDEN UDGAVE.

Forlagsbureauet i Kjøbenhavn.

(O. H. Delbanco. G. E C. Gad. Gyldendalske Bogh. C. C. Lose.)

Thieles Bogtrykkeri.

1865.

Indhold af anden Deel.

Helvede.

Helvede.

Er man endog ved første Smag ei nøiet
Og finder tung din Røst, den skal dog nære
Og give Livskraft, naar den er fordøiet.

Paradiset. XVII. 130.

Første Sang.

Skoven.

Paa Midten af vor Bane gjennem Livet
Jeg fandt mig i en Skovs bælgmørke Sale,
Forvildet fra den Vei, som var mig givet.
Ak, hvilken Byrde haard det er at tale
Om hvordan Skoven var, den vilde, øde!
Min Skræk ved Tanken kaldes op af Dvale. 6
Knap mere beesk det var mig om jeg døde;
Dog vil jeg for det Held, jeg fandt, tillige
Alt Andet nævne, som mig der gav Møde.
Hvordan jeg kom derind, jeg kan ei sige;
Saa mægtig havde Søvn mig overvældet,
At fra den rette Vei den lod mig vige. 12
Men da jeg kommen var til Grændseskjellet
Af Dalen, som i Skræk mit Hjerte stedte,
Og stille stod forneden, under Fjeldet:
Jeg skued op, og saae dets Skuldre klædte
Med Glands af den Planet, som allesinde
Paa Livets Veie viser os tilrette. 18

Da følte jeg hiin Angest lidt forsvinde,
Der længe med mit Hjertes Sø var blandet,
Mens jeg om Natten ynksomt gik iblinde.
Som Den, der frelst fra Skibbrud staaer paa Sandet,
Og mod det farefulde Hav sig vender,
24 Og seer tungt aandende ud over Vandet:
Saa vendte sig min Sjæl og Blikket sender
Den endnu flygtende mod Skovens Rige,
Som Ingen før slap levende af Hænder.
Snart følte jeg mit Legems Træthed vige,
Og mens den faste Fod jeg lavest sætter,
30 Opad den øde Høi jeg vilde stige.
Men see! just der, hvor Høiens Fod sig retter,
En Panther springer mod mig let og fage,
Iført et spraglet Skind med mange Pletter.
Den lod sig af mit Aasyn ei bortjage,
Men hindred tvertimod min Gang saalunde,
36 At jeg mig vendte for at gaae tilbage.
I Tiden led det imod Morgenstunde;
Jeg Solen saae med samt de Stjerner stige,
Som var med den da Gud de første Grunde
Bevæged selv til Verdens skjønne Rige.
Og om hiint Dyr med plettet Skind indgøde
42 De gode Varsler mig godt Haab, at sige:
Aarstiden og den hulde Morgenrøde;
Dog ei saa godt, at jo min Frygt sig hæved
Paany, da mig en Løve kom imøde.

Fremad den skred, retsom mit Liv den kræved,
Høit kneisende, af rædsom Hunger plaget;
Det var som Luften selv af Angest bæved. 48
Og en Ulvinde skued jeg, der jaget
Af alle Lyster, mager frem sig listed;
Den har alt meget Folk med Kummer slaget.
En Tunghed svar med Angesten jeg fristed
Ved Synet, saa alt Haab om Bjergets Tinde
Engang at skulle naae, jeg modløs misted. 54
Og som den Mand, der gjerne Gods vil vinde,
Naar Timen kommer, som til Tab ham vier,
Med al sin Tanke græder, mod i Sinde:
Saa gik det mig, da paa de øde Stier
Hiint Udyr uden Fred mig drev tilbage
Lidt efter lidt derhen, hvor Solen tier. 60
Men som jeg nedad styrtede med Klage,
Kom der mig pludselig en Mand imøde,
Saa hæs som En, der taug i mange Dage.
Da ham jeg skued i det store Øde,
Jeg skreg: Hav Medynk, hvo du end kan være,
Mand, eller Skyggebilled fra de Døde! 66
Han svared: »Fordum var jeg Mand med Ære;
Min Slægt er runden af Lombardisk Kilde,
Fra Mantua stammed mine Frænder kjære.
Jeg fødtes under Julius. skjøndt silde,
Og dengang Priis de falske Guder nøde,
I Rom jeg leved med August, den milde. 72

Jeg Digter var, og mine Sange lode
Om Sønnen af Anchises, der med Hæder
Kom hid, da Trojas Stolthed var lagt øde.
Men du, hvi flygter du til Sorgens Steder?
Hvi vil det fagre Bjerg du ei bestige,
78 Grund og Begyndelse til alle Glæder?«
Saa er du hiin Virgil, hiint Væld det rige,
Hvis Tale strømmer ud i Floder klare,
Begyndte jeg med Ærefrygt at sige;
Du Lys og Hæder for Poeters Skare!
O lad min Flid, den Kjærlighed, jeg bærer
84 Til dine Sange, frie mig nu af Fare!
Du ene var min Mester og min Lærer,
Af dig alene lærte jeg at kjende
Den skjønne Stiil, hvorfor mit Folk mig ærer.
Mod Dyret, som mig tvang min Fod at vende,
Og til at skjælve faaer min Puls og Aare,
90 O vidtberømte Viismand, Hjælp du sende! —
»En anden Vei, end denne, maa du kaare,
Vil du gaae fri af Skovens vilde Haller!«
Gav han til Gjensvar, da han saae min Taare.
»Ulvinden, for hvis Skyld om Hjælp du kalder,
Vil ei, at nogen Anden skal betræde
96 Dens Vei, men trænger ham, til død han falder.
Saa fæl er dens Natur, saa ond dens Glæde,
At ei dens lystne Villie Mæthed kjender,
Og meer den hungrer hver Gang den faaer Æde.

Med mange Dyr den parrer sig, og vender
Sig gridsk mod fleer, til fjerne Tider skikke
Den Mynde, for hvis Tand Vilddyret ender. 102
Med Viisdóm, Kjærlighed og Kraft, og ikke
Med Jord og med Metal, skal han sig føde,
Hans Land fra Feltro skal til Feltro ligge.
Han vorder det Italiens Morgenrøde,
For hvilket før Camilla kom af Dage,
Turnus, Eurialus og Nisus døde. 108
Fra By til By skal han Ulvinden jage,
Til den i Helved er, hvor den har hjemme,
Hvorfra først Avind voved den at drage.
Thi vil jeg til dit Bedste nu bestemme,
At du skal følge mig, jeg vil dig lede
Herfra igjennem Evighedens Gjemme. 114
Der skal fortvivlet Hyl du høre nede
Og Klager fra de Gamles Aander lyde,
Der om den anden Død med Jamren bede.
Derpaa du Andre skue skal, som fryde
Sig midt i Flammer ved det Haab at komme
Engang til dem, der Saligheden nyde. 120
Vil siden op du stige til de Fromme,
Da skal der gives dig en Sjæl til Fører,
Meer værdig end jeg selv — min Tid er omme.
Thi Herskeren, hvem Himlens Stad tilhører,
Vil ei, at jeg dens Tærskel maa betræde,
Fordi jeg mod hans Love var Oprører. 126

Han hersker overalt; der er hans Sæde;
Der er hans Thrones Himmeltrin udspændte —
O, salig Den, han kalder til sin Glæde!«
Jeg mæled: Ved den Gud, du ikke kjendte,
Besværger jeg dig, Skjald! min Bøn at høre;
132 Frels mig fra Farerne, som her mig vente!
Hen til det Sted, du nævned, du mig føre,
At jeg kan see de Sorrigfuldes Bolig
Og komme til Sanct Peders høie Døre.
Da gik han forud og jeg fulgte trolig.

Anden Sang.

Vandringen.

Det led mod Dagens Ende, Luftens Skygger
Befried alt fra Byrderne, de svare,
Hver Skabning, som paa Jorden boer og bygger;
Da rusted jeg mig, for mod Veiens Fare
Og mod min Ynk at bringe kjæk til Ende
Den Kamp, som Sangen her skal tro bevare. 6
Nu, høie Genius! Muser! Hjælp I sende!
Du Tanke, som hvert Syn igjen mig nævner,
Her skal din Adel læres ret at kjende!
Jeg talte først: Du Skjald, som fremmerst stævner!
Før med dig ad den steile Vei jeg stiger,
Du veie maa min Kraft, om jeg det evner. 12
Om Silvius' Fader i din Sang du siger,
At med forgængeligt Sandselegem inde
Han var i de udødelige Riger;
Men at den Gud, som er al Ondskabs Fjende,
Var Helten huld ved Tanken om det Høie,
Det H v o og H v a d, han saae fra ham oprinde, 18

1*

Kan ei forstandig Mand til Undren bøie.
Han var for Rom og for dets Keiserrige
Til Fader udseet af Alhimlens Øie,
Og de blev atter grundlagt, sandt at sige,
For Helligstedets Skyld, hvis høie Sæde
24 Den store Peders Eftermænd bestige.
Paa denne Vandring, lovpriist i dit Kvæde,
Fornam han Ting, som Aarsag blev med Tiden
Til Heltens Seir og Pavens Purpurklæde.
Udvælgelsens det ædle Kar gik siden
Derind, for Kræfter til den Tro at sende,
30 Der aabner først al Frelses Vei i Striden.
Men hvor tør jeg gaae did, og til hvad Ende?
Jeg er Æneas ei og Paulus ikke;
Og Ingen kan til Sligt mig værdig kjende.
Vil derfor nu til Vandring jeg mig skikke,
En daarlig Ende, frygter jeg, det tager;
36 Dog, du er viis, bedst see vel dine Blikke!
Og som den Mand, hvem anden Tanke drager,
Saa hvad han vilde nys, ham nu ei huer,
Og raadvild han det første Skridt forsager:
Saa gik det mig paa Kystens dunkle Tuer,
Og Overlæg mit Forsæts Glød fortæred,
42 Som i Begyndelsen slog høit i Luer.
»Forstaaer jeg ret, hvad Talens Maal har været«,
Saa lød til Svar den høie Skygges Stemme,
»Da er du af den Feigheds Aand besnæret,

Der stundom kan en Mand saaledes hæmme,
 At fra hver Hædersdaad den faaer ham skrækket,
 Som Skyggerne ved Aften Dyret skræmme. 48
Paa det nu denne Frygt maa vorde svækket,
 Saa hør, hvorfor jeg kom og hvad man talte,
 Der, hvor du første Gang min Medynk vækked.
Jeg var blandt dem, der vente; da mig kaldte
 Saa skjøn og salig Kvinde fra det Fjerne,
 At glad jeg spurgte selv, hvad hun befalte. 54
Meer lyste hendes Blik, end nogen Stjerne,
 Og hendes Røst begyndte sødt at klinge,
 Som Engle tale, saa jeg lytted gjerne:
»Du ædle Sjæl, født under Mantuas Vinge,
 »Hvis Ry end lever efter dig som Skyggen,
 »Og leve skal, mens Stjernerne sig svinge! 60
»Ham, der er Ven med mig og ei med Lykken,
 »Saa haarde Trængsler paa hans Vandring hilde,
 »Blandt øde Klipper, at han har vendt Ryggen.
»Jeg frygter, de ham alt saa svart forvilde,
 »At da jeg spurgte først i Himlens Sale
 »Hans Nød og reiste mig, var det for silde. 66
»Iil du og hjælp ham med din skjønne Tale,
 »Med Alt hvad til hans Vandrings Fremme fører:
 »Da vil med Trøst du ogsaa mig husvale.
»Viid, det er Beatrices Røst, du hører;
 »Jeg kom fra Himlen, længes did tilbage,
 »Til denne Vandring Kjærlighed mig rører. 72

»Dig priser jeg til Gjengjeld alle Dage,
»Naar for min Herre god jeg stedes atter.«
Hun taug, og jeg tilorde monne tage:
O Kvinde rig paa Dyd, du Himlens Datter,
Ved hvem alene Menneskens Afkom nyder
78 Priis fremfor Alt, hvad Maanens Kreds omfatter!
Saa kjært er mig dit Bud, at om jeg lyder
Det flux end, tykkes det mig dog for silde;
Ei gjøres det behov, at meer du byder.
Men siig mig Grunden til, at fra det stille,
Det store Land, hvorhen din Længsel svæver,
84 Du ned i Jordens Midtpunkt stige vilde.
»Da du saa fuld Besked om Alting kræver,
»Vil kortelig, hun svared, jeg oplade
»Dig, hvi for dette Dyb jeg ikke bæver.
»Kun Det man frygter, som kan fjendtlig hade,
»Som eier Kraft, saa det med Ondt os rammer,
90 »Alt Andet ei, som ei har Magt at skade.
»Guds Naade har mig skabt, saa al den Jammer,
»I lide her, kan ikke til mig komme;
»Mig naaer ei dette Baal med sine Flammer.
»Der er en yndig Kvinde blandt de Fromme,
»Som ynkes over ham, hvis Nød dig kalder,
96 Og bryder ved sin Bøn de haarde Domme.
»Mildt bedende hun til Lucia taler:
»Din Tjener tro er stedt i Angst og Kvide,
»Og om din Bistand for ham jeg bønfalder.

»Og hun, som Grumhed hader selv, den Blide,
»Flux iled hen, hvor i de salige Lande
»Jeg sad og hviled mig ved Rachels Side. 102
»Hun sagde: Hjælp, du Herrens Priis den sande!
»Den Mand, der elsked dig saa høit, at over
»Den lave Hob du hævet har hans Pande!
»Mon for hans Klageraab dit Øre sover?
»Seer du ei Døden, der ham overvinder
»Hist paa en Strøm, meer vild end Havets Vover? 108
»Ret aldrig du en Mand saa hurtig finder
»Til Tab at flye og efter Vinding hige,
»Som mig, da med hiint Ord Lucia svinder.
»Jeg fløi herned fra Salighedens Rige,
»Med Lid til dine gode Ord, som ære
»Dig selv og Den, der hører dem, tillige.« 114
Som saa hun havde talt, med Graad de skære,
Straalende Øine bort fra mig hun vender;
Meer hurtig mine Fødder da mig bære.
Jeg iler flux derhen, hvor hun mig sender;
Og fra hiint grumme Dyr, som spærre vilde
Det skjønne Bjerg, befrie dig mine Hænder. 120
Velan, hvorfor, hvorfor da staaer du stille?
Hvi vil slig Feighed du i Hiertet føde?
Hvi er dit Mod, din Freidighed saa lille,
Naar trende Kvinder, salige og søde,
I Himlens Kongeborg er dig saa hulde,
Og jeg dig spaaer slig Lykkes Morgenrøde?« 126

Som liden Blomst, naar Nattefrostens Kulde
Har bøiet den, ved Solens Skin i Dale
Oplukker sig og kneiser over Mulde;
Saa reiste sig min trætte Kraft af Dvale,
Godt Mod paany der strømmed til mit Hjerte,
132 Og freidigen begyndte jeg at tale:
Hvor ynksom hun, der hjalp mig i min Smerte!
Hvor god og venlig du, som villig lyder
Det sanddrue Raad, dig Beatrice lærte!
Slig Vandringslyst du ved din Tale gyder
I Hjertet mig, at jeg, som nylig dvæled,
138 Nu ikke meer mit første Forsæt bryder.
Gaa kun! Een Villie har os nu besjælet;
Du Fører er, du Herre, du min Mester!
Saa lød mit Ord; da det jeg havde mælet,
Den steile, skovtilgroede Sti jeg gjester.

Tredie Sang.

De Lunkne.

Jeg fører ind til Staden, fuld af Jammer,
Jeg fører ind til evig Kval og Møie,
Jeg fører ind til de Fortabtes Flammer.
Retfærdighed bevæged først min høie
Bygmesters Aand, og de, mig bygged, vare-
Almagt, Alkjærlighed, Alviisdoms Øie. 6
Før mig var ikkun af det Skabtes Skare
Det Evige til, og jeg skal evig stande:
I, som indtræde, lader Haabet fare!
Jeg saae en Port, og øverst paa dens Pande
Med dunkel Farve disse Ord sig male.
Thi mæled jeg: O Mester! haard forsande 12
Mig Skriftens Mening er; da lød hans Tale:
»Oprykke bør du her al Tvivl med Rode,
Al Frygt maa være død i disse Dale.
Nu staae vi der, hvor jeg har sagt, de boede,
De sorrigfulde Folk, hvem Kvaler bøie,
Som have mistet Aandens høie Gode.« 18

Saa drog hans Haand mig gjennem Portens Fløie,
Og trøstende mig huldt med Blikke milde,
Afsløred han det Skjulte for mit Øie.
Veeraab og Suk og Hulken, Klager vilde,
Gjenløde fra den stjerneløse Himmel,
24 Saa jeg fornam min Graad paa Kinden trille.
Forfærdelige Tunger, selsom Stimmel
Af Vredesskrig, Ord, hvori Sorgen bæver,
Og Hænders Slag og hæse Stemmers Vrimmel
En Tummel vakte, der bestandig svæver
Rundt i den evig mørke Luft derinde,
30 Som Sandet, naar en Hvirvelvind sig hæver.
Med Skræk mit Hoved disse Lyd omvinde;
Thi spørger jeg: Hvad, Mester! kan det være?
Hvo er det Folk, hvem slige Smerter binde?
Og han til mig: »Slig ussel Lod maa bære
De Hedengangnes ynkelige Sjæle,
36 Der leved uden Skam og uden Ære.
Hos Englene, som hverken vilde knæle
Trofast for Gud, ei heller Pagten brøde,
Men stode for sig selv, hos dem de dvæle.
Med Afsky Himlene dem fra sig skøde,
Og Helveds Dyb modtog ei deres Skare,
42 Thi Synden Hæder fik ved dem at møde.«
Og jeg: Siig, Mester! hvilke Byrder svare
Betynge dem, at de saa mægtig klage?
Han svared: »Kort jeg skal dig Alt forklare.

De have ikke Dødens Haab tilbage,
Og deres Liv saa blindt er og saa bange,
At nidsk al anden Lod de efterjage. 48
Ry gaaer ei meer i Verden om de Mange,
Retfærdighed og Medynk dem foragted,
Tal ei om dem, sku blot, og lad os gange!«
Et Banner saae jeg da, mens jeg betragted,
Der løb i Kreds, saa hurtig, uden Hvile,
Som om det ikke meer at standse magted; 54
Og slig en Skare saae jeg bag det ile,
At ei jeg tænkte før, ei heller hørte,
Der var saa Mange dræbt af Dødens Pile.
Jeg kjendte Folk blandt dem, der her sig rørte;
Jeg Skyggen saae af ham forbi mig drage,
Hvem Feighed til det store Afkald førte. 60
Og flux begreb jeg, dette var de svage,
De ynkelige Sjæles Land og Rige,
Hvem baade Herren og hans Fjender vrage.
Der gaae de nøgne, de Ulykkelige,
Som aldrig vare levende, og Hære
Af Myg og Vesper evig dem bekrige. 66
Blodstriber efter Stikkene de bære,
Og deres Blod og Taarer saae forneden
Jeg lede Orme graadigen fortære.
Og da jeg skued nøie, saae ved Bredden
Jeg af en mægtig Flod en talløs Vrimmel;
Thi sagde jeg: O Mester, hør min Beden! 72

Siig, hvad er det for Folk, der tæt i Stimmel
Til Overfart hinanden iilsomt følge,
Som hist jeg skimter ved den blege Himmel?
Og han til mig: »Jeg skal dig Intet dølge,
Naar først vi vore Knæ til Hvile bøie
78 Ved Acherons den sørgelige Bølge.«
Da slog jeg skamfuld ned mod Jord mit Øie,
Og voved indtil Floden ei at mæle,
Af Frygt for at fortørne ham, den Høie.
Men see! da nærmer paa et Fartøis Fjæle
En Olding sig, med hvide Haar, og truer
84 Høit raabende: »Vee Jer, I onde Sjæle!
»Haab ei, at nogentid I Himlen skuer!
»I paa den anden Bred iland skal stige,
»Ind i en evig Nat, til Iis og Luer.
»Du Sjæl, som lever, flux Farvel du sige!
»Fra dem, der ere døde, vig tilbage!«
90 Men da han saae, jeg ikke vilde vige,
Han sagde: »Du en anden Vei maa drage
»Og andre Færgesteder dig oplede;
»Den Baad maa svømme let, som dig skal tage.«
Min Fører svared: »Charon, stands din Vrede!
Saa vil man der, hvor hvad man vil, man kræver.
96 Spørg ikke meer, men ti og vær tilrede!«
Da blev de rolige, de laadne Kjæver
Paa Sumpens Færgemand, omkring hvis fæle,
Harmfulde Blik et Hjul af Flammer bæver.

Men hine uselige, nøgne Sjæle,
De blegnede og klapprede med Tænder,
Dengang de haarde Ord de hørte mæle; 102
Og de forbanded Gud og deres Frænder,
Menneskens Slægt, den Sæd, der Liv dem skjenked,
Og Sted og Tid, da de kom ud af Lender.
Derpaa med heftig Graad de Øiet sænked,
Og flyede til den onde Strand, hvor Jammer
Hver Skabning venter, som Guds Love krænked. 108
Dæmonen Charon med sit Blik af Flammer
Tilvinked dem, for sammen dem at kalde;
Enhver, der nøler, han med Aaren rammer.
Som naar i Høsten Bladene nedfalde
Eet efter eet fra Grenen, til de gjemme
Tilsidst i Jordens mørke Skjød sig alle: 114
Saa gik det her med Adams Sæd, den slemme;
En efter En de sig i Baaden dølge,
Som Fugle, lokkede ved Jægerens Stemme.
Saalunde glide de ad sorten Bølge,
Og knap den Første Fod paa Landet fæster,
Før nye Skarer alt de gamle følge. 120
»Søn!« sagde nu med venlig Røst min Mester:
»Hver, som paa Jorden døer i Herrens Vrede,
Fra hvilket Land han er, hiin Strandbred gjester.
Til Overfart paa Floden er de rede,
Thi Guds Retfærdighed slig Braad dem sender,
At Skrækken skifter om til Længsler hede. 126

Herhid en skyldfri Sjæl sig aldrig vender,
Naar derfor Charon Veien vilde stænge,
Hans Tales Mening klarlig nu du kjender.«
Da saa han havde talt, de sorte Enge
Saa voldsomt skjalv, at end det blotte Minde
132 Af Rædsel faaer min Sved til at fremtrænge.
Udaf den taarefulde Jord fløi Vinde,
Og røde Lyn med Stormene sig blanded,
Saa alle mine Sandser maatte svinde;
Jeg faldt, som Den, hvem Søvn har overmandet.

Fjerde Sang.

Udøbte Børn og retfærdige Hedninger.

Et vældigt Drøn min dybe Søvn bortskrækked;
Jeg sammen foer ved Bulderet det høie,
Liig En, der bliver brat med Magt opvækket.
Og opreist kasted jeg mit hviilte Øie
Rundtom til alle Sider, for at vide,
Hvor nu jeg var, og stirred fast og nøie. 6
Forsandt, jeg stod høit paa den steile Side
Af Sorgens Afgrund, hvor som Torden ruller
Evindelige Skrig af dem, der lide.
Afgrunden mørk og dyb, af Taage fuld er,
Saa skjøndt mit Blik tilbunds jeg vilde fæste,
Jeg Intet saae, men hørte kun hiint Bulder. 12
»Nu vil den blinde Verdens Dyb vi gjeste,«
Begyndte dødbleg Digteren at sige,
»Jeg først, og du skal følge som den næste!«
Da sagde jeg, der saae hans Farve vige:
Naar du, som under Tvivlens Nød mit Skjold er,
Selv vorder ræd, hvor kan da jeg nedstige? 18

»Det er de piinte Sjæles Vee, der volder,«
Saa svared han, »at blegt mit Ansigt bliver
Af denne Medynk, som for Skræk du holder.
Afsted! den lange Vei os fremad driver.«
Saaledes i den første Kreds han førte
24 Mig ind, som Afgrundssvælget rundt omgiver.
Der lød i den, som lyttende jeg hørte,
Ei nogen Graad, men kun af Sukke svare
Den evige Luft stærkt skjælvende sig rørte.
Det kom deraf, at disse Sjæle vare
Fordømt til Sorg, men uden Piinsels Kvide;
30 Der sukked Mænd og Børn og Kvinders Skare.
Min Mester mæled: »Vil du ikke vide,
Hvad det for Aander er, til hvem du lytter?
Jeg vil, du høre skal, før frem vi skride,
De skyldfrie er, men deres Retfærd nytter
Dem ei, fordi de fattes Daabens Vande,
36 Indgangen til den Tro, som dig beskytter.
Og leved de før Christi Lys det sande,
Har de ei dyrket Gud med skyldig Ære;
Jeg hører selv til dem i disse Lande.
For saadan Mangel nu vor Dom vi bære,
Og ei for anden Skyld; til Bod Gud kræved,
42 At Længsel uden Haab os skal fortære.«
Sorg ved hans Ord mit Hjerte gjennembæved;
Thi Mænd med Værdskyld høi saae jeg derinde,
Som i hiin Forgaards Mellemtilstand svæved.

Siig mig — begyndte jeg, for ret vinde
  Forvisning om den stærke Tro, der fælder
  Altid i Kamp Vildfarelsen den blinde, — 48
Steg Ingen herfra ved sin Kraft, hvad heller
  For Andres Skyld, op til de salige Lande?
  Da svarer han, som seer, hvad Talen gjælder:
»End var jeg ny paa Stedet, hvor vi stande,
  Da ned til os jeg saae en Mægtig stige;
  Med Seirens Tegn kronsmykket var hans Pande. 54
Vor første Fader drog fra dette Rige
  Han med sig bort, samt Abel, Noahs Skygge,
  Moses, der Loven gav og lød tillige,
Og Abraham og David, Thronens Smykke,
  Og Israel med Fader og med Sønner,
  Samt Rachel, hun hans dyrt fortjente Lykke. 60
Og mange Fleer med Salighed han lønner;
  Men ingen jordisk Sjæl, det maa du vide,
  Blev førend de forløst ved sine Bønner.«
Saa taled han; vi lod ei af at skride,
  Men vandred gjennem Skoven frem derinde,
  Den tætte Skov af Aanderne, som lide. 66
Og inden vi kom langt fra Skræntens Tinde,
  Saae jeg et Lys, der fik en halvrund Klode
  Af dette dybe Mulm til at forsvinde.
Lidt fjernede derfra vi endnu stode,
  Dog skimted jeg, at her, hvor Lyset spilled,
  En høi og herlig Slægt tilsammen boede. — 72

Du Vidskabens og Kunstens Mønsterbilled!
Hvo er det Folk, der saa stor Ære nyder,
At fra de Andres Lod det fjernt er stillet? —
Og han: »Det hæderfulde Ry, der lyder
Om dem i Livet hist, hvor du har hjemme,
78 Er Skyld, at Himlens Gunst dem saadan pryder.«
Imens han talte, hørte jeg en Stemme:
»Hædrer den høie Skjald!« lød det fra Hine:
»See, atter er hans Skygge blandt os fremme!«
Og fire store Skygger saae jeg trine
Mod os, da Stemmen hørte op at mæle;
84 Ei sørgende, ei glad var deres Mine.
Min Mester sagde nu: »See, mens vi dvæle,
Paa ham, der hist med Sværd i Haanden ganger,
Som Fyrste, fremmerst blandt de trende Sjæle:
Det er Homer, hiin kongelige Sanger;
Næst gaaer Horats, Satirens Skjald, den lette,
90 Ovid den tredie, sidst Lucan i Rang er.
Hver af dem deler Navnet med mig, dette,
Som fra en enkelt Røst du hørte klinge;
Derfor de hædre mig, og det medrette.«
Saalunde saae jeg ham, der slaaer sin Vinge,
Liig Ørnen, over os, hiin Høisangs-Mester,
96 Sin skjønne Skole sammen om os bringe.
En Stund samtaled først de vise Gjester,
Derpaa til mig med Hilsen de sig bøie,
Og om min Førers Mund et Smiil sig fæster.

Ja endnu større Hæder de tilføie;
  Thi som den sjette Mand i deres Skare,
  Blandt saa stor Kløgt, optage mig de Høie. 102
Vi ginge nu til Lyset hen, det klare,
  Og taled Ting, det her er godt at dølge,
  Som det var godt at tale, hvor vi vare.
Tætved et Slot jeg standsed med mit Følge,
  Et stolt, syvfold omkrandst af Mure lange,
  Trindt værnet af en Flods venlige Bølge. 108
Paa Vandet gik vi, som paa haarden Spange,
  Og ad syv Porte med hiin Viisdoms Kilde
  Jeg kom tilsidst til friske, grønne Vange.
Der saae jeg Folk med Blik alvorligt stille,
  Høi Værdighed paa deres Aasyn hviled,
  De taled sjelden og med Stemmer milde. 114
Vi drog os henimod en Høi, der smiled
  Saa lys og aaben, at til alle Sider
  Mit Blik fra den udover Skaren iled.
Og overfor, paa Engens grønne Sæder,
  Mig vistes Aander, store, vidt bekjendte,
  Saa høit min Sjæl ved Synet end sig glæder. 120
Elektra saae jeg der og Hektor vente,
  Hos dem Æneas; Cæsar, klædt i Plader,
  Imod mig sine Falkeblikke sendte.
Jeg saae Camilla blandt de tætte Rader,
  Penthesilea sig med Flokken blande,
  Og tæt Lavinia sidde hos sin Fader. 126

Jeg Brutus saae, der jog Tarqvin af Lande,
Cornelia, Julia, Martia og den rene
Lucretia; fjernt jeg Saladin saae stande.
Mit Bryn jeg hæved lidt, og saae den Ene,
Der Mesternavn blandt Jordens Viismænd bærer,
132 Paa Engen hvile sig, men ei alene;
En Skare Philosopher høit ham ærer,
Plato med Sokrates foran de Andre
Jeg skued, nærmest ved den store Lærer.
Og ham, der vilde Skabelsen forandre
Og lade den af Hændelsen afhænge,
138 Saae jeg med Thales og Diogenes vandre.
Ham, der paa Egenskaben grunded længe,
Saae jeg hos Orpheus staae, den dybe Sanger,
Samt Tullius, Livius, Seneca den strenge.
Med Ptolomæus paa den grønne Vang er
Euklids og Heraklits og Zenos Sjæle;
144 Empedokles hos Anaxagoras ganger.
Hippokrates og Avicenna fjæle
Med Galienus sig, og længst tilbage
Seer jeg Fortolkeren Averrhoes dvæle.
Dem Alle kan jeg ikke her gjentage;
Thi saa jeg drives frem af Stoffets Kilde,
150 At tidt mig svigte Ordene de svage.
Men fra de Sex de Tvende nu sig skille;
Ad anden Vei min vise Fører vender
Sig til den Luft, der skjælver, fra den stille,
Og til et Sted jeg naaer, som Lys ei kjender.

Femte Sang.

Vellystige.

Saalunde fra den første Kreds vi stige
Dybt ned i en, der mindre Rum omspænder,
Men saa stor Kval, at Aanderne maae skrige.
Der Minos staaer og skærer rædsomt Tænder,
De Dødes Skyld han prøver først, og dømmer,
Og som han Halen snoer, han ned dem sender. 6
Thi naar den onde Sjæl af Livet rømmer
Og staaer for ham, da kommer Alt fordage;
Det Sted i Helved, der for den sig sømmer,
Seer han, som veed hver Udaad at ransage,
Han Halen om sig snoer saamange Gange,
Som Tallet af de Trin, den ned skal drage. 12
Een efter Een til Dommen gaae de Mange,
Og aldrig foran ham Thingkredsen tom er;
De tale, høre, derpaa ned de gange.
»O du, som hid til Sorgens Herberg kommer!«
Skreg han, da han mig skued, og tilside
Lagde sit store Hverv den strenge Dommer: 18

»Agt paa din Indgang vel, og om du lide
»Kan paa din Fører; tro ei Veiens Brede!« —
»Skrig ikke!« lod til Svar min Mester vide;
»Stands ei hans Gang, den Skjebnens Love lede,
Saa vil man der, hvor hvad man vil, man kræver,
24 Spørg ikke meer, men ti og vær tilrede!«
Nu mærker jeg, at rundtomkring sig hæver
Sorgfulde Toners Lyd; nu staaer jeg inde,
Hvor mange Klageraab mig gjennembæver.
Jeg naaer èt Sted, hvor stumt alt Lys maa svinde,
Som brøler høit, liig Havet, naar der haster
30 Et Uveir over det, med stridige Vinde.
En Helvedstorm, der ingensinde raster,
De piinte Sjæle hvirvler gjennem Lande,
Og ryster dem og hid og did dem kaster.
Naar foran Afgrundssvælgets Skrænt de stande,
Da høres Skrig og Suk og Hyl opstige,
36 Og høit Gud Herrens Almagt de forbande.
Jeg grant forstod: til slige Piinslers Rige
Fordømt maae Synderne i Kjødet være,
Som lod for deres Lyst Fornuften vige.
Som Vingerne i Vinterkulden bære
De sorte Stære bort i talrig Skare,
42 Saadan hiin Blæst de onde Sjæles Hære.
Og hist og hid, og op og ned de fare;
Dem trøster aldrig Haab om Hviledage,
Ei heller blot om Piinsler mindre svare.

Og som naar Tranerne med Skrigen drage
Igjennem Luften frem i lange Rader,
Saalunde saae jeg Skyggerne med Klage 48
Fremblæses af det Veir, der ei aflader.
Thi spurgte jeg: Hvo er den Slægt herinde,
O Mester! hvem den sorte Stormvind hader?
Da gav han mig til Svar: »Den første Kvinde
Af dem, du spørger om, der hist sig fjerne,
For mange Tungemaal var Herskerinde. 54
Hun til sin Brynde gav sig hen saa gjerne,
At Lyst hun lod som Lov i Landet gjælde,
For imod Skam og Last sig selv at værne.
Hun er Semiramis, og Sandsagn melde,
Hun efter Ninus kom, og var hans Mage;
Sultanens Land lød fordum hendes Vælde. 60
Den Næste tog sig elskovssyg afdage,
Troløs imod Sichæus' Støv; ved Siden
Har hun Cleopatra, den vellystsvage.«
Helena saae jeg, hun for hvis Skyld Tiden
Ulykkessvanger blev; Achil, den Priste,
Der gik med Kjærlighed tilsidst i Striden; 66
Jeg Paris saae og Tristan, og han viste
Med Fingren fleer end Tusind mig i Stævnet,
Som deres Liv ved Kjærlighed forliste.
Da een for een min Lærer havde nævnet
Fortidens Damer nu og Riddere gjæve,
Slig Ynk mig greb, at Sands mig knap blev levnet. 72

Jeg sagde: Gjerne vil min Røst jeg hæve
Og tale til de To, der sammen føres,
Og som saa let for Vinden synes svæve.
Og han til mig: »Vogt paa den Stund, de røres
Af Stormen her forbi; naar da du beder
78 Ved deres Elskov dem, saa vil du høres.«
Jeg mæler flux, da Vinden nær dem leder:
O, I sorgsyge Sjæle! kom at tale
Med os en Stund, hvis ei det negtes Eder!
Liig Duer, som af Længsel kaldte, dale
Til Reden sød, med aabne, stille Vinger,
84 Af Villien baarne gjennem Luftens Sale:
Sig Parret udaf Didos Skare svinger,
Og nærmer sig paa Luftens Strøm, den vilde;
Saa stærkt min medynkfulde Raaben klinger.
»O hulde Skabning, o du Venligmilde!
»Som søger op i Mørket os, der gøde
90 »Paa Jorden ud en blodigfarvet Kilde:
»Var Verdens Drot os blid og glemt vor Brøde,
»Da vilde for din Fred vi bede trolig,
»Fordi du føler Medynk med vor Møde.
»Siig, hvad dig lyster vide i vor Bolig,
»Vi høre skal og give det tilkjende,
96 »Naar Stormen, som i denne Stund, er rolig.
»Det Land, hvor jeg er baaren, ligger henne
«Høit over Stranden, hvor sig Po nedsænker,
»For at faae Fred med sine Følgesvende.

»Elskov, som let hvert ædelt Hjerte lænker,
»Ham til den Skjønhed bandt i Jordens Dale,
»Der blev mig røvet — Maaden end mig krænker. 102
»Elskov, som vil, hver Elsket skal betale
»Kjærligheds Skyld, saa stærkt igjen mig rørte,
»At end den følger mig i Dybets Sale.
»Elskov til en og samme Død os førte;
»Ham venter Caina, der vort Liv udslukked.»
Og disse Ord fra Skyggerne jeg hørte. 108
Men ved de piinte Sjæles Tale bukked
Mit Ansigt jeg mod Jorden som i Drømme,
Til Digteren mig spurgte: hvi jeg sukked?
Ak! svarede jeg da, hvormange Strømme
Af søde Tanker og af Længsler spæde
Har ledet til hiint Sorgens Skridt de Ømme! 114
Og vendt imod de To, som var tilstede,
Begyndte jeg: De Kvaler, du maa lide,
Af Ynk, Francesca! faae mig til at græde.
Men siig mig: paa de søde Sukkes Tide,
Hvorved lod Amor og hvordan dig bindes,
At du de sagte Længsler fik at vide? 120
Og hun til mig: »En større Sorg ei findes,
»End at erindre lykkelige Dage
»I Vanhelds Stund; din Lærer selv det mindes.
»Men da saa stærkt dig disse Tanker drage,
»Vil om den første Gnist til Elskovsflammen
»Jeg nu fortælle dig med Graad og Klage. 126

»En Dag vi sad og læste til vor Gammen
»Om L a n z e l l o t, hvordan ham Amor binder;
»Vi aned Intet, ene sad vi sammen.
»Tidt gjorde Bogen blege vore Kinder,
»Og vore Øine mødtes mange Gange;
132 »Men eet Sted er der, som os overvinder.
»Vi læste om, hvordan hiin Elskovs Fange
»Til Smilet kjærlig med et Kys sig trænger;
»Da kyssed han min Mund, skjælvende, bange,
»Ved hvem til evig Tid mit Hjerte hænger.
»Os fristed Digteren til Elskovsbrøde,
138 »Og hele den Dag læste vi ei længer.«
Mens hun fortalte mig sin Lyst og Møde,
Den Anden græd saa høit i Sorgens Haller,
At jeg af Medynk blev som om jeg døde,
Og faldt, som naar et livløst Legem falder.

Sjette Sang.

Fraadsere.

Saasnart min Sands igjen er vendt tilbage,
  Der lukked sig af Medynk med de Tvende,
  Som reent forvirred mig ved Sorg og Klage:
Jeg nye Piinsler skuer uden Ende,
  Og nye Piinte mine Øine ramme,
  Hvor jeg saa gaaer, hvorhen jeg vil mig vende. 6
Den tredie Kreds jeg staaer i, hvor det klamme,
  Forbandede og tunge Regnskyl strømmer,
  Hvis Fald og Væsen evig er det samme.
Sort Vand og store Hagl og Snee udtømmer
  Sig i den mørke Luft med Skybrud svære,
  Saa Jorden stinker, som i Væde svømmer. 12
Vilddyret Cerberus, det grumme, sære,
  Gjøer som en Hund, og fra tre Struber trænger
  Dens Hyl til dem, der her nedsænket ere.
Ildrødt er Øiet, udspændt Bugen hænger,
  Dens Skæg er sort og vaadt, med Kløer lange
  Den griber Aanderne og vildt dem flænger. 18

Liig Hunde hyled de, for Regnen bange,
Den ene Side frem til Skjærm de førte,
Saa dreied sig de Usle mange Gange.
Da Cerberus, den store Orm, os hørte,
Han aabned sine Gab og viste Tænder,
24 Der var ei Lem paa ham, som ei sig rørte.
Op lukker da min Fører sine Hænder,
Og fylder dem med Jord, der hvor vi træde,
Og i de slugne Svælg en Haandfuld sender.
Som naar en Hund høit hyler efter Æde,
Men bliver taus, vil man den Noget unde,
30 Og skynder sig at sluge det med Glæde;
Saaledes taug Dæmonens skidne Munde,
Hvis Drøn saa høit for Aanderne kan gjalde,
At de gad være døve, om de kunde.
Vi vandred over Skyggerne, der falde
For Regnens Slag; og vore Fødder traadte
36 Paa Tomheder, der tyktes Legemer alle.
Langshenad Jorden laae de strakt, den blotte,
Kun Een til Sæde reiste sig heelt fage,
Da han blev vaer, at vi forbi ham maatte:
»O du, som hid til Helved vilde drage,
»Gjenkjend mig, om du kan; thi du skal vide,
42 »Du var alt til, dengang jeg kom afdage.«
Og jeg: Maaskee den Vaande, du maa lide,
Dig drager af min Hu; men ei jeg mindes,
At jeg har seet dig i fremfarne Tide.

Men siig mig, hvo du er, og hvi du bindes
 Med slig en Straf i disse Sorgens Sale,
 At større vel, ei ledere der findes. 48
»Din By, som er saa fuld,« lød nu hans Tale,
 »Af Avind alt, saa Karret over flyder,
 »Var ogsaa min i Livets lyse Dale.
»Mit Tilnavn »Svinet« end iblandt Jer lyder;
 »For Synd med Svælget dette Dyb mig fjæler,
 »Hvor Regnen, som du seer, til Jord mig bryder. 54
»Jeg sørgelige Sjæl ei ene dvæler,
 »Thi alle Disse lige Bod maa give
 »For lige Skyld;« og Meer han ikke mæler.
Jeg svared: Ciacco! dine Sorger drive
 Mig til at græde fast, af Ynk betaget.
 Men siig, om du det veed, hvad skal der blive 60
Af Borgerne, hvem denne Kiv har slaget?
 Er der iblandt dem nogen Retviis længer?
 Og siig mig, hvi slig Ufred ind er draget.
Og han: »Først deres Tvedragt lang og streng er;
 »Saa kommer det til Blod; med Vold og Kvide
 «Hiint Skovparti de Andre brat fortrænger. 66
»Men førend trende Sole skal det lide
 »Den samme Lod; og op de Andre stander
 »Ved Magt af Ham, hvis Ord nu er saa blide.
I lang Tid kneise de med deres Pander,
 »Og tungt faaer Fjenden deres Vægt at kjende,
 »Hvad enten han saa græder eller bander. 72

»Retvise, men ei hørte, findes Tvende;
»Hovmod og Gjerrighed og Avind ere
»De Gløder tre, som alle Hjerter tænde.«
Her endte Talen han med Taarer svære.
Og jeg til ham: End Meer jeg vide vilde,
78 Og Meer jeg beder, at du vil mig lære.
Tegghiaio, Farinata, de to Gilde,
Arrigo, Mosca, Jacopo, hvor lide
Nu alle de Retsindige og Snilde?
Lær mig at kjende dem, siig paa hvad Side
De staaer; om Himlen er dem sød, hvad heller
84 Dem Helved bittert er, mig længes vide.
»En anden Skyld nedtynger dem,« han melder,
»Mod Bunden, blandt de mere sorte Sjæle;
»Der kan du see dem selv i Dybets Kjelder.
»Men dig, som paa den søde Jord tør dvæle,
»Jeg beder: bring mig atter der i Minde;
90 »Meer vil jeg ikke svare eller mæle.«
Med Øiet skeled han, for mig at finde,
Lidt han saae paa mig, bøied saa sin Pande,
Og sank tilbage blandt de andre Blinde.
Og Føreren: »Han skal ei meer opstande,
Før Engelens Basun han faaer at høre.
96 Naar da den Vældige gaaer gjennem Lande,
Gjenfinder Hver sin Grav, og skal iføre
Sig Kjød og Skikkelse, og høre lyde
Det som skal evig drøne for hans Øre.«

Hvor Skyggerne med Regnen sammenflyde
  Til skiden Blanding, langsomt frem vi stige,
  Imens vi Lidt af Fremtidslivet tyde. 102
Siig, skulle Piinslerne i dette Rige,
  Jeg spurgte, ved den store Dom tiltage,
  Hvad heller mindskes, eller blive lige?
Og han: »Vend til din Videnskab tilbage:
  Jo meer en Ting, saa lyder jo dens Lære,
  Fuldkommen er, den Fryd og Vee kan smage. 108
Skjøndt aldrig de fordømte Slægter ere
  Bestemt til sand Fuldkommenhed, jeg tænker:
  De efter Dommen Meer end før maae være.«
Rundt gik vi ad den Vei, som Regnen stænker,
  Og taled meget meer, end dennesinde
  Jeg melde vil; hvor Stiens Trin sig sænker, 114
Kom vi til Plutus hen, den store Fjende.

Syvende Sang.

Gjerrige og Ødsle; Vredagtige og Mismodige.

»Pape Satan, Pape Satan aleppe!«
Begyndte Plutus med sin hæse Stemme;
Og for at styrke mig, der aanded neppe,
Mæled hiin Viismand, som i Alt var hjemme:
»Frygt ikke, thi hvad Magt han har hernede,
6 Din Gang paa Skrænten her han kan ei hæmme.«
Og mod det svulne Aasyn vendt, det lede,
Han sagde: »Ti, fordømte Ulv, som skriger!
Fortær dig selv indvendig med din Vrede!
Det er ei uden Grund, at han nedstiger;
Saa vil man hisset, hvor den stolte Fjende
12 Blev ramt af Michaels Hævn, i Himlens Riger.«
Retsom et Seil, opblæst af stærke Vinde,
Slapt falder ned, naar Skibets Master knække,
Saa faldt det grumme Vilddyr om derinde.
Ned i den fjerde Grav vor Vei vi lægge,
Og vandre længer frem ad Smertens Banker,
18 De, som Alverdens Vee i Skjødet dække.

O himmelske Retfærdighed! hvo sanker
Al denne nye Kval og Sorg, jeg skuer?
Hvi maae vi lide saa for onde Tanker?
Som Bølgen, hvor Carybdis' Malstrøm truer,
Mod Bølgen bryder sig i evigt Møde,
Maae Sjælene her løbe rundt i Buer. 24
Fleer Folk jeg saae, end før iblandt de Døde,
Fra begge Sider, mens de Hyl udsendte,
Med Brystet tunge Byrder fremad støde.
De stødte mod hinanden, derpaa vendte
De om og raabte: »Hvi vil bort du smide?« —
»Hvi holder fast du?« og tilbage rendte. 30
Saalunde fra hver Haand til modsat Side
De gjennemløb paany de sorte Ringe,
Og hyled Smædesangen alletide.
Hvergang de mødes, atter om de svinge,
Og til den næste Dyst i Halvkreds fare.
Svar Ynk og Sorg mit Hjerte gjennemstinge; 36
Thi spørger jeg: Hvo er dog denne Skare?
Mon alle de, vi her tilvenstre naaede,
Hvis Hoved er kronraget, Klerke vare?
Og han til mig: »Viid, disse Slægter baade
Saa skjevt med Sjælen saae, i Livets Dage,
At aldrig de holdt Huus med Maal og Maade. 42
Klart kjendes det af deres Raab og Klage,
Naar Kredsens tvende Punkter de betræde,
Hvor modsat Skyld adskiller dem saa fage.

Disse, hvis Hoveder ei Haar beklæde,
Var Klerke før, Paver og Cardinaler,
48 Thi der har Gjerrighed sit Herresæde.«
Blandt dette Folk, o Mester! nu jeg taler,
Kan sikkert jeg gjenkjende nogle Sjæle,
Som for slig ureen Synd maae lide Kvaler.
»Tom er din Tanke,« hører jeg ham mæle;
»Det dunkle, skidne Liv, hvorfor de bøde,
54 Gjør, at de her ukjendt i Mulm sig fjæle.
Evig paa saadan Viis de sammen støde,
Med lukket Haand vil Hine, Disse ville
Med skaldet Hoved opstaae fra de Døde.
At slet de skjenked bort og spared ilde,
Har røvet dem det skjønne Liv og givet
60 Dem et, hvorpaa jeg intet Ord vil spilde.
Nu seer du, Søn! at skjør er kun som Sivet
Den Lyst, der til Fortunas Goder bindes,
Hvorom de Dødelige slaaes i Livet.
Thi med alt Guld, som under Maanen findes
Og fandtes, kan en Hvilestund der ikke
66 For een af disse trætte Sjæle vindes.«
Da hæved spørgende jeg mine Blikke:
Hvo er Fortuna, Mester! at saalunde
I hendes Kløer Alverdens Goder ligge?
Og han: »O Daarer, som forgjeves grunde,
Hvor stort er dog det Mørke, som Jer blinder!
72 Velan, saa tag min Lærdom da i Munde!

Han, hvis Alviisdom Alting overvinder,
Gav Himlene, han skabte, hver sin Leder,
Saa hver Deel ligelig til hver Deel skinner,
Og overalt sig Lysets Glands udbreder.
Og for alt Glimmergods i Verden vide
Een fælles Herskerinde gav han Eder, 78
At hun, trods jordisk Kløgt, til rette Tide
Kan de forfængelige Goder lade
Fra Blod til Blod, fra Slægt til Slægter glide.
Thi stander een Slægt høit paa Herskerstade,
Een visner hen, alt som hun Dommen siger,
Hun, der er skjult, liig Slangen mellem Blade. 84
Al Eders Kløgt for hende magtløs viger;
Hun veier, dømmer og med Daad hun ender,
Som alle Guderne i deres Riger.
Hun i sin Skiften ingen Stilstand kjender,
Nødvendigheden byder hende haste,
Derfor saa hyppig Lykkens Lod sig vender. 90
Hende det er, paa hvem saa Mange kaste
Et bittert Had; selv de, som burde kvæde
Gudindens Lov, med Uret hende laste.
Men Raabet naaer ei hendes høie Sæde;
Imellem Englene i Himlens Haller
Sin Kugle ruller hun i salig Glæde. 96
Nu lad os gaae, hvor større Ynk os kalder!
Der er ei Tid til stille meer at stande,
Hver Stjerne, som før steg, igjen alt falder.«

Vi gjennem Kredsen gaae til Dybets Rande,
Hvor kogende en Kilde frem sig skyder,
102 Og i en Bæk udsender sine Vande.
Meer sort end Purpur Bølgen sig udgyder;
Og ad en anden Vei min Mester stævner,
Langsmed den dunkle Strøm, der nedad flyder.
Dybt, hvor de onde Bjerges Fod sig jævner,
Sorgfloden falder ned, og der dens Bølge
108 Sig breder til en Sump, som Styx man nævner.
Og jeg, der lod mit Blik med Alting følge,
Saae nøgne Folk, hvis Aasyn Piinsel skænder,
Med Dynd tilsmurte, sig i Sumpen dølge.
De sloges vildt, og ikke blot med Hænder,
Med Hoved, Bryst og Fod paa samme Tide,
114 Og flængede hinandens Kjød med Tænder.
Min Mester sagde til mig: »Søn! her lide
De Sjæle, der sig tvinge lod af Vrede;
Og endnu vil jeg, du for vist skal vide,
At der er Fleer, som sukke dybt dernede,
Og bringe Bobler frem paa Vandets Flade,
120 Som Øiet siger dig, hvor du vil lede.
I Mudderet de mæle: Lidet glade
Var vi, hvor Solen skinned sødt paa Enge,
Thi Mismod ulmed i vor Sjæl, den lade;
Nu maae vi drøvelig i Dyndet hænge.
Det skvulpe de med Svælget, thi de kunne
126 Ei lade Ordet heelt og klart fremtrænge.«

Rundtom den skidne Pøl vi gik saalunde
I Bue, mellem Bredden og det Vaade,
Og saae paa dem, der slugte Dynd med Munde.
Til Foden af et Taarn tilsidst vi naaede.

Ottende Sang.

Overfarten over Styx.

Jeg bliver ved saalunde: Lang Tid inden
Ved Foden af det høie Taarn vi vare,
Blev vore Øine dragne op til Tinden.
Deroppe tændtes to Smaaflammer klare,
Og endnu en, som knap var synlig, brændte
6 Langt borte, liig et Tegn, der skulde svare.
Jeg til hiint Hav af Viisdom da mig vendte:
Hvad vil det sige? spurgte jeg; hvi følger
Hiin tredie Ild? Hvo var det, som den tændte?
Og han til mig: »Hist paa de skidne Bølger
Kan du alt see den Ventede fremile,
12 Hvis ikke Sumpens Taagedamp ham dølger.«
Aldrig fra Buestrængen fløi der Pile
Saa hurtig gjennem Luft mod Maalets Fjæle,
Som jeg en Baad saae gjennem Vandet stile
I samme Stund, mod Stedet, hvor vi dvæle.
Een Mand kun sad tilrors for den at føre,
18 Han raabte: »Er I der, I onde Sjæle!«

Men flux min Mesters Svar lød for hans Øre:
»Dengang, o Phlegias! har feil du taget!
Kun paa vor Overfart vi dig tilhøre.«
Som Den, der hører, han er svart bedraget,
Og fyldes pludselig med mægtig Vrede,
Saadan blev Phlegias af Harme naget. 24
Min Fører steg i Baaden, der laae rede,
Jeg fulgte ham, og, som om jeg kun veied,
Fik Baaden først sin Last, da jeg var nede.
Saasnart vi begge var ombord, saa dreied
Den gamle Stavn sig udad, og dens Side
Skar dybere i Vandet end den pleied. 30
Mens fremad i den døde Grav vi glide,
Et Hoved dukker op, som Dyndet væder,
Og siger høit: »Hvo kommer hid før Tide?«
Jeg kom, men bliver ei paa disse Steder,
Gav jeg til Svar; hvo er du, som saa fuul er?
Og han: »Du seer jo, jeg er En, som græder.« 36
Bliv da i Taarernes og Sorgens Huler,
Fordømte Aand! — høit mæled jeg saalunde —
Jeg kjender dig, skjøndt Dyndet heelt dig skjuler!
Da rakte han mod Baadens Stavn, den runde,
Sin Haand, men Mesteren ham tilbage stødte,
Og raabte: »Bort! hen til de andre Hunde!« 42
Saa favned han mig, og hans Læbe mødte
Min Mund: »Nidkjære Sjæl!« saa lød hans Tale,
»Velsignet hun, som dig undfik og fødte!

Han var af Hovmod fuld i Jordens Dale,
Og ingen ædel Daad hans Minde pryder;
48 Thi raser Skyggen nu i Dybets Sale.
Hvormangen Konge stor, som hisset byder,
Skal her engang som Sviin i Dyndet ligge,
Mens efter ham en rædsom Haan der lyder!«
Jeg sagde da: O Mester! kan jeg ikke
Faae ham at see tilbunds i Pølen gange
54 Og kvæles, før til Landing vi os skikke?
»Tilfreds Du vorde skal, før Kystens Tange,«
Han svared mig, »hist dukker op af Vover;
For slig en Attraa bør du Fyldest fange.«
Snart saae jeg de tilsmurte Skarer over
Hiin Sjæl med saadan Vold og Harme falde,
60 At Gud derfor jeg takker end og lover.
»Ned med Philip Argenti!« skreg de Alle;
Da vender mod sig selv han sine Tænder,
Hiin florentinske Aand, paa hvem de kalde.
Der blev han, og om ham jeg Talen ender.
Men gjennem Luften Jammertoner sære
66 Mit Øre naae, og Øiet frem jeg vender.
Den gode Mester mæled: »Nu vi ere
Nær Helvedstaden Dis, med dens udkaarne,
Sorgtunge Borgere og store Hære.«
Og jeg til ham: O Mester! alt dens Taarne
Jeg seer hist inde, mellem Dalens Buer,
72 Saa røde, som af Ilden nys udbaarne.

Min Fører sagde da: »De evige Luer,
Der gløder indeni dem, gjør dem hede,
Som du i dette nedre Helved skuer.«
Tilsidst ind i den dybe Grav vi glede,
Der værner om de trøstesløse Lande;
Af Jern mig tyktes Murene, de brede. 78
Lang Tid i Kreds vi fulgte Gravens Vande,
Da raabte Styrmanden: »Vor Fart er omme!
»Her Porten er, stig ud paa disse Strande!«
Jeg fleer end tusind saae af dem, Guds Domme
Fra Himlen regne lod, og hørte skrige
Fra Muren dem: »Hvo er han, som tør komme, 84
Før han er død, hid til de Dødes Rige?«
Min vise Mester stod og vinked længe,
Til Tegn, at han et Ord dem vilde sige.
Omsider lidt for deres Harm de stænge:
»Kom du alene! Han skal gaae tilbage,«
Saa skreg de, »som har vovet hid at trænge! 90
»Alene skal sin Daarskabs Vei han drage,
»Ifald han kan; thi dig vi hos os binde,
»Der gjennem Mørkets Egn har fulgt den Svage.«
Tænk, Læser! om jeg angest blev i Sinde,
Ved den fordømte Tale, som mig trued;
Jeg vented aldrig mere hjem at vinde. 96
O du min Fører kjær, du, som jeg skued
Meer end syv Gange frelse mig af mange
Og dybe Farer, der mit Hjerte kued!

Forlad mig ei saa hjælpeløs og bange!
 Hvis længer frem at gaae de os forbyde,
102 Lad os da hurtig sammen hjemad gange!
Da mæled han, for Mod mig at indgyde:
 »Ei Nogen for vort Fjed kan Hindring sætte,
 Saa vældig er den Herre, som vi lyde.
Men vent mig her, og styrk din Aand, den trætte,
 Og fød den med godt Haab imidlertide;
108 Jeg skal i Dybet ikke dig forgjette.«
Derpaa den hulde Fader gaaer tilside,
 Og ene jeg i Tvivlens Nød og Skræk er,
 Thi Ja og Nei stærkt i mit Hoved stride.
Jeg kan ei høre Ordet han dem rækker,
 Men hos dem staaer han kun en Stund, en føie,
114 Før sig Enhver i Hast tilbage trækker.
Og i slaae vore Fjender Portens Fløie
 Foran min Herre, som maa ude stande;
 Da vendte langsomt om igjen den Høie.
Al Freidighed var svunden fra hans Pande,
 Han saae mod Jord og sukkede saaledes:
120 »Hvo stænger for mig Sorgens Huus og Lande?«
Til mig han sagde da: »Fordi jeg vredes,
 Bliv ikke ræd! Jeg skal i Prøven vinde,
 Hvad der saa indenfor til Værn beredes.
Ny er ei deres Trods, fra dennesinde;
 De har alt viist den ved hiin Port i Skoven,
126 Som aaben, uden Laas, du end kan finde.

Selv har du læst dens døde Skrift foroven;
Og alt fra den ad Klippens Sti sig svinger,
Igjennem Kredsene og over Voven,
En, paa hvis Bud flux Landets Port opspringer.

Niende Sang.

Helvedstaden.

Hiin blege Lød, som farvede mig Svage,
Dengang paa Flugt sig gav den ædle Sanger,
Drev fra hans Kinder Blegheden tilbage.
Han stille stod, som En, der Lyden fanger,
Thi ikke langt man kunde see med Øie,
6 Saa sort var Luften der og taagesvanger.
Han mæled: »Ogsaa vi skal Fjenden bøie,
Hvis ei . . . vil Hjælp fraoven ikke briste;
O, hvor jeg længes efter ham, den Høie!«
Jeg saae, hvordan han Talens Indgang vidste
At dække til med det, som fulgte efter,
12 Thi heel forskjelligt var fra den det Sidste.
Men dog gav det min Angest nye Kræfter,
Thi værre Mening af hans brudte Tale
Jeg drog, end der maaskee ved Ordet hefter.
Siig mig, om nogensinde Skygger dale
Fra Kredsen, hvor man længes uden Ende,
18 Herned i disse Sorgens dybe Sale?

Saa spurgte jeg, og han: »Kun sjelden hænde
Det kan, at Aander af vor Skare drage
Ned ad den Vei, jeg lærer dig at kjende.
Een Gang jeg var her selv i fordums Dage;
Erichto maned mig, som kunde tvinge
I døde Legemer Skyggerne tilbage. 24
Knap var mit Kjød berøvet Sjælens Vinge,
Før over denne Muur hun lod mig stige,
For op af Judas' Kreds en Aand at bringe.
Der er det dybeste, bælgmørke Rige,
Længst fra det Hvalv, hvis Kræfter Alting lede,
Jeg kjender Veien, lad din Frygt kun vige! 30
Hiin Sump, der aander ud sin Stank hernede,
Fra hver en Kant Sorgstaden slutter inde,
Som kun vi skulle naae med Strid og Vrede.«
Hvad Meer han mæled, jeg har ei i Minde,
Thi ufravendt mig mine Øine bare
Op mod det høie Taarns glødrøde Tinde, 36
Hvor trende Helvedfurier, lynsnare,
Med Blod bestænkte, i et Nu fremstode.
I Krop og Lader de som Kvinder vare,
Lysgrønne Slanger sig omkring dem snoede,
Og over Panden og det fæle Øie
Øgler og Hugorme som Lokker groede. 42
Han vidste, de var Terner hos den høie
Dronning for evig Graad: «Min Søn!« han mæler,
»Betragt de rædsomme Erinnyer nøie!

Megæra er det, som tilvenstre dvæler,
Alekto græder hist, og deres Søster
48 Tisiphone imellem dem sig fjæler.«
Med Neglene de flænged deres Bryster,
De slog sig selv, og løfted Skrig saa vilde,
At angest jeg mig klynged til min Trøster.
»Medusa! kom, saa skal i Steen vi hilde
Hans Lemmer!« skreg de, ned imod os bukket:
54 »Ved Theseus' Stormløb var vi altfor milde.« —
»Vend dig nu om og hold dit Øie lukket!
Thi hvis Gorgonen kun et Blik dig sender,
Da er alt Haab om hjem at vende slukket.«
Saa taler Digteren og om mig vender,
Og som han paa mig selv ei lide kunde,
60 Mit Ansigt dækker han med egne Hænder.
O alle I, hvis Sjæle ere sunde!
Agt paa den Lærdom vel, som dybt sig dølger
Bag Versets sære Slør, paa Sangens Bunde!
Og allerede paa de sorte Bølger
Der nærmer sig en rædsom Larm og Brusen,
66 Hvormed fra Kyst til Kyst en Skjælven følger.
Det lyder som en vældig Stormvinds Susen,
Naar, kæmpende mod Luftens Glød, den drager
Ustandset over Skoven hen med Knusen,
Saa Blomsten hvirvles bort og Grenen brager;
Stolt gaaer den i en Støvsky over Slette,
72 Og Kvæg og Hyrder foran sig den jager.

Mit Øie løste han: »Nu skal du rette
    Synsnerven,« sagde Skjalden, »bort fra Landet,
    Mod Skummet hist, hvor Taagerne er tætte.«
Liig Frøerne, der sprede sig i Vandet,
    Forfulgte af en Snog, indtil de fjæle
    Sig hver og en tilsammen langsmed Sandet: 78
Saae jeg vel tusinde fortabte Sjæle
    Flye foran En, der over Styx, den øde,
    Tørfodet skred, som Den, der ei vil dvæle.
Tidt løftede han Haanden for at støde
    Den tykke Taage bort foran sit Øie,
    Og træt han syntes kun af denne Møde. 84
Vel saae jeg, han var skikket fra det Høie,
    Og Mesteren gav mig Tegn, at taus dernede
    Jeg skulde staae, og dybt mig for ham bøie.
Hvor syntes han mig fuld af ædel Vrede!
    Han kom til Porten, med en Stav den rørte,
    Og op sprang uden Modstand Bolt og Kjede. 90
»I Himlens Udskud! Usle Folk!« jeg hørte
    Paa Tærsklen til det rædselsfulde Kammer
    Hans Røst: »hvordan blev I til Trods forførte?
»Hvi stamper I mod Villien, den som rammer
    »Ustandselig sit Maal til alle Tide,
    Og meer end een Gang øged Eders Jammer? 96
»Hvad hjælper det, at I mod Skjebnen stride?
    »Tænk vel paa Cerberus, hvis Svælg og Hage
    »Er skaldet end af det, han maatte lide!«

Med disse Ord gik Engelen tilbage
Forbi os, taus, henad de skidne Vande,
102 Liig En, hvem andre Sorger mægtig drage,
End Omhu blot for dem, der hos ham stande.
Os gav hans Ord, det hellige, et Leide,
Og Foden vendte vi mod Dybets Lande.
Ind kom vi nu foruden nogen Feide,
Og jeg, som havde Lyst at vide nøie,
108 Hvad Borgen gjemte, gav mig til at speide
Derindenfor, og kasted rundt mit Øie;
Og ved hver Haand jeg skued store Heder,
Fyldte med Piinsler og med Veeraab høie.
Som nærved Arles, hvor sig Rhonen breder,
Og hist ved Polas Strand, hvor Bugten væder
114 Italiens Kyst og om dets Grændse freder,
Gravhøi ved Gravhøi op af Sletten træder:
Saa ligerviis paa Marken her, den øde,
Kun var der mere beesk paa disse Steder.
Blandt Høiene der brændte Flammer røde,
Og Ilden heded Jorden op saalunde,
120 At ingen Kunst faaer Jern til meer at gløde.
Hver Gravsteen løftet var, saa grant jeg kunde
Fornemme Lyd af smertelige Klager,
Som fra Elendiges og Piintes Munde.
Hvo er det Folk, tilorde nu jeg tager,
Som hviler her bag disse Graves Buer,
126 Og slige sorrigfulde Sukke drager?

Og han: »Her stande Kjætterne i Luer,
Hver med sin Sekt og sine Følgesvende;
Meer, end du troer, er fulde disse Tuer.
Lige hos Lige fjæler sig derhenne,
Og deres Grave meer og mindre flamme.«
Derpaa til høire Side vi os vende, 132
Imellem Piinslerne og Murens Kamme.

Tiende Sang.

Kjættere.

Nu vandrer ad en lønlig Sti, der dølger
Sig mellem Gravene og Murens Tinde,
Min Mester frem, og jeg hans Fodspor følger.
O høie Kraft, jeg mæled, som herinde
Igjennem Syndekredsene mig fører!
6 Tal, om du vil, stil mig tilfreds i Sinde!
Kan ei det Folk man skue, der sig rører
I disse Kister her, som er saa fulde?
Hvert Laag er løftet, ingen Vagt jeg hører.
Han svared: »Alle Grave lukkes skulle,
Naar de engang fra Josaphat hidvende
12 Med Legemerne, som hvile nu i Mulde.
Viid, Epicurus og hans Følgesvende,
Som Sjæl med Legeme til Døden vier,
De have deres Kirkegaard histhenne.
Hvis derfor blot en liden Stund du bier,
Da skal du for dit Spørgsmaal Fyldest fange,
18 Og for det Ønske med, hvorom du tier.«

Og jeg: Min Fører! Ei jeg skjuler bange
Mit Hjerte dig; du gav mig selv den Lære,
Faa Ord jeg bruge skal, og ikke mange.
»Stands, o Toskaner! du, hvis Fødder bære
»Dig gjennem Ildens Stad førend du døde!
»Stands, du som taler høvisk og med Ære! 24
»Mig røbed dine Ord, da nys de løde,
»At i hiint ædle Land du haver hjemme,
»Som jeg maaskee har voldt for tung en Møde.«
Slig Lyd fra en af disse Kisters Gjemme
Sig trængte brat, og til min Fører hældte
Jeg tæt mig op, skrækslagen ved hiin Stemme. 30
»Vend dig omkring! hvad gjør du?« Skjalden meldte,
»See, Farinata har sig reist af Lue,
Du kan ham see fra Hoved indtil Belte.»
Alt i hans Aasyn mine Øine skue;
Høit kneisende hans Bryst og Pande vare,
Som om han trodsig vilde Helved true. 36
Min Førers Hænder, modige og snare,
Ind mellem Gravene mig stødte bedre:
»Lad dine Ord,« han mæled, »vorde klare!«
Da ved hans Grav, blandt hine Troesforrædere
Jeg stod, han stirred paa mig som i Vrede,
Og spurgte mig: »Hvo vare dine Fædre?« 42
Og jeg, som til at lyde ham var rede,
Dem alle nævned flux med freidig Pande.
Da løfted sine Bryn han lidt dernede,

Og sagde: »Vildt de kæmpede forsande
»Mod mig, min Slægt og mine Venner gode,
48 »Men tvende Gange drev jeg dem af Lande.«
Om deres Hjem, jeg svared, de forlode,
De vendte begge Gange dog tilbage,
Men dine Frænder ei den Kunst forstode.
Da steg der for mit Blik af Graven fage
En anden Aand; jeg troer, sit Knæ han bukked,
54 Thi knap han naaede Farinàtas Hage.
Rundtom mig speided han i Indelukket,
Som om han vented endnu En at finde,
Og først da hans Forventning reent var slukket,
Græd han og sagde: »Hvis i dette blinde
»Fængsel ved Aandens Høihed frem du ganger,
60 »Hvor er min Søn? hvi er han ei herinde?
Og jeg: Slig Kraft ei af mig selv jeg fanger,
Mig fører han, som venter ved min Side;
Men Guido agted sagtens ei hiin Sanger. —
Hans Ord og Straffen, som han maatte lide,
Forlængst alt havde sagt hans Navn mig nøie;
66 Thi kunde jeg saa fuldt et Svar ham vide.
Da sprang han op og løfted Veeraab høie:
«Du sagde agted — er han ei i Live?
»Rammer det søde Lys ei meer hans Øie?«
Og da han saae, jeg tøved med at give
Ham Svar en Stund, og ingen Trøst han hørte,
72 Faldt baglænds han, for i sin Grav at blive.

Men han, den Stolte, som alene førte
  Mig til at standse, skifted ikke Miner,
  Bøied ei Kroppen eller Nakken rørte;
Og i sin Tale videre han triner:
  »At ikke de forstod, hvad Kunst du kalder,
  »Langt meer end dette Leie det mig piner. 78
»Men viid: før Dronningen for disse Haller
  »Halvhundred Gange blot sit Aasyn tænder,
  »Du lære skal, hvor svær den Kunst dig falder.
»Siig mig hvorfor — saasandt dig Skjebnen sender
  »Op til den søde Jord — hiint Folk har vraget
  »I hver en Lov saa grusomt mine Venner?« 84
Og jeg: Det store Mandefald og Slaget,
  Som farved Arbia rød, er Grund, at slige
  Taler der holdes under Tempeltaget.
Da sagde han og sukkede tillige:
  »Der var jeg ikke ene, og forsande
  »Ei uden Grund begyndte jeg at krige. 90
»Men ene maatte jeg vel dengang stande,
  »Da man af Jord Fiorenza vilde slette,
  »Og jeg kun værged den med aaben Pande.«
Ak, bad jeg ham, saasandt din Sæd, den trætte,
  Maa finde Ro, løs du mig Knudens Traade,
  Som her om mine Tankers Dom sig flette. 96
Ifald jeg hører ret, saa kan I raade
  Forud, hvad fjerne Tider skulle bringe,
  Men i Nutiden har I anden Maade.

»Og han: »Liig dem, hvis Syn er svagt og ringe,
»Vi skue ikkun det, som fjernt og sidst er;
102 »Saameget Lys vi af Alherren finge.
»Naar Tingen nærmes eller er, da brister
»Vor Sands; og hvis vi ei det faae at høre,
»Veed vi slet Intet af hvad Jorden frister.
»Nu kan du selv forstaae, har du laant Øre,
»At al vor Kundskab reent døer bort og blindes
108 «I samme Stund, Gud lukker Fremtids Døre.«
Da sagde jeg, piint af den Skyld, jeg mindes:
Siig ham, der faldt, hvad han ei før erfared,
At blandt de Levende hans Barn end findes.
Og at jeg før var stum og ikke svared,
Siig ham, det kom af, mine Tanker strede
114 Med den Vildfarelse, du nys mig klared.
Da kaldte mig min Mester allerede;
Thi bad jeg hurtig Aanden, mig at skikke
Besked om, hvo der hos ham var dernede.
Han mæled: »Over Tusinde her ligge.
»Den anden Frederik og Cardinalen
120 »Er begge her, Fleer nævner jeg dig ikke.«
Derpaa han skjulte sig, og gjennem Dalen
Gik jeg tilbage til den gamle Sanger,
Og grunded paa, hvad Ondt mig varsled Talen.
Nu vandred Skjalden frem, og mens han ganger,
Han spørger: »Hvi er du saa mod i Sinde?»
126 Og paa sit Spørgsmaal hurtig Svar han fanger.

Da bød Viismanden mig: »Drag vel i Minde
Alt, hvad der her blev sagt dig, du skal lide;
Hør nu!« og Fingeren hæved han derinde:
»Saasnart du stander foran Hendes blide
Lysglands, hvis fagre Øie Alting kjender,
Skal hun dig Livets Vandring flye at vide.« 132
Derefter han tilvenstre Foden vender;
Fra Muren henad Midten til vi stunde,
Langsad en Sti, der i en Dal sig ender,
Hvis onde Stank heelt oppe mærkes kunde.

Ellevte Sang.

Helvedes Inddeling.

Ud kom vi paa en Skrænt af Klippeblokke,
Der i en vældig Kreds laae sondersprængte,
Og saae dybt under os meer piinte Flokke.
Men af den gyselige Stank, som trængte
Op fra det dybe Svælg, blev bort vi drevet,
6 Og søgte Ly tæt bag et Laag, der hængte
Ved en af Høiene, hvorpaa stod skrevet:
Jeg gjemmer Anastasius, hvem ilive
Photinus fra den rette Vei har revet.
»Vi maae gaae langsomt ned, for først at blive
Lidt vant til disse sørgelige Vinde;
12 Snart ikke længer Agt paa dem vi give.«
Saalunde han; og jeg: See, du kan finde
Tidkort imens, at Timen ikke viger
Ubrugt! Han svared: »Saa har jeg isinde.
Viid, at bag disse Stene,« nu han siger,
»Der er tre mindre Kredse, som forlænges
18 Trinviis nedad, liig dem, hvorfra du stiger.

I hver og en fordømte Aander trænges;
Men forat siden blot du skal behøve
At see, hør nu, hvordan og hvi de stænges.
For al Ondskab, der Himlens Had maa prøve,
Er Maalet Uret, og sligt Maal kan atter
Med Vold eller med Svig en Anden drøve. 24
Svig hades meest af Gud, thi den er Datter
Af Mennesket kun; thi stander dybest nede
De Svigefuldes Flok, størst Kval dem fatter.
Den første Kreds er fuld af Voldsmænd lede;
Men saasom Vold kan øves imod Trende,
Er denne Kreds deelt i tre Ringe brede. 30
Mod Gud, sig selv, og Næsten kan man vende
Sin Vold, mod dem og Alt hvad de besidde,
Jeg mener, som du klart skal faae at kjende.
Thi voldsom Død og Saar, der bringe Kvide,
Kan ramme Næsten; Rov og Ildens Farer
Og Ødelæggelse hans Gods kan lide. 36
Hver Den, der saarer lumsk, og Drabsmænds Skarer,
Ildgjerningsmænd og Røverne de frække:
Den første Ring dem piner og forvarer.
Et Menneske kan voldsomt Hænder lægge
Paa sig og paa sit Gods; og derfor lyde
Hist i den anden Ring, bag Klippens Vægge, 42
Veeraab fra dem, der selv af Verden flyede,
Som deres Gods bortspilled og lagde øde,
Og hisset græd, hvor de sig burde fryde.

Mod Gud tilsidst de øve Vold og Brøde,
Der ham med Hjertet negte og forbande,
48 Og de, som frækt Naturens Lov forstøde.
Thi har paa Sodoms og Caorsas Pande
Den tredie Ring sit Stempel trykt og svider
Den, som med Hjertet haaner Gud forsande.
Svig, der Samvittigheden altid bider,
Kan Mennesket øve mod den Tillidsfulde,
54 Og imod Den, der ikke paa ham lider.
I sidste Fald han myrder kun det hulde
Kjærlighedsbaand, Naturen om os breder;
Thi huses i den anden Kreds bag Mulde
Skinhellig Smiger, Trolddom, falske Eder,
Bedrag og Simoni og Tyverænker,
60 Og Rufferi og slige Uhumskheder.
I første Fald han ei alene krænker
Naturens Kjærlighed, men den, som træder
Dertil, og som med særlig Tro os lænker.
Og i den mindste Kreds, paa hine Steder,
Hvor Dis i Verdens Midtpunkt har sin Hule,
66 Fortæres derfor evig hver Forræder.«
Klart har du Svælget skildret mig, det fule,
Jeg sagde nu, hvor Synderne nedstødes,
Og Slægterne, som sig derinde skjule.
Men de, som i det fede Mudder blødes,
Som Regnen pidsker og Stormvinde drive,
72 Og de, som med saa bittre Tunger mødes:

Siig mig hvorfor ei straffede de blive
  Her i den røde Stad, hvis Gud dem vred er;
  Hvis ei, hvorfor maae da slig Bod de give?
Og han til mig: »Hvad er der nu, som leder
  Din Aand, at vildsomt fra sin Vei den bryder?
  Hvad heller mon dit Sind til Andet meder? 78
Kan du ei mindes, hvordan Ordet lyder,
  Hvor i din Sædelære der er Tale
  Om de tre Sindelag, som Gud forskyder:
Umaadelighed, Ondskab og den gale
  Dyriskhed? At Umaadeligheds Brøde
  Mindst krænker Gud, mindst lastes i hans Sale? 84
Agt vel de Ord, som i hiin Sætning løde,
  Og drag i Minde, hvad det var for Stammer,
  Som udenfor, hist oppe maatte bøde:
Da skal du kjende, hvi fra Disses Jammer
  De adskilt staae, hvi Herren i det Høie
  Dem træffer mindre haardt med Retfærds Hammer.« 90
O Sol, som læger hvert et uklart Øie!
  Du løser mine Tvivl saa fuldt og fage,
  At baade Tvivl og Kundskab mig fornøie.
Gak endnu lidt, jeg mælede, tilbage,
  Der, hvor det hed, at Aager paa Guds rige
  Godhed gjør Vold — løs Knuden for mig Svage! 96
Og han: »Philosophien vil dig sige,
  Ifald du til at fatte den har Snille:
  Naturen har i den guddommelige

Forstand og Skaberkunst sin første Kilde;
Og granskede du vel Physiken atter,
102 Du paa de første Blade finde vilde,
At Eders Kunst, saa godt den kan og fatter,
Naturen følger som sin Lærerinde,
Saa Eders Kunst er som Guds Datterdatter.
Og af Natur og Kunst — hvis du i Minde
Drager af Genesis de første Sider —
108 Skal Mennesket [illegible]nge Liv og fremad vinde.
Ad andre Veie Aagerkarlen skrider,
Og derfor mod Naturen selv han synder,
Og mod dens Barn; thi han paa Andet lider.
Men følg mig nu, min Vandring jeg begynder;
Thi Fiskens Tegn i Horizonten glimter,
114 Karlsvognen imod Caurus hen sig skynder,
Og Skræntens Nedgang hisset alt jeg skimter.«

Tolvte Sang.

Mordere og Røvere.

Det Sted, hvorhen vi kom, for ned at stige,
Var stenet, og der fandtes det, som nødte
Paa Stand hvert Blik til gysende at vige.
Retsom hiint Fjeldskred, der ved Trento mødte,
Nedstyrtende, Adigeflodens Strande,
Enten ved Jordskjælv eller Brist paa Støtte, 6
Saa at fra Fjeldets Top til Slettens Lande
Steensætningen er rullet ned saalunde,
At den lidt Vei gi'er dem, der oppe stande:
En saadan Nedgang vi ad Skrænten funde.
Ved Afgrundsranden, høit paa Bjergelien
Udstrakt, hiin Cretas Skændsel see vi kunde, 12
Der svigefuldt undfanget blev i Kvien;
Og retsom Den, hvem Harm indvendig nager,
Bed han sig selv, da han os saae paa Stien.
Viismanden raabte da: »Maaskee du tager
Ham for Athenens Hertug ved min Side,
Som hist paa Jord dig rakte Dødens Plager? 18

Bort Vilddyr! bort! han kommer, maa du vide,
Ei ved din Søsters Hjælp, som din Betvinger:
Han gaaer kun for at skue, hvad I lide.«
Liig Tyren, naar den løs af Rebet springer,
Just som det dødelige Hug den fanger,
24 Og ei kan gaae, men hid og did sig svinger,
Saa gjorde Minotaurus; og min Sanger
Gav Agt og skreg: »Løb, før det er for silde!
Imens han raser, er det bedst, du ganger!«
Saa vandre vi ad Veien ned, den vilde,
Imellem Stenene, der hyppig under
30 Min Fod ved den uvante Vægt nedtrille.
Jeg gik i Tanker, og han mæled: »Grunder
Du paa den Styrtning her, som vild og skaldet
Bevogtes af hiint Dyr, hvis Harm nu blunder?
Viid, da jeg første Gang herned blev kaldet
I dette Helveddyb, var Klippetinden,
36 Vi stige nedad, endnu ikke faldet.
Men, hvis jeg dømmer ret, kort Tid forinden
Han kom, der i den øvre Kredses Sale
Det store Bytte tog fra Helvedfjenden:
Skjælved saa stærkt de dybe, sorte Dale,
Saa fast jeg tænkte, Verden allerede
42 Blev rørt af Kjærlighed, hvorom gaaer Tale,
At den lod tidt i Chaos Alt sig sprede.
Og i hiint Øieblik var det, de øde,
Ældgamle Klipper her og hisset skrede.

Men fæst dit Blik paa Dalen, thi nu møde
Vi snart Blodfloden, i hvis Væld, det varme,
De koges, der med Vold mod Andre brøde.« 48
O blinde Graadighed, vanvittige Harme,
Der i det korte Liv os saadan jager;
Og koger i det evige os Arme!
Jeg saae en Grav, der bred, i Bue drager
Sig favnende omkring den hele Slette,
Som jeg erfared af min troe Ledsager. 54
Og mellem den og Skrænten løb der tætte
Flokke Centaurer, væbnede med Pile,
Som naar paa Jord de Dyret jog, det lette.
Da ned de see os gaae, de Alle hvile,
Og med en udsøgt Piil paa Strængen bryde
Tre udaf Flokken og imod os ile. 60
Den Ene lader langtfra Stemmen lyde:
»Hvad Piinsel venter Jer, som hist nedstige?
»Siig det paa Stedet der, hvis ei, vi skyde!»
Min Mester sagde: »Voldsom uden Lige
Altid din Villie var, naar frem den stævned!
Vort Svar skal vi til Chiron hisset sige.« 66
Derpaa han stødte til mig og dem nævned:
»Det Nessus er, som maatte Døden lide
For Deianiras Skyld og selv sig hævned.
Og han, hvis Blikke ned mod Brystet glide,
Er Chiron selv, Achilles' Fosterfader;
Den vrede Pholus seer du ved hans Side. 72.

I tusindviis gaae de om Strandens Flader
Og ramme hver en Sjæl, der vil sig hæve
Meer op af Blodet, end dens Skyld tillader.«
Da vi kom nær Vilddyrene, den gjæve
Sanger og jeg, tog Chiron, der dem førte,
78 En Piil og strøg med den sit Skæg bag Kjæve;
Og da hans store Mund blev synlig, hørte
Jeg at han mæled: »Saae I det, hvorlunde
»Den Bageste bevæged hvad han rørte?
»Det pleier ei de Dødes Fod at kunne.«
Min gode Fører stod alt ved hans Bringe,
84 Der hvor de to Naturer sig forbunde,
Og svared: »Ja, han lever, og jeg Ringe
Skal ene vise ham de mørke Dale;
Nødvendighed, ei Lyst, har voldt, vi ginge.
Der steg fra Lovsangen i Himlens Sale
En Kvinde ned og bød mig vorde Leder —
90 Om Røver eller Tyv er her ei Tale.
Men ved hiin høie Kraft jeg nu dig beder,
Der fik mig til at vandre ad saa svære,
Vildsomme Veie hid, byd En af Eder
At vise os et Vadested og bære
Ham over denne Strøm paa sine Lender,
96 Thi han gaaer ei i Luft, som Aanders Hære.«
Tilhøire Chiron sig mod Nessus vender:
»Før du dem, siger han, og hvis I møde
»En anden Flok, saa jag den bort med Hænder!«

Vi vandre nu langs Randen af den røde,
Boblende Flod med ham, og mod os lyde
Skrig, som de kogte Aander høit udstøde. 102
Jeg Slægter saae, som indtil Brynet syde,
Og Nessus mælede: »Det er Tyranner,
»Der elsked Rov og lode Blodet flyde.
»Hos Alexander Dionysius stander,
»Som lod en sorgtung Tid Sicilien gjeste;
»Hver af dem nu sin Synd med Taarer sander. 108
»Hiin Pande, hvorom sorte Haar sig fæste,
»Er Azzolin; den Anden ved hans Side,
»Med blonde Haar, er Obizzo fra Este,
»Hvis Liv hans onde Søn har slukt før Tide.«
Da jeg til Skjalden vendte mig, han mæled:
»Nu gaaer han foran, jeg vil bagest skride!« 114
Et Stykke længer frem Centauren dvæled
Over en Slægt, som her for sine Lyder
Til Halsen i det hede Væld sig fjæled.
Han viste os en Aand, der eensom flyder,
Og sagde: »See! midt i Guds Skjød han kløved
»Det Hjerte, som ved Themsen Ære nyder.« 120
En Slægt jeg saae, da lidt vi havde tøvet,
Som over Floden stod med Bryst og Pande,
Og Mangen kjendte jeg, som der blev prøvet.
Saadan sank meer og meer de blodige Vande,
Saa at tilsidst kun Fødderne de dølge;
Der vadede vi over, mellem Strande. 126

»Viid, at som her du seer, den hede Bølge
»Lidt efter lidt paa denne Side svinder,«
Saa mæled nu Centauren, som vi følge,
»Saa sænker Bunden sig, hvorpaa den rinder,
»Hist meer og meer, til den med hine Kyster,
132 »Hvor Tyranniet sukker, sig forbinder.
»Der er det, Guds Retfærd med Piinsel ryster
»Attila, Jordens Svøbe, samt tillige
»Pyrrhus og Sixtus; og evindelig kryster
»Den hede Syden Taarer frem, der stige
»I Rinier Pazzos og Cornetos Blikke;
138 »De, som paa alle Veie førte Krige.«
Saa gik han hjem, meer fulgte han os ikke.

Trettende Sang.

Selvmordere og Forødere.

Før Nessus end var kommen over Floden,
 Ind i en Skov, hvor ingen Sti sig bugter,
 Jeg med den ædle Sanger flytted Foden.
Sort Løvet der, ei lysegrønt og smukt er,
 Træernes Grene knudrede sig flette,
 Gifttorne findes der, men ingen Frugter. 6
Vilddyret selv, som flyer den aabne Slette,
 Kan fra Cecina til Corneto lede,
 Og finder ikke Buske sig saa tætte.
Der er de rædsomme Harpyers Rede,
 Som fra Strophaderne jog Trojas Hære
 Med Sørgebud om det, der siden skede. 12
Med Kløer paa Fødderne, paa Bugen Fjere,
 Med Menneskeaasyn og med brede Vinger,
 Fra Træerne de løfte Skrig heelt sære.
Min gode Mester mæled: »Før jeg bringer
 Dig dybere herind, saa viid, nu stander
 Du i den anden Ring, og den omsvinger 18

Dig til du i et rædsomt Sandhav lander.
Thi see dig vel omkring, saa skal du finde
Saadanne Ting, at du min Tale sander.«
Fra hver en Kant Veeklager lød derinde,
Men Ingen skued jeg af dem, der boede;
24 Thi standsed jeg, forvildet reent i Sinde.
Jeg troer, min Mester tænkte, at jeg troede,
At alle disse Røster kom tillive
Fra Slægter, som bag Træerne skjulte stode;
Og derfor mæled han: »Hvis du vil rive
En Kvist blot af et Træ i denne Hække,
30 Da skal din Tanke snart til Intet blive.«
Jeg vovede min Haand lidt frem at række
Og af en mægtig Torn en Green at bryde;
Da skreg dens Bul: »Hvorfor vil du mig knække?«
Jeg saae det sorte Blod nedad den flyde;
»Hvi flaaer du mig?» lød nu igjen dens Mæle,
36 »Kan ingen Medynksaand jeg dig indgyde?
»Mænd vare vi, nu er vi Torne fæle;
»Du burde havt meer Ynk i dine Hænder,
»Om saa vi havde været Slangesjæle.«
Retsom en Brand, der grøn er, naar man tænder
Dens ene Ende, af den anden siver
42 Og hvisler ved den Luft, den fra sig sender:
Saalunde Blod og Ord paa eengang driver
Af Træets Brud; thi lod jeg Kvisten glide
Af Haand og stod som En, der bange bliver.

»Ifald han forud havde kunnet lide,
O vrede Sjæl!« tog Viismanden tilorde,
»Paa det, han af min Sang alt fik at vide, 48
Saa havde han ei rørt dig som han gjorde.
Men det Utrolige fik mig til at nøde
Ham til en Daad, som fast jeg angre burde.
Dog, siig ham hvo du er, da skal som Bøde
Dit Rygte han fornye, naar hjem han ganger,
Som han har Lov, til Verdens Lys. det søde.« 54
Og Bullen: »Mig din milde Tale fanger,
»Saa ei jeg tie kan, som før jeg pleied;
»Men bliv ei trætte, hvis min Tale lang er!
»Jeg er den Mand, der begge Nøgler eied
»Til Fredriks Hjerte, og saa blidelig vidste
»At aabne og at lukke, naar jeg dreied, 60
»At fra dets Lønraad jeg forjog de Fleste.
»Tro i mit Hverv, jeg ingen Møie skyede;
»Og Liv og Blod derfor jeg maatte miste.
»Skjøgen, som aldrig Cæsars Haller flyede,
»Men sine Bolerøine mod dem sendte,
»Hun, Hvermands Død og alle Hoffers Lyde, 66
»De Andres Sjæle snart imod mig tændte,
»Og de opflammed nu August saalunde,
»At Ærens Fryd til sorgfuld Vee sig vendte.
»Mit Sind, som harmfuldt troede, Døden kunde
»Befrie for Harme, gjorde mig Retvise
»Uretviis mod mig selv foruden Grunde. 72

»Men høit og dyrt jeg sværger Jer, ved disse
»Nyskabte Rødder! aldrig har jeg sveget
»Min Herre, hvem med Ret de Alle prise.
»Og naar til Verden En af Jer er steget,
»Da reis mit Minde op, som endnu siden
78 »Hiint Avinds Hug henligger glemt og bleget!«
Først tøved Digteren en Stund, en liden,
Saa sagde han: »Spørg nu, hvis du behøver
At vide Meer; nu taug han, spild ei Tiden!«
Jeg svared: Det er bedre, selv du prøver
At spørge, hvad du troer, jeg helst maa høre:
84 Jeg kan det ei, slig Ynk mit Hjerte drøver.
Thi mæled Skjalden: »Vil du, han skal gjøre,
Hvad nys du bad om, frit og uden Hinder,
O fangne Aand! da lad dig endnu røre
Til os at sige, hvordan Sjælen binder
I disse Knuder sig; om af de trange,
90 De sære Lemmer Ingen løs sig vinder.«
Da hvæsed Bullen stærkt, i Toner lange,
Og derpaa Luften til en Stemme bliver:
»Kort Svar skal I paa Eders Spørgsmaal fange!
«Naar Sjælen vildt med egen Haand løsriver
»Sig fra det Legem, hvori boe den skulde,
96 »Ned i det syvende Svælg Minos den driver.
»Som det kan træffe sig, blandt Skovens Bulle
»Den falder, men hvor Skjebnens Kast det byder,
Der spirer den, som Kornet under Mulde.

»Fra lille Skud til Skovtræ op den skyder,
»Derpaa Harpyerne dens Løvværk gnave,
»Og skaffe Smerten Hul, saa ud den bryder. 102
»Vi komme vel engang til vore Grave,
»Men Ingen i sit Legem meer sig klæder;
»Thi hvad man røver sig, skal ei man have.
»Legemerne slæbe vi til disse Steder;
»De skulle her i Sørgeskoven hænge,
»Hvert paa den Torn, hvori dets Skygge græder.« 108
I Skoven der vi vented endnu længe,
At Bullen atter skulde aabne Munden,
Da pludselig en Larm vi hørte trænge
Hen mod os, som naar Jægeren i Lunden
Vildsvinet høre kan og Jagten lyde,
Raslen i Grenene og Glam af Hunden. 114
Og see, tilvenstre To saa iilsomt flyede,
Nøgne, forrevne gjennem Skovens Grene,
At jeg dem saae hver Kvist paa Veien bryde.
»Død, kom til Hjælp, til Hjælp!« skreg høit den Ene;
Og han, der løb bagefter, tog tilorde:
»Saa lette, Lano! var ei dine Bene 120
»Ved Toppos Dystløb fordum over Jorde!«
Og aandeløs ved Løbet nu, det snare,
Han af en Torn og sig en Knude gjorde.
Bag dem var Skoven opfyldt med en Skare
Kulsorte, slugne Hunde, der fremjoge
Som Mynder, naar af Lænken løs de fare. 126

I ham, der skjulte sig, de Tænder sloge,
Og Led for Led de sønderflænged Aanden,
Før med hans arme Lemmer de bortdroge.
Da tog min hulde Fører mig ved Haanden
Og bragte mig til Tornen hen, som blødte
132 Af mange Saar og jamred sig ved Vaanden:
»Ak Jacopo! hvad kunde det dig nytte,
»At mig til Værn og Skjul du vilde tage?
»Hvad kan jeg for at du dit Liv forødte?«
Da Mesteren ved Træet stod, det svage,
Han mæled: »Hvo var du, som her af alle
138 De Saar udaander Blod og sorgfuld Klage?«
Og han til os: »O Sjæle, som mig kalde!
»I have seet den onde Vold mig ramme,
»Der bragte mine Blade til at falde —
»Sank dem om Foden af min usle Stamme!
»Jeg er fra Byen, der lod Døberen trænge
144 »Dens første Herre ud; men for det Samme
»Vil Mars den med sin Kunst bedrøve længe.
»Og stod der ei af ham en Rest, en liden,
«Hvor Broens Buer over Arno hænge,
»Saa havde Borgerne, som reiste siden
»En By, hvor Attila kun levned Gruset,
150 »Forsandt spildt baade Arbeidet og Tiden.
»Jeg gjorde selv en Galge mig af Huset.«

Fjortende Sang.

Gudsbespottere.

Af Kjærlighed til Fødelandet dreven,
  Jeg sanked Løvet, som laae spredt paa Tuer,
  Og gav det saa til ham, der hæs var bleven.
Derpaa vi kom til Skjellet hen, hvis Buer
  Imellem anden Ring og tredie skille,
  Hvor Retfærds frygtelige Kunst man skuer. 6
For nu de nye Ting klart at fremstille,
  Jeg siger, vi var komne til en Hede,
  Saa gold, at ingen Urt der voxe vilde.
Om den sig Smerteskovens Krandse brede,
  Som Sorgens Flod igjen om Skovens Rødder;
  Vi tætved Randen stille stod dernede. 12
Dens Bund var dybt, udtørret Sand, som gløder,
  Hiin anden store Ørk den ligned nøie,
  Der fordum trampet blev af Catos Fødder.
O du Guds Hævn! hvor maa hver Den sig bøie
  Med Frygt for dig, der læser om den Møde,
  Som her blev aabenbaret for mit Øie! 18

Jeg Flokke saae af nøgne Aander bøde;
De havde vist forskjellig Lov fornummet,
Men Alles Taarer lige ynksomt fløde.
Een Slægt paa Ryggen laae, og een sad krummet
Sammen paa Jord, og een jeg skued jage
24 Evindeligen rundt igjennem Rummet.
Fleest vare de, som maatte rundt omdrage,
De Færreste paa Jorden laae i Kvide,
Men meest var deres Tunge løst til Klage.
Med langsom Falden regnede der vide
Ildflager ned paa Sandet allevegne,
30 Som Snee i stille Veir paa Bjergets Side.
Som Alexander i de hede Egne
Af Indiens Land saae under sine Kampe
Uslukte Flammer ned paa Hæren regne,
Og flux lod sine Mænd i Jorden stampe,
At Luen ikke ud sig skulde brede,
36 Thi enkeltviis let sluktes disse Dampe:
Saalunde sank herned den evige Hede;
Liig Tønder under Staal sig Sandet tændte,
For at fordoble Smerten, som de lede.
Og aldrig deres usle Hænder endte
Den hvileløse Dands, men altid maatte
42 De ryste nye Gløder af, som brændte.
Jeg sagde: Mester! du, hvis Ord, det blotte,
Kan overvinde Alt, undtagen hine
Dæmoner, som ved Porten mod os traadte:

Hvo er den Kæmpe, der med trodsig Mine
Hist ligger krum og agter ikke Gløden,
Retsom om Regnen ei ham kunde pine? 48
Da mærked Kæmpen det, midt under Nøden,
At ham jeg spurgte om, og skreg: »Den Samme
»Som jeg i Livet var, jeg er i Døden!
»Lad Jupiter sin Smed med Træthed lamme,
»Hos hvem han harmfuld hented Lynets Pile,
»Der ramte mig hiin Dag med deres Flamme; 54
»Lad Een for Een ham trætte, uden Hvile,
»I Ætnas sorte Smedie de Mange,
»Og raabe: hjælp, Vulkan! til Hjælp du ile!
»Som før i Slagtningen paa Phlegras Vange;
«Ja, lad ham Lyn paa Lyn imod mig skyde —
»Han skal dog aldrig Hævnens Glæde fange!« 60
Min Førers Ord begyndte nu at lyde
Saa vældig, som de ingensinde løde:
»O Kapaneus! just at du ei kan bryde
Din egen Hovmod, er din værste Møde!
Ei nogen Piinsel, kun din egen Vildhed
Kan for din Rasen være fuldstor Bøde.« 66
Saa mæled han til mig med mere Stilhed:
»En af de Konger syv han var, hvis Hære
Beleired Theben; Trods han bød Guds Mildhed,
Og lidet holder Herren han i Ære;
Men, som jeg sagde ham, hiin Trods medrette
Maa nu hans Bryst som Brændemærker bære. 72

Følg efter mig, men vogt dig for at sætte
Din Fod endnu i Sandets gloende Flager,
Og hold dig nærved Træerne, de tætte!«
Hen, hvor en liden Flod sit Udløb tager
Af Skoven, gik vi tause gjennem Landet;
78 Dens Rødhed endnu Gysen i mig jager.
Som Bækken springer hist af Svovlsø-Vandet,
Før Synderinderne den til sig lede,
Saadan løb Floden ned igjennem Sandet.
Forstenet Randen var, den lidet brede,
Samt Bundens Dyb og Skrænten paa hver Side;
84 Der, saae jeg, gik man over Sandets Hede.
»Blandt alt Det, jeg har viist dig fra de Tide,
Vi ginge først igjennem Portens Bue,
Hvis Tærskel hvo der vil kan overskride,
Fik dine Øine Ingenting at skue
Saa mærkeligt, som Bækken, vi betragte,
90 Der slukker over sig hver Gnist og Lue.«
Mig af min Fører disse Ord blev sagte;
Thi bad jeg ham at skjenke mig den Føde,
Hvorefter selv han først min Attraa vakte.
Han mæled: »Midt i Havet er et øde
Land, kaldet Creta, hvorom Sandsagn melde:
96 Under dets Drot var Verden reen for Brøde.
Der stander Idabjerget, paa hvis Fjelde
Man før saae Løvet lysne, Kilder falde;
Nu staaer det øde, mosbegroet af Ælde.

Det valgte Rhea fordum fremfor alle
Til Vugge for sin Søn, dets Klippestuer
Lod hun, naar Barnet græd, af Tummel gjalde. 102
En mægtig Olding staaer bag Bjergets Buer,
Med Ryggen vendt mod Damiette-Landet,
Og hen paa Roma som sit Speil han skuer.
Hans Hoved udaf finest Guld er dannet,
Brystet og Armene af Sølv, det rene,
Af Kobber indtil Kløften er det Andet. 108
Derfra han er af Jern heelt nedad; ene
Den høire Fod er Leer, og dog paa Jorde
Han støtter fastest sig med den alene.
Hver Deel af ham har slaaet Revner store,
Paa Guldet nær, og Taarer ud der trille,
Som samlede hiin Grotte gjennembore. 114
Herned i Dalen rinder deres Kilde;
Acheron, Styx og Phlegeton tillige
Dannes af dem; ad Bækken saa, den lille,
De løbe, til ei meer man ned kan stige.
Der er Cocytus' Sump; men naar du venter,
Skal du den see, thi vil jeg Intet sige.« 120
Jeg sagde da til ham: Hvis Bækken henter
Sig sine Strømme fra vor Jord saalunde,
Hvi see vi den da først paa disse Skrænter?
»Du veed, at disse Steder ere runde,«
Han svared, »og hvorvel du maatte svinge
Altid tilvenstre mod de dybe Bunde, 126

Kom du dog end ei heelt om Tragtens Ringe;
Om derfor noget Nyt du lærer kjende,
Bør paa dit Aasyn ei det Undren bringe.«
Og jeg igjen: Hvor Mester! er de tvende,
Lethe og Phlegeton? Om hiin du tier,
132 Og sagde nys, at Taarer danned denne.
»Hvert Spørgsmaal, du har gjort paa disse Stier,
Mig tækkes,« svared han; »men dette røde,
Koghede Vand jo for een Tvivl dig frier.
Lethe skal langtfra denne Grav du møde,
Der hvor de glade Sjæle toe sig henne,
138 Naar de har angret og er frie for Brøde.»
Saa mæled han: »Nu er det Tid, vi vende
Fra Skoven os; nu maa du tæt mig følge
Langshenad Bredden, den kan ikke brænde,
Og Ilden slukkes over Flodens Bølge.

Femtende Sang.

Sodomiter.

Nu bærer os en af de haarde Rande,
Og Bækkens Dampe tæt foroven skygge,
Saa de for Ilden skjærme Vold og Vande.
Som Flamlands Folk mellem Cadsand og Brygge,
Naar Floden stormer op mod dem franeden,
Forfærdes og mod Havet Diger bygge; 6
Og Paduanerne langs Brenta-Bredden,
For deres By og Slot til Værn at være,
Før Chiarentanas Høie føle Heden:
Saadan er disse Volde, som os bære,
Skjøndt deres Mester, hvo han var, dem baade
Har mindre høie bygt og mindre svære. 12
Alt vare vi saa langt fra Skoven gaaede,
At om jeg end mig dreied heelt tilbage,
Dog ikke mine Øine meer den naaede;
Da skued vi en Skare Sjæle drage
Mod os langs Diget, og Enhver saa nøie
Betragted os, som naar ved Aftnens svage 18

Nymaane man hinanden seer med Møie;
Og saadan skærped de imod os Brynet,
Som gamle Skrædere mod Naalens Øie.
Mens jeg af slig en Flok blev saadan synet,
Skreg En: »O hvilket Under!« Han mig kjendte
24 Og greb min Klædnings Søm, hurtig som Lynet.
Jeg stirred, da han Armen mod mig vendte,
Fast paa hans svedne Aasyn, der sig klared,
Saa at dets Træk, endskjøndt af Ilden brændte,
Ei længer for Gjenkjendelse ham vared;
Og mens mit Ansigt ned mod hans jeg bukked:
30 Messer Brunetto, er I her? jeg svared.
»Min kjære Søn! fortryd ei paa,« han sukked,
»At Brunetto Latini med dig ganger
»Tilbage lidt, til Skaren bort er trukket.«
Og jeg: Af ganske Sjæl jeg det forlanger;
Ifald I synes, kunne vi os sætte —
36 Hvis han det vil, thi jeg gaaer med min Sanger.
Han mæled: »Hvo der standser af os Trætte,
»Maa ligge hundred Aar paa disse Steder,
»Af Ilden sveden, og kan ei sig rette.
»Gak frem! jeg følger med ved dine Klæder;
»Min Flok jeg siden naaer, der gaaer og lider,
42 »Og sin evindelige Kval begræder.«
Jeg turde ei gaae ned fra Veiens Sider,
Men gik med sænket Hoved ved dens Bredder,
Liig Den, der med Ærbødighed fremskrider.

«Hvad Hændelse og Lod,« han taled, »leder
»Dig før din sidste Dag til disse Haller?
»Og hvo er han, som Veien dig bereder?« 48
Jeg svared: Hist, hvor muntert Livet kalder,
Forvildet i en Dal min Gang jeg endte,
Forinden fuld og færdig var min Alder.
Først igaarmorges jeg den Ryggen vendte;
Han kom til Hjælp mig, da jeg veg tilbage,
For her ad denne Vei mig hjem at hente. 54
Og han: »Vil blot du mod din Stjerne drage,
»Kan Ærens Havn du ei forfeile siden,
»Hvis jeg saae ret i Livets skjønne Dage.
»Og var jeg ikke død saa brat før Tiden,
»Saa havde jeg — thi Himlens Tegn var hulde —
Opmuntret dig til Gjerning ved min Viden. 60
»Men viid, at Folket hist, det ondskabsfulde,
»Uskjønsomme, der kom fra Fiesols Tinde,
»Og endnu ligner Bjergets Steen i Kulde,
»Skal vorde for din gode Daad din Fjende;
»Og det med Ret, thi søde Figen ikke
»Det sømmer sig blandt stramme Slaaen at finde. 66
»Hovmod og Gjerrighed og Avind ligge
»Til denne Slægt, Oldsagn den blindfødt nævne;
»See til, du renser vel dig for dens Skikke!
»Din Skjebne skal dig slig en Hæder levne,
»At efter dig snart hungre begge Hære,
»Men Munden ei den Urt at naae skal evne. 72

»Lad Dyrene fra Fiesole kun tære
»Sig selv til Foder, men Planten ei oprive,
»Hvis deres fule Mødding end kan bære
»En Urt, hvori gjenvækket er tillive
»De Romeres hellige Sæd, som blev i Landet,
78 »Og saae hiin Ondskabs Rede grundlagt blive!«
Ifald min Bøn var bleven hørt og sandet,
Da var I ei, gjenmæled jeg med Smerte,
Endnu fra Menneskers Natur forbandet.
Jeg gjemmer fast, til Sorg nu for mit Hjerte,
Det kjære Faderbillede af Eder,
84 Naar I fra Stund til Stund paa Jord mig lærte,
Hvorlunde man sig Evighed bereder;
Og af min Tale kan i det erfare,
At jeg taknemlig end om Læren freder.
Jeg Eders Varsel vil i Hu bevare
Indtil vi for en Kvinde komne ere,
90 Som mig en anden Spaadom skal forklare.
Kun det skal Eder aabenbaret være:
Kan min Samvittighed blot fri mig kjende,
Seer jeg med Ro hvad Skjebnen vil beskære.
Mit Øre kjender Klangen alt af denne
Haandpenge; lad Fortuna Hjulet dreie,
96 Som hun har Lyst, og Bonden Skovlen vende!
Da dreier Mesteren paa de øde Veie
Sig heelt tilbage, seer paa mig og melder:
»Den hører godt, som tager Ord i Eie.«

Dog derfor med Brunetto ikke heller
Jeg taler mindre; men imens vi gange,
Jeg spørger om hans meest berømte Fæller. 102
»Godt er at kjende Nogle af de Mange,«
Han mæled, »om de Andre Taushed bedst er;
»For knap er Tiden nu til Taler lange.
»Viid da i Korthed: de var alle Præster
»Og lærde Mænd, berømte vidt for Snille;
»Een Synd besudled alle disse Gjester. 108
»Priscian i Sørgeflokken vandrer stille,
»Og Francesco d'Accorso; ja du kjendte,
»Hvis paa slig Uhumskhed du agte vilde,
»Endogsaa ham; Guds Tjeneres Tjener sendte
»Fra Arno til Bacchigliones Enge,
»Hvor Legemet han forlod, det vellystspændte. 114
»Jeg ønsked Meer at sige, men for længe
»Min Gang og Tale vared; allerede
»Jeg seer ny Damp af Sandet hist sig trænge,
»Og nye Slægter nærme sig dernede.
»Min Skat, hvori jeg lever alle Dage,
»Vil jeg befale dig og meer ei bede.« 120
Derpaa han vendte sig og løb tilbage,
Liig En af dem, man paa Veronas Slette
Seer om det grønne Klæde løbe fage;
Den Seirende han ligned, ei den Trætte.

Sextende Sang.

Sodomiter.

Alt stod jeg, hvor man Drønet kunde høre
Af Floden, der i næste Kreds sig kasted;
Det lød som Kubers Summen for mit Øre.
Medeet i hurtigt Løb tre Skygger hasted
Ud fra en Flok af Aander, som just skrede
6 Forbi os i den Regn, der aldrig rasted.
Hver af dem nærmed sig og skreg dernede:
»Stat stille du! jeg af din Klædning skuer,
»At du maa være fra vor By, den lede.«
Ak, hvilke nye og gamle Saar, af Luer
Indbrændte, saae jeg deres Lemmer bære!
12 Naar blot jeg mindes det, endnu jeg gruer.
Ved Raabet standsed Mesteren, den kjære,
Og vendte sig til mig: »Nu skal du hvile,«
Han sagde. »høvisk bør mod dem man være.
Ja, var det ikke for de gloende Pile,
Som Stedet slynger her, jeg sige turde,
18 Det sømmed bedre dig, end dem at ile.«

Saasnart vi stode stil, igjen tilorde
Med deres gamle Klagesang de toge,
Og alle Tre et Hjul de af sig gjorde.
Som Fægterne først salvetnøgne droge
Med Speiden om hinanden, til de kjendte
Angrebets Fordeel, førend løs de sloge: 24
Saa dreied sig Enhver og Blikket vendte
Mod mig, saa Halsen altid maatte svinge
En modsat Vei af den, som Foden rendte.
»Om dette Sandhavs Kvaler, der os tvinge,
»Og vore revne, blodige Træk end gjøre,
»At vi og vore Bønner agtes ringe,« 30
Begyndte En, »saa lad vort Ry dig røre!
»Siig, hvo er du, at trygt igjennem dette
»Helved din Fod dig levende kan føre?
»Han, i hvis Fjed du seer mig Foden sætte,
»Skjøndt nøgen nu og sønderreven ilde,
»Stod høiere paa Trin, end du kan gjætte. 36
»Han var Gualdradas Sønnesøn, den gilde,
»Han Guidoguerra hed og øved mange
»Bedrifter hist med Sværd som og med Snille.
»Bagved mig, seer du Aldobrandi gange
»I Sandet, han, hvis Ord til alle Tide
»Stor Tak og Priis deroppe burde fange. 42
»Jeg selv, som under dette Kors maa lide,
»Jacopo Rusticucci hed, og vundet
»Har ved min onde Viv jeg saadan Kvide.«

Forsandt, hvis jeg for Ilden havde kunnet,
Saa var jeg sprunget ned til dem derhenne,
48 Og troer, min Lærer havde ret det fundet.
Men Frygt for mig at svide selv og brænde,
Jog mig igjen den Villie god af Sinde,
Der gav mig Lyst at favne dem, de Trende.
Jeg mæled: Ei Foragt, men Sorg herinde
Dybt i min Sjæl ved Eders Nød sig fæster,
54 Saa stor, at sildig den skal reent forsvinde.
Slig Sorg jeg følte strax, saasnart min Mester
Mig sagde Ord, hvoraf jeg slutte kunde,
At hid der nærmed sig saadanne Gjester.
Jeg er fra Eders By; mens Tider svunde,
Har Eders Daad og Hædersnavne alle
60 Med Fryd jeg hørt og skildret mangelunde.
Nu vandrer bort jeg fra den bittre Galde
Mod Frugten sød, hiin sanddrue Skjald mig lover;
Men først skal jeg til Jordens Midtpunkt falde.
Og han: »Saasandt din Sjæl skal lang Tid over
»Dit Legem herske, og naar du har levet,
66 »Dit Rygte straale klart af Tidens Vover:
»Siig mig, om Høviskhed og Kraft er blevet
»Som fordum i vor Fødeby tilbage,
»Hvad heller har man reent af Land dem drevet?
»Thi Borsier, som kun en Stund, en fage,
»Har vandret mellem os paa disse Steder,
72 »Volder os med sit Ord svar Sorg og Plage.«

Dit nye Folk, din bratte Rigdoms Glæder
Har fyldt med vildest Hovmod dine Lande,
Fiorenza, saa at bittert alt du græder!
Saalunde raabte jeg med løftet Pande.
Een paa den Anden saae, ved Det, de lærte,
Som Mænd, naar de at høre faae det Sande. 78
»Ifald det aldrig volder dig meer Smerte,«
Gjenmæled de, »med Svar at staae tilrede,
»Da Held dig, du som taler frit fra Hjerte!
»Naar frelst engang fra Mulmet her, det lede,
»Du kan igjen de skjønne Stjerner tælle,
»Og naar du siger glad: jeg var dernede, 84
»Da maa du ogsaa Folket om os melde!«
Derpaa de Hjulet brød, de trende Sjæle,
Og flygted bort med Been som Vinger snelle.
Et Amen ei man havde kunnet mæle
Saa hurtig, som de svunde for vort Øie;
Thi vilde Mesteren ei længer dvæle. 90
Jeg fulgte ham, og kun vi vandred føie,
Før Vandets Torden alt saa nærved lyder,
At knap man havde hørt selv Stemmer høie.
Retsom hiin Flod, der selv sin Vei sig bryder,
Og først mod Øst, fra Vesobjergets Tinder,
Langs Apenninens venstre Side flyder; 96
Der Aquacheta hedder før den rinder
Ned gjennem Dalen i sit lave Leie,
Indtil ved Forli dette Navn forsvinder —

Som den fra Benedettos Klosterveie
Med Torden over Klipperne nedfalder,
102 Hvor Tusind skulde Fristed havt og Pleie:
Saa høre vi fra Skræntens steile Haller
Hiint sorte Vand gjenlyde høit, og trættet
Kan Øret vorde snart, saadan det gjalder.
Omkring mit Liv bar jeg en Strikke flettet,
Og engang tænkte jeg, den havde kunnet
108 Hiin Panther fange mig, hvis Skind var spættet.
Da den jeg havde løst og af mig vundet,
Som Føreren befoel og lod mig vide,
Saa rakte jeg ham den, i Knude bundet.
Selv vendte han sig nu til høire Side,
Og fjernet lidt fra Skrænten og dens Bølger,
114 Lod i det dybe Svælg han Rebet glide.
Her, tænkte jeg, der noget Nyt sig dølger,
Og til hiint nye Tegn det vist maa svare,
Som Mesteren saadan med Øiet følger.
O, hvor bør alle Mennesker sig vare
Hos dem, der ei blot Gjerningerne kjende,
120 Men ind i Tanken see med Øine klare!
Han mæled: »Snart du skue skal histhenne
Det, som jeg venter; hvad din Tanke drømmer,
Det skal jeg for dit Øie snart fremsende.«
For Sandhed, der har Løgnens Aasyn, sømmer
Det sig bestandig Læberne at værge,
126. Thi selv en Skyldfri den til Skam fordømmer.

Men her jeg ikke tie kan, og sværge
Vil jeg ved min Komedies Riim, de lette,
Saasandt i lang Tid den sig Gunst maa bjerge:
At gjennem Luften jeg, den mørke, tætte,
Saae svømmende en Skikkelse sig snige,
Og sært, selv for en modig Sjæl, var dette. 132
Den steg, liig Dykkeren, naar i Havets Rige
Han Ankeret har løsnet, som en stenet
Grund eller Sligt holdt fast, og, for at stige,
Nu strækker Brystet og forkorter Benet.

Syttende Sang.

Aagerkarle.

»Der er Uhyret med den spidse Hale,
Som Muur og Værn kan bryde, Bjerg bestige,
Og med sin Stank opfylder Verdens Dale!«
Saalunde hørte jeg min Mester sige,
Og Dyret bød han nærme sig til Randen,
6 Ved Enden af det steile Marmordige.
Hiint fule Billede af Svig med Panden
Og Brystet over Klippen frem sig roede,
Men Halen trak det ei med op paa Stranden.
Dets Aasyn var en ærlig Mands; saa gode
Var udentil dets Miner og saa blide,
12 Men Resten som én Slangekrop sig snoede.
Dets Arme var begroet med Haar, heelt stride;
Med Slyngebaand og Skæl, der frem sig hæved,
Var malet Dyrets Ryg og Bryst og Side.
Fleer Farver ei til Garn og Islæt kræved
Tartarer eller Tyrker nogensinde,
18 Saa broget Lin Arachne selv ei væved.

Som tidt man kan ved Stranden Baade finde,
Der halv i Vandet ligge, halv paa Landet;
Som i de slugne Tydskes Land derinde
En Bæver, naar den jage vil i Vandet:
Saalunde laae Uhyret med sin Bringe
Paa Klipperanden, der omslutter Sandet. 24
Det slog den tomme Luft med Halens Ringe
Og krummede Giftgaffelen paa dens Ende,
Der liig en Skorpionbraad kunde stinge.
Min Fører sagde da: »Nu maae vi vende
Lidt fra vor Vei og os til Dyret snige,
Det lumske, som har strakt sig ud derhenne.« 30
Nedad til høire Side da vi stige,
Og yderst, hvor Steenranden ei forbrændt er,
Ti Skridt vi gaae, for Ilden at undvige.
Vi komme til det Sted, hvor Dyret venter,
Da seer jeg, at paa Sandet hist, det røde,
En Slægt der sidder nær Afgrundens Skrænter. 36
»At du maa bære fuld Erfarings Føde,«
Lød Skjaldens Ord, »fra Kredsen, som nu ender,
Saa gak derhen og see paa deres Møde!
Men fat dig kort; indtil du attervender,
Vil jeg hos Dyret blive her og bede,
At det os laaner sine stærke Lender.« 42
Ene jeg vandred da langs Sandets Hede,
Paa Randen af det syvende Helvedkammer,
Did, hvor den sorrigfulde Slægt sad nede.

Ud gjennem Øinene brast deres Jammer;
Snart hist, snart her de værged sig med Hænder
48 Imod den hede Jord og Regnens Flammer.
Saa bruge Hundene snart Been, snart Tænder,
Naar de om Sommeren blive bidt af Fluer
Og Lopper eller Myg, som Heden sender.
Jeg En og Anden i hans Ansigt skuer,
Men Ingen kjender jeg af dem, der græde
54 I Regnen af de smertelige Luer.
Om Halsen paa Enhver, som var tilstede,
Hang der en Pung; med særskilt Tegn den smyktes
Og syntes Eiermandens Blik at glæde.
Og som snart hid, snart did mit Øie ryktes,
Saae jeg en guldguul Pung, hvori der væved
60 Sig noget Blaat, som mig en Løve tyktes.
Da videre mit Blik iblandt dem svæved,
Saae jeg en anden rød som Blodet skinne,
Og paa dens Grund en kridhvid Gaas sig hæved.
Og En, som bar en drægtig So til Minde,
En lyseblaa, i Pungens Felt, det hvide,
66 Mig spurgte: »Hvad gjør du blandt os herinde?
»Gak nu din Vei — dog derpaa kan du lide,
»Og sige det paa Jord, at naar det Tid er,
»Skal Vitaliano bænkes ved min Side.
»Jeg, Paduas Søn, blandt Florentinere sidder,
»Der fylde mine Øren tidt med Rungen
72 »Af deres Raab: kom snart, vor første Ridder,

»Du, som tre Snabler bære skal paa Pungen!«
Saa talte han, og som naar Oxer slikke
Om Snuden sig, han langt udrakte Tungen.
At bie længer der jeg voved ikke,
For ei at egge Mesteren til Vrede;
Jeg gik og lod de trætte Sjæle ligge. 78
Høit oppe sad paa Dyrets Kryds, det brede,
Min Fører alt, og jeg fornam hans Tale:
»Nu maa du være stærk og kjæk tilrede!
Paa denne Stige skal vi nedad dale;
Stig du op foran, saa det bedst mig huer,
At jeg kan skjærme dig mod Dyrets Hale!« 84
Som Den, hvem Kolden med sin Gysning truer
Saa nær, at alt hans Negle blive døde,
Og ræd han skjælver, blot han Skygge skuer:
Saa blev jeg først, men snart hans Ord mig gøde
Den Skam i Sind, der Træллens Styrke tænder,
Og kan hos Herre gjæv til Daad ham nøde. 90
Jeg satte mig paa Dyrets Kæmpelender:
Hold om mig! vilde ræd jeg sagt til Aanden,
Men ingen Lyd min brudte Røst udsender.
Dog han, der før kom mig til Hjælp i Vaanden,
Slog om mig sine Armes stærke Ringe,
Da jeg steg op, og støtted mig med Haanden. 96
»Nu Geryon, afsted! Men du maa svinge
I store Kredse dig og langsomt skride;
Tænk paa den nye Vægt, du ned skal bringe!«

Som Baade, naar fra Strand de baglænds glide
Lidt efter lidt, vi Klippens Rand forlode;
102 Men da Uhyret saae sig i det Vide,
Dreied det Halen om hvor før var Ho'ede,
Udstrakte den og som en Aal den vendte,
Mens det med Kløerne Luften til sig roede.
En større Rædsel Phaeton ei kjendte,
Da han slap Tømmerne af Haand, saa Karmen,
108 Som det endnu er synligt, Himlen brændte;
Ei heller Ikarus, dengang af Armen
Ham alle Fjedre faldt og Voxet smelted,
MensFaderen raabte: Stands! vogt dig forVarmen!
End jeg, dengang jeg saae, at Luft ombelted
Mig rundtomkring, og alle Ting forsvunde
114 For mig, paa Dyret nær, som frem sig vælted.
Det svømmed langsomt, langsomt ned saalunde,
Og kredsede og sank, som af de Vinde,
Der nedenfra mig traf, jeg mærke kunde.
Alt hørte jeg i Svælget Floden rinde
Dybt under os med Brusen uden Mage;
120 Thi bøied jeg mig for at see derinde.
Da greb ved Synet rædsom Angst mig Svage,
Jeg hørte Graad og Ild jeg saae, der lued,
Saa gysende jeg læned mig tilbage.
Og jeg blev vaer, hvad før jeg ikke skued,
Hvordan i Kreds vi dalede, thi Kvaler
126 Sig nærmed nu fra hver en Kant og trued.

Retsom en Falk, der kjed af Jagten daler,
Og uden Fugl og Lokkefjeder iler,
Saa: »Vee, du synker!« Falkeneren taler;
Som træt den svæver, den, der ellers piler
I hundred Kredse rundt, og fjernt i Lunden,
Langtfra sin Mester sig misnøiet hviler: 132
Saa bragte Geryon os ned til Bunden,
Langs Siden af de sondersprængte Klipper;
Knap steg vi af, før Dyret var forsvunden,
Som naar en Piil fra Buestrængen slipper.

Attende Sang.

Ruffere, Forførere, Smigrere.

Der er et Sted i Helvede, dets Navn er
Sorgkjelderne; af Steen er Alt dernede,
Jernfarvet, som den Kreds, der Stedet favner.
Og just i Midten af hiin Mark, den lede,
Et Svælg der gaber, bredt, med dybe Bunde;
6 For det skal jeg paa sit Sted gjøre Rede.
Rund er den Ring, der levnes nu saalunde
Fra Svælget til de høie Skrænters Tue,
Og i ti Dale dele sig dens Grunde.
Fast ligesom de Steder er at skue,
Hvor om en Fæstning fleer og flere Grave
12 'Til Værn for Murene sig snoe i Bue:
Et saadant Billed hine Dybder gave.
Og som fra Borgens Fod Smaabroer falde,
Der Gravens ydre Bred til Støtte have:
Saa løbe her fra Skrænten Klipper smalle,
Der Dæmninger og Grave gjennemskære,
18 Til Svælget stopper dem og samler alle.

Her stande vi, da stegne ned vi ere
    Af Geryons Ryg; mod Venstre gaaer min Fører,
    Bagefter ham mig mine Fødder bære.
Tilhøire nye Jammerskrig jeg hører,
    Jeg nye Bødler seer, ny Kval og Plage,
    Som i den første Kjelder trindt sig rører. 24
De nøgne Syndere langs Bunden drage,
    De halve mod os deres Aasyn dreie,
    De halve med, men længer Skridt de tage:
Paa samme Viis, som Romerne nu pleie
    At lade Folkemassen over Spange
    I Jubelaaret gaae ad tvende Veie; 30
Saa mens imod Kastellet vendt, de Mange
    Op til San Pietro paa een Side toge,
    De paa den anden imod Bjerget gange.
Rundtom jeg hornede Djævle saae, der joge
    Med store Svøber blandt de sorte Stene,
    Og bagfra grusomt Synderne de sloge. 36
Ei, hvor de Usle løfted deres Bene
    Alt ved det første Slag og vented ikke
    Eet eller to endnu af Svøbens Grene!
Som saa jeg gik, paa En faldt mine Blikke,
    Og flux jeg mæled, da jeg ham saae drage:
    Ham har jeg skuet før, med andre Skikke. 42
Jeg stod, for ham i Øiesyn at tage,
    Og Skjalden huldt mig i at standse føied,
    Og tillod mig at vandre lidt tilbage.

Hiin pidskede Synder troede, naar han bøied
Sit Ansigt, var han skjult — det baaded ringe!
48 Jeg sagde: Du, som slaaer mod Jorden Øiet!
Dit Navn Venedico jeg hørte klinge,
Hvis dine Træk ei falskelig mig svige,
Men hvad kan til saa beesk en Kval dig tvinge?
Og han: »Heelt nødigen vil jeg det sige,
»Men mægtig mig din klare Stemme rørte,
54 »Der minder om den gamle Verdens Rige.
»Han, som den fagre Ghisola forførte,
»Saa hun til Grevens Villie gav sit Minde,
»Var mig — hvordan saa dette Sagn du hørte.
»Men fra Bologna græde Fleer herinde,
»End jeg; ja viid, Saamange her sig fjæle,
60 »At ei fra Reno til Savena finde
»Du kan fleer Tunger nu, der Sipa mæle.
»Og vil du have Vidner, som det røbe,
»Da kom ihu kun vore gjerrige Sjæle.«
Som saa han taled, ramte med sin Svøbe
En Djævel ham og skreg til den Forsagte:
66 »Bort Ruffer! her ei Kvinder er at kjøbe!«
Jeg naaede nu min Fører, og os bragte
Snart nogle Skridt et Sted hen, hvor vi funde,
At ud fra Skrænten sig en Klippe strakte.
Heel lettelig vi den bestige kunde;
Tilhøire saa, ad Klippens Ryg den brede,
72 Fra hine evige Kredse bort* vi stunde.

Hvor Broen sig aabned under os dybt nede,
At gjennem den de Pidskede kunde springe,
Min Fører sagde: »Stands! see, du kan lede
De Andres Blik op til dig, thi vi finge
Ei hine Usles Aasyn før at skue,
Fordi den samme Vei, som vi, de ginge.« 78
Da see vi, høit fra Broens gamle Bue,
Ned paa den anden Flok, som mod os vælder,
Og hvem paa samme Maade Svøber true.
Jeg spørger ei, men selv min Mester melder:
»Seer du den Store, som forbi os farer,
Og i sin Kval slet ingen Taarer fælder? 84
Hvor kongeligt et Aasyn han bevarer!
Det Jason er, som tog ved Mod og Snille
Det gyldne Skind fra Kolchiernes Skarer.
Han over Lemnos kom, hvor nys de vilde,
Grusomme Kvinder havde Livet taget
Af deres Mænd; der vidste han at hilde 90
Med smukke Ord Hypsipyle, saa slaget
Af Kjærlighed blev den bedragne Kvinde,
Der havde før de Andre snildt bedraget.
Forladt og svanger efterlod han hende;
Slig Brøde nu slig Piinselsdom ham giver,
Og hævnet er Medea sammesinde. 96
Hver Den, der sveg som han, her straffet bliver;
Men om den første Dal maa dette være
Dig nok, og om det Folk, den sønderriver.«

Alt ved den anden Dæmning nu vi ere,
Som krydser Klippestien og Buen ender,
102 For paa sin Ryg den næste Bro at bære.
Der see vi nok en Slægt, som Suk udsender
Dybt i den anden Dal, med Snuden hvæser
Og slaaer sig selv heelt ynkelig med Hænder.
Paa Bredderne groer Skimmel, thi der blæser
Fra Dybet op en Dunst, som overtrækker
108 Alting, og ypper Kiv med Øine og Næser.
Saa huul er Bunden, at vort Øie strækker
Ei til at see, før op ad Broens Bue
Vi stige, hvor sig Klippen lodret rækker.
Der stod vi da, og fra den steile Tue
Saae jeg en Slægt dybt i en Mødding ligge,
114 Der var som Skarn af Mennesker at skue.
Mens nu jeg speided rundt med mine Blikke,
Stak En sit Hoved op, af Møg saa skiden,
At om han var en Klerk, da saaes det ikke.
Han raabte til mig: »Vil du Noget, siden
»Du seer paa mig, fremfor de andre Fæle?«
120 Og jeg: Hvis ret jeg mindes, før i Tiden
Jeg saae dig hist med tørre Lokker dvæle.
Alessio er du og fra Lucca stammer;
Thi seer paa dig jeg før paa hine Sjæle.
Da slog sit Hoved han og skreg med Jammer:
»Den Smiger, som min Mund hist i det Høie
126 »Var fuld af, sænked mig i dette Kammer.«

Min Fører mæled da: »See, du kan bøie
Dit Hoved fremad lidt, thi jeg vil gjerne,
At Aasynet du skue skal ret nøie
Paa hiin uredte, hæslig skidne Terne,
Der, mens hun flaaer sig selv med Negle vaade,
Snart staaer, snart kryber sammen i det Fjerne. 132
Det Thais er, Horkvinden, som i Naade
Sin Boler svared, da han spurgte: Kjære,
Fortjener jeg din Gunst? — »Ja over Maade.«
Lad saa vort Øie heraf mættet være!«

Nittende Sang.

Simonister.

O Simon Magus! O I usle Sjæle,
Som følge efter ham! I, som Guds Gaver,
Der kun med Dyden burde sig formæle,
Tilfals for Guld- og Sølverpenge haver!
Tid er det, at for Jer Trompeten gjalder,
6 I, hvem den tredie Kjelder dybt begraver!
Opad den næste Bro i disse Haller
Vi stegne var, og paa det Sted jeg tøver,
Hvorunder netop Gravens Midtpunkt falder.
O høie Viisdom! hvilken Kunst du øver
I Himmel og paa Jord og blandt de Onde!
12 Hvor retviist dog din Almagt Alle prøver!
Den graalige Steen var paa de dybe Bunde
Af Huller fuld, og langsmed begge Rande;
Eens brede vare de, og alle runde.
De tyktes mig i Omfang just saadanne,
Som de, der i mit San Giovanni findes,
18 Og hvori Præsterne ved Daaben stande.

Et har jeg sønderbrudt af dem; jeg mindes.
Det var for En, der kvaltes, op at drage:
Mærk dette Ord, I som af Løgnen bindes!
Ud af hver Aabnings Munding saae jeg rage
En Synders Fod og Been indtil hans Lægge,
Det Øvrige blev indenfor tilbage. 24
Fodsaalerne paa dem var antændt begge;
Thi sparked de med Benene derhenne,
Saa Toug og Vidier havde maattet knække.
Retsom naar oliesvangre Stoffer brænde,
Og henad Overfladen Luen slikker,
Saa løb den der fra Hæl til Taaens Ende. 30
Hvo er han, Mester! som saa harmfuld ligger,
Og sparker mere vildt end sine Fæller,
Fordi en rødere Ild hans Blod uddrikker?
Og han: »Vil du, skal hist, hvor Skrænten helder,
Jeg bære dig derned til disse Skarer;
Om sig og om sin Skyld han selv da melder.« 36
Mig huer, hvad du lider bedst, jeg svarer;
Du Herren er og veed, jeg aldrig viger
Fra det, du vil; veed, hvad jeg taus bevarer.
Op paa den fjerde Vold han med mig stiger,
Sig vender, og tilvenstre Foden retter
Nedad mod Dybets snevre, hullede Riger. 42
Men endnu ei den gode Mester sætter
Mig fra sin Lend, for hen til Stenens Revner
Vi naae, til ham, der vildt med Benet sprætter.

O sørgelige Sjæl! hvad du dig nævner,
Der, som en Pæl nedrammet, Straffen prøver,
48 Og vender Øverst ned — tal, hvis du evner!
Jeg stod som Munken, naar en trodsig Røver
Han skrifte skal og staaer mod Jorden bøiet,
Mens Døden nogle Øieblikke tøver.
»Er du alt kommen?« raabte han fornøiet,
»Er du alt kommen, Bonifaz, til Kviden?
54 »Spaadommen har da meer end eet Aar løiet.
»Blev du saa hurtig mæt alt førend Tiden
»Af Godset, for hvis Skyld man saae dig svige
»Den skjønne Kvinde, som du plyndred siden?«
Jeg blev som Den, der skamfuld uden Lige,
For han ei fatted Talen som han burde,
60 Staaer taus og ikke veed, hvad han skal sige.
«Svar hurtig ham,« tog da Virgil tilorde:
«Jeg er ei Den, jeg er ei Den, du troede!«
Og som han bød mig svare, saa jeg gjorde.
Men Aanden sine Been heelt sært da snoede,
Og sukkende begyndte han at svare
66 Med Klagerøst: »Hvad vil du da, du Gode?
»Vil du saa gjerne, hvo jeg var, erfare,
»At du steg derfor nedad Klippebredden:
»Viid, mine Skuldre Purpurkaaben bare.
»Hunbjørnens Søn var jeg hiin Tid forleden,
»Og hjalp saa gridsk dens Unger, at derhjemme
72 »Jeg putted Guld i Sæk, og mig herneden.

«Under mit Hoved sig de Andre gjemme,
»De Simonister, som foran mig ginge,
»I Stenens Revner sidde de i Klemme.
»Der styrter selv jeg ned, naar hid de bringe
»Ham, som jeg tog dig for, da ved vort Møde
»Jeg lod saa pludselig mit Spørgsmaal klinge. 78
»Men længer Tid har jeg alt maattet støde
»Med Foden, hovedkulds i denne Hule,
»End han skal plantet staae med Fødder røde.
»Thi efter ham, for Gjerninger meer fule,
»Skal hid fra Vest'en lovløs Hyrde vende,
»Saa ond, at han os beggeto maa skjule. 84
»En Jason vorder han, liig hiin, vi kjende
»Fra Maccabæerne; som Kongen skjenker
»Sin Gunst til hiin, saa Frankrigs Drot til denne.«
Maaskee det Daarskab er, men ned jeg sænker
Min Mund og svarer flux den onde Pave:
Siig mig engang, hvor stor en Skat du tænker, 90
Vorherre af Sanct Peder tog i Gave,
Før Nøglerne han lagde i hans Hænder?
»Følg mig!« — det var alt Det, han vilde have.
Og af Mathias tog Peder og hans Venner
Ei Sølv og Guld, dengang han blev lodtaget
I Stedet for den onde Sjæl, du kjender. 96
Saa lig da der! dig retviis Straf har slaget;
Og vogt de daarlig vundne Penge nøie,
Der egged dig mod Carl, som blev forjaget.

Ja, standsed Ærefrygt for hine høie
Nøgler mig ei, som i det glade, lette
102 Jordliv du baaret har en Stund, en føie:
Saa brugte jeg meer haarde Ord, end dette;
Thi Eders Gridskhed drøver alle Lande,
Nedtramper Gode og ophøier Slette.
Jer Hyrder har Johannes seet forsande,
Dengang han Kvinden saae med Konger hore,
108 Hun, som sad ovenpaa de dybe Vande,
Og fødtes med syv Hoveder, den store,
Hvem de ti Horn et Kraftens Vidne gave,
Saalænge hendes Mand af Dyden gjorde.
Af Guld og Sølv I Eders Gud Jer lave!
Hvad skiller Jer fra Hedningernes Stammer?
114 Kun at de een, I hundred Guder have.
Vee, Constantin! til hvilken Synd og Jammer
Blev — ei din Daab, men hine Skatte Moder,
Hvormed du fyldte Pavens rige Kammer!
Imens jeg synger for ham disse Noder,
Samvittigheden eller Vreden bider
120 Ham, saa med begge Fødder vildt han roder.
Jeg troer forvist, at Skjalden godt det lider,
Thi med fornøiet Blik han længe hører
Hvert sanddru Ord, som fra min Læbe glider.
Tilsidst med begge Armene min Fører
Mig løfter atter, tæt til Brystet trykket;
126 Og op ad samme Vei sin Fod han rører.

Utrættet, fast. bar han mig hele Stykket
　　Igjen, op over Toppen af den Bue,
　　Som er fra fjerde Vold til femte bygget.
Der lagde blidt han Byrden ned paa Tue,
　　Som var ham blid at bære, hvor selv Geder
　　Vist for de steile Klipper maatte grue. 132
Nu for mit Blik den næste Dal sig breder.

Tyvende Sang.

Sandsigere og Troldmænd.

Nu skal jeg gjøre Vers om nye Kvaler,
Og give Stof til tyvende Sang af dette
Mit første Kvad, der om de Sjunkne taler.
Jeg stod alt færdig til mit Blik at rette
Ned i det aabne Dyb, som Strømme væde
6 Af angestfulde Taarer fra de Slette.
Der saae en Slægt jeg vandre taus og græde;
Rundt gjennem Dalen gik saa langsomt Troppen,
Som de, der hisset Litanier kvæde.
Og da mit Blik steg dybest ned fra Toppen,
Saae jeg, hvor sært Enhver med Halsen svaied,
12 Fra Hagen til Begyndelsen af Kroppen,
Saa bort fra Brystet sig hvert Aasyn dreied;
Og baglænds maatte gaae de usle Seller,
Thi Synet fremad ikke meer de eied.
Maaskee om En og Anden man fortæller,
Hvem Lamhed før forvredet har saalunde —
18 Jeg har ei seet det, troer det ikke heller.

O Læser! Hvis Gud Herren dig vil unde
  Frugt af din Læsning, ved dig selv du tænke,
  Om tørre mine Øine blive kunne,
Naar paa vort Billede de ned sig sænke,
  Og see det saa fordreiet, at Øiets Taare
  Maa rinde nedad Ryg og Bagen stænke. 24
Forsandt, der græd jeg, lænet mod den haarde
  Fjeldspids, indtil for mine Øren løde
  Min Førers Ord: »Er ogsaa du en Daare?
Her lever Medynk først naar ret den døde.
  Er der en værre Brøde vel, end denne:
  Ved Herrens Dom med jordisk Ynk at møde? 30
Løft op dit Hoved! See paa ham derhenne,
  For hvem Thebanerne saae Jorden revne!
  Hvor vil du hen? skreg da hans Følgesvende,
Amphiaraos! flyer du Kampens Stævne?
  Men brat fra Dyb til Dyb han styrted fage
  Til Minos ned, hvis Kløer ei Nogen levne. 36
See, Ryggen har til Bryst han maattet tage!
  Fordi sit Blik for meget frem han sendte,
  Maa han gaae baglænds nu og see tilbage.
Sku hist Tiresias, med hvem det hændte,
  At han engang fra Mand blev til en Kvinde,
  Og skifted Lemmerne, han hidtil kjendte; 42
De tvende sammensnoede Slanger finde
  Han maatte først, og med sin Kjep dem ave,
  Før han igjen sin Manddom kunde vinde.

Hiin Mand, som vender Ryggen til hans Mave,
Er Aruns, der ved Luni havde hjemme.
48 Forneden, hvor Carraras Bønder grave,
Ved Bjergets Fod, der havde han sit Gjemme
I Hulen, mellem Marmorblokke hvide,
Hvor Hav og Stjerner for hans Blik laae fremme.
Hun der, som lader Nakkens Lokker glide
Nedover Brysterne, med hidvendt Pande,
54. Og har alt Haaret paa den anden Side:
Det Manto er, som flakked vidt om Lande
Og fæsted Bo, hvor jeg blev født med Tiden;
Det vil jeg, du skal høre, mens vi stande.
Da Bacchi Stad blev til en Trælkvind liden,
Og Døden Mantos Fader tog og Leder,
60 Gik hun i lang Tid gjennem Verden siden.
Høit i det deilige Italien breder
En Sø sig ved de Alpers Fod, der skille
Tydskland fra Tyrol; den Benaco hedder.
Af tusind Kilder eller flere trille
Fra Garda til Camonica de Vande
66 Nedad Pennino, som i Søen staae stille.
Der er et Sted i Midten, hvor forsande
Trentos og Brescias og Veronas Præster
Velsigne kunde, hver paa sine Strande:
Der Peschiera, skjøn og stærk, sig fæster
Hvor Bredden lavest er, for Trods at byde
72 Til Bergamos og Brescias Nabogjester;

Didhen maae alle Vande sammenflyde,
    Der i Benacos Skjød ei rummes inde,
    Og gjennem Engene som Flod sig gyde.
Saasnart da Bølgerne en Munding finde,
    De kaldes Mincio, ei Benaco længer,
    Indtil Governo, hvor i Po de rinde. 78
Ned i en Slette snarlig Floden trænger,
    Opfylder den med Sumpe trindt og truer
    Om Sommeren med Pest de flade Vænger.
Da paa sin Vei den grumme Jomfru skuer
    De Stykker Land, der op af Sumpen rage,
    Udyrkede og folkenøgne Tuer: 84
Beslutter hun med Trælle did at drage,
    Og øve der sin Kunst, fjernt fra de Gode;
    Der leved hun og lod sit Legem tilbage.
Det Folk, som adspredt rundt i Egnen boede,
    Sig sanked siden der; thi stærkt betrygget
    Var Øen ved Sumpene, som rundtom stode. 90
Hvor først hun fæsted Bo, en By der bygget
    Blev over hendes Been, og efter hende
    Den strax med Navnet Mantova blev smykket.
Fleer Folk der boede før bag Stadens Tinde,
    Til Casalodis Dumhed lod sig føre
    Bag Lys af Pinamonte lumsk derinde. 96
Husk det, og hvis du nogentid faaer høre,
    At Mantuas Udspring skal et andet være:
    Lad Løgnen ikke svige da dit Øre!«

Og jeg: O Skjald, saa vis er mig din Lære,
Og griber saa min Tro og mine Tanker,
102 At Andres Ord kun slukte Kul mig ere.
Men siig, om blandt den Slægt, der hisset vanker,
Du skuer Nogen, som er værd at kjende;
Thi kun til det nu al min Hu sig sanker.
Da sagde han: »See ham, hvis Skæg derhenne
Ad Ryggen falder ned i Lokker smukke!
108 Da Grækenland saa blottet var for Svende,
At knap en Dreng der fandtes i en Vugge,
Var han Augur; med Kalchas gav hans Øie
I Aulis Tegn til Touget at afhugge.
Euripiles han hed, og i min høie
Tragedie selv et Sted jeg ind ham sender;
114 Det veed vel du, som kan den heelt og nøie.
Den Anden der, som er saa tynd om Lender,
Var Michael Scott, der visselig hiin ilde
Leg med den svigefulde Trolddom kjender.
See, hist Bonatti gaaer! og En, som vilde
Nok ønske, han ved Risp og Lær var blevet:
120 Asdente — men nu angrer han forsilde.
See! af Spaakvinderne, som fjernt har levet
Fra Naal og Væv, sorgfuld en Skare følger;
Med Urt og Billed har de Trolddom drevet.
Men kom! thi Kain med sine Torne dølger
Sig paa Halvkuglens Grændser alt i Voven,
126 Og rører ved Sibilia Havets Bølger.

Alt igaar Nat var Maanen fuld; fraoven,
Du mindes maa, heldbringende dig naaede
Dens Lys engang imellem dybt i Skoven.«
Saa talte han, og frem vi ginge baade.

Een og tyvende Sang.

Bestukne Tjenere.

Fra Bro til Bro vi gik og Andet mæled,
Hvorom det ei mig tykkes værd at tale
I min Komedie; først paa Toppen dvæled
Vi, for at see den næste Kjelders Dale,
Og for at skue der ny Graad og Kvide;
6 Men selsomt dunkle var de dybe Sale.
Som Venetianerne ved Vintertide
Det seige Beg i Arsenalet koge,
For at kalfatre Skibets lække Side;
Og da det ei er Tid tilsøes at toge,
Saa bygger En imens af Nyt en Skude,
12 En bøder dem, der før paa Reiser droge,
En banker for-, en Anden agterude,
En snitter Aarer til, En snoer en Strikke,
En lapper Storeseil og Fokkens Klude:
Saalunde kogte her, ved Ilden ikke,
Men ved Guds Kunst, det tykke Beg; langs Landet
18 Saae jeg det allevegne klæbrigt ligge.

Jeg Beget saae, men saae i det ei Andet
End Boblerne, som hæved sig ved Heden;
Det svulmed op og sank igjen som Vandet.
Fast skued jeg og ufravendt modneden,
Men: »Vogt dig, vogt dig!« raabte da min Fører,
Og drog mig til sig, bort fra Klippebredden. 24
Jeg vendte mig, liig En, der nødig hører,
Og gjerne skue vil, hvad flye han skulde,
Til slig en Rædsel pludselig ham rører,
At han ei tøver, for at see tilfulde.
Bagved saae jeg en kulsort Djævel fare
Hurtig afsted, op mod os, over Mulde, 30
Med aabne Vinger og med Fødder snare;
Vee mig! hvor tyktes mig hans Miner strenge,
Og hvor hans Lader raae og vilde vare!
Høit paa hans spidse Skulder saae jeg hænge
En Synder, hvilende paa begge Lender,
Mens Djævlen i hans Fod slog Klo saalænge. 36
»Hei, Pinekløer!« han raabte, »her jeg sender
»Jer En af Santa Zitas Raad, det brave!
»Put ham derned, mens did igjen jeg vender,
»Hvor Overflod paa slige Folk de have.
»Hver Mand er der tilfals — Bonturo ikke —
»Og Nei gjør man til Ja for Gods og Gave.« 42
Han Synderen smed ud og lod ham ligge,
Og aldrig er løs Hund paa Tyven fløiet
Saa snelt, som Djævlen svandt for mine Blikke.

Tilbunds sank Hiin og kom igjen krumbøiet:
Men Djævlene skreg under Broens Lukke:
48 »Her har du ei den Hellige for Øiet!
»Her kan du ei dig som paa Serchio vugge!
»Vil derfor ikke vore Kløer du smage,
»Saa prøv ei paa, af Beget op at dukke!«
Vist Fleer end hundred slog nu hver sin Hage
I ham og skreg: »Hop skjult omkring derhenne!
54 »Maaskee kan du i Smug en Fangst opjage.«
Saalunde lader Klokken sine Svende
Med deres lange Gafler Kjødet drive
I Kjedlen ned, at det ei op skal vende.
Min Mester mæled: »At det ei skal blive
Opdaget, du er med, maa du dig gjemme
60 Bagved en Klippe, som kan Skjærm dig give.
Og vil de end med Vold min Vandring hæmme,
Bliv dog ei ræd — jeg kjender disse Lande
Og har i slig en Dyst før staaet fremme.«
Saa gik han mod den sjette Dæmnings Strande,
Men da han kom hiinsides Broens Grunde,
66 Gjaldt det forsandt at have modig Pande.
Thi med saa voldsomt Raseri, som Hunde,
Naar paa en stakkels Tigger løs de fare,
Der staaer og beder om en Skjærv: saalunde
Brød under Broens Hvælving frem hiin Skare,
Og Alle vendte mod ham deres Stænger;
72 Men Skjalden raabte: »Stands, tag Jer ivare!

Forinden I med Hagerne mig flænger,
Kom En af Eder frem og laan mig Øre,
Og læg saa Raad, om I vil flaae mig længer.«
Da skreg de alle: »Det kan Giftsvands gjøre!«
Og stode stil; men frem mod Strandens Tuer
Gik En og sagde: »Hvad kan hid dig føre?« 78
»Troer du, o Giftsvands! at du her mig skuer,«
Saa tog tilorde Mesteren, den snilde,
»Tryg imod al den Vold, hvormed I truer,
Hvis Skjebnen ei var huld, og Gud det vilde?
Thi lad mig gaae, mig Himlen bød at lede
En Mand ad disse Stier, saa lidet milde.« 84
Da sank saa pludselig den Stoltes Vrede,
At han til Jord lod falde Forkens Grene,
Og raabte; »Slaa ham ikke, I dernede!«
»Du, som bag Klippen ligger skjult og ene,«
Saa hørte jeg min Førers Stemme lyde,
»Gak nu kun trøstig over Broens Stene!« 90
Da stod jeg op og iilsomt til ham flyede.
Men Djævlene begyndte frem at skride,
Saa jeg blev ræd, de skulde Pagten bryde.
Slig Angest saae jeg før de Svende lide,
Som leidefrit Capronas Borg forlode
Og skued Fjender rundt til hver 'en Side. 96
Med hele Legemet jeg tæt mig snoede
Op til min Fører, og paa Djævlebanden
Jeg stirred fast, hvis Miner ei var gode.

Med fældet Gaffel skreg de til hinanden:
»Skal jeg i Krydset ham med Forken krille?«
102 Og gav til Svar: »Ja vist, hug den i Manden!«
Men han, som først med Skjalden tale vilde,
Sig vendte hurtig da med vrede Blikke,
Og sagde: »Stille, Rivihjel, vær stille!«
Saa mæled han til os: »Her kan man ikke
»Gaae længer frem, den sjette Bues Stene
108 »I Dybet hist heelt sønderknuste ligge.
»Men har alligevel I Lyst til ene
»At vandre frem, saa følg hiin Vold derhenne;
»Snart vil et andet Fjeld Jer Vei forlene.
Det var igaar, fem Timer efter denne,
»Tolvhundred sex og tresindstyve lange
114 »Aar siden denne Vei saa brat fik Ende.
»Nu skal der just en Flok af Mine gange
»At see, om Nogen lufter sig histnede;
»Følg I med dem og vær kun ikke bange!
»Frem Vingefold, og Trampelfod vær rede!
»Blodfjæs og Hundetamp kan foran jage,
120 »Og Børsteskæg den hele Skare lede.
»Op med Jer, Skarpenklo og Edderdrage,
»Du Flaggermuus, Flaasviin med Hugge-
tænder
Og galne Luerød, bliv ei tilbage!
»Speid rundtom Graven, hvori Beget brænder!
»Lad disse gaae i Fred til Klippens Buer,
126 »Der endnu heel sig over Gruben spænder.«

Vee mig! jeg sagde; hvad er det, jeg skuer?
  Ak, lad os før alene gaae, du Hulde!
  Hvis du veed Vei, thi Følget ei mig huer.
Har du, som forhen, agtsom været, skulde
  Du da ei have seet dem Tænder skære,
  Og rynke Bryn ad os, de Svigefulde? 132
Og han: »Jeg vil ei, du skal angest være;
  Lad dem kun skære Tænder efter Tykke,
  De Kogte gjælder det, som hisset kære.«
Nu langs den venstre Dæmning frem de rykke;
  Men først stak hver af Djævlene sin Tunge
  Til Tegn mod deres Fører ud et Stykke, 138
Og han lod som Trompet sin Bagdeel runge.

To og tyvende Sang.

Bestukne Tjenere.

Jeg Ryttere saae før i Marken drage,
Opstille sig til Slag og Angreb prøve,
Og stundom for at frelses flye tilbage;
Streifskarer saae i Eders Land jeg røve,
O Aretinere! og Krigsfolk raade,
6 Jeg saae dem Ridderspil og Dystløb øve,
Til Klokkers og Trompeters Lyd, mens baade
De lode Trommen gaae og Faner vaie,
Saavel paa indenlandsk som fremmed Maade:
Men aldrig saae jeg med saa sær Skalmeie
Fodfolk og Ryttere i Gang sig sætte,
12 Og Skib sig efter Land og Stjerner dreie.
Vi fulgte nu med Djævlene, de lette;
O vilde Følgeskab! men, som man siger:
Til Bøn med Helgener, tilkroes med Slette.
Mit Blik imens fra Beget ikke viger,
For ret at see den Slægt, som staaer i Lue,
18 Og hvordan Alt gaaer til i disse Riger.

Retsom Delfiner, der med Ryggens Bue
 Sømanden give Tegn, saa han itide
 Sit Skib kan bjerget faae, naar Farer true:
Saa løfted, for at lindre lidt sin Kvide,
 En Synder stundom Ryggen op af Heden,
 Og svandt igjen meer snelt, end Lyn kan skride. 24
Og som naar Frøer sidde langsmed Bredden
 Af Vandet og kun frem med Snuden rage,
 Men skjule deres Been og Krop forneden:
Saadan laae Synderne i denne Lage;
 Da nærmed Børsteskæg sig med sin Skare,
 Og Alle foer i Beget flux tilbage. 30
Jeg saae — endnu kan Gysen i mig fare —
 Een tøve, da de Alle ned var dukket,
 Som naar een Frø er seen, de andre snare.
Og Skarpenklo, som nærmest stod, fik hugget
 Sin Krog ind i hans Haar, der sammen kline,
 Og som en Odder sort blev op han trukket. 36
Jeg kjendte alle Navnene paa Hine,
 Thi da jeg forhen hørte paa dem kalde,
 Gav jeg heelt nøie Agt paa hver en Mine.
»Hei, Luerød! lad dine Kløer falde
 »Ned i hans Ryg, flaa Huden af hans Lender!«
 Saa hyled de Forbandede nu alle. 42
Og jeg: O Mester! hvis du ei ham kjender,
 Saa spørg om, hvo han er, den Uselige,
 Der falden er i sine Fjenders Hænder.

Da treen min Fører henad Voldens Dige
Til ham og spurgte, hvilket Land ham fødte;
48 Og han til Gjensvar gav: »Navarras Rige!

»Min Moder selv som Tjener mig udstødte,
»Fordi hun undfik mig med En, der ilde
»Sig selv og al sin Eiendom forødte.

»Derpaa jeg tjente Kong Thibaut den Milde;
»Men med hans Gunst jeg Aager drev saalænge,
54 »At nu jeg bøder i slig glohed Kilde.«

Og Djævlen, af hvis Mund to Tænder hænge,
Som af et Vildsviins Gab, lod den Forladte
Nu føle, hvor den ene kunde flænge.

Den Muus var kommen iblandt onde Katte!
Da raaber *Børsteskæg*: »Holdt der!« og skynder
60 Sig Synderen med Armen at omfatte.

Og vendt imod min Mester, han begynder:
»Spørg nu, hvis du af ham vil Mere vide,
»Førend de Andre reent ham rive sønder.«

Og Mesteren: »Tal da om dem, der lide!
Siig, kjender du blandt Jer dernede Nogen
66 Fra Latium?« Og han: »En fra den Side

»Jeg nys forlod dybt under Begets Kogen;
»Ak, var jeg der, hvor han nu skjult neddykker,
»Jeg frygted Kløerne da saa lidt som Krogen!«

»Alt længe nok vi taalte dine Nykker!«
Skreg *Blodfjæs* nu, og jog sin Hages Pigge
72 Ind i hans Arm, saa han den rev i Stykker.

Da vilde ogsaa Edderdrage stikke
    Ham i hans Been; men trindt i Kredsens Runde
    Saae Føreren sig om med vrede Blikke.
Og da de blev lidt stillere saalunde,
    Min Mester i en Hast et Spørgsmaal gjorde
    Ham, der endnu betragtede sin Vunde: 78
»Fra hvem var det du skiltes, for paa Jorde
    At lande før, dig selv til liden Baade?« —
    »Det fra Gomita var,« tog han tilorde,
»Hiint Kar, med alskjøns Svig fyldt over Maade.
    »Sin Herres Fjender havde han ihænde,
    »Og handled, saa de priser end hans Naade: 84
»Han deres Penge tog og lod dem rende,
    »Siger han selv; og ellers til at stjæle
    »Var han den Ypperste blandt utroe Svende.
»Jeg Michel Zanche saae hos ham sig fjæle;
    »Og aldrig deres Tunger trætte blive,
    »Naar om Sardinien de sammen mæle. 90
»Jeg vilde gjerne længer Svar dig give —
    »Men vee mig! see blot, hist er der en Anden,
    »Som skærer Tænder — han mit Skind vil rive!«
Da raabte høit i Vrede Høvedsmanden
    Til Flaggermuus, som vildt sit Øie vendte
    Til Slag: »Pak dig, du onde Fugl, fra Stranden!« 96
Paany den Frygtsomme sin Røst udsendte:
    »Ifald I høre vil Lombarders Stemme,
    »Og see Toskanere, skal jeg dem hente.

»Men først maa disse onde Kløer sig gjemme,
»At ei for deres Hævn de Andre bæve;
102 »Da skal forsandt jeg, her paa Klippen fremme,
»Jer skaffe Syv for mig, hvis I det kræve;
»Jeg fløiter blot, saadan som hist vi tude
»Til Tegn, naar En sig tør af Beget hæve.«
Mistroisk løfted Hundetamp sin Snude,
Og rystede paa Hovedet: »Skurken tænker
108 »Kun paa at springe ned til dem derude.«
Da svarede hiin Synder, som paa Rænker
Var saare rig: »En Skurk er jeg forsande,
»Naar mine Brødre større Kval jeg skjenker.«
Kun Vingefold saaes mod de Andre stande,
Og mælede: »Prøv du kun paa at springe!
114 »Jeg løber vel ei efter dig paa Strande,
»Men over Beget slaaer jeg ud min Vinge.
»Ned da, hvor Skrænten til et Skjul sig bøier,
»At see, om du os Alle kan betvinge!«
Nu skal du, Læser, høre nye Løier!
Hver Djævel vendte nu sit Blik til Siden,
120 Han først, som allernødigst just sig føier.
Men Navarreseren passed vel paa Tiden;
Mod Jord han trykked Foden, og med Latter
Gav han eet Spring og løste sig af Kviden.
Svar Harm da pludselig dem Alle fatter,
Dog ham især, hvis Skyld det var, det hændte;
126 Han fløi afsted og skreg: »Jeg har dig atter!«

Men lidt det hjalp, at Vingerne han spændte,
De hented ikke Frygten ind; til Bunden
Stak Hiin, og Djævlen opad Brystet vendte.
Just saadan dukker snelt en And mod Grunden,
Naar den seer Falken ned imod sig sætte,
Og træt og vred flyer Fuglen hjem til Lunden. 132
Bagefter ham fløi Trampelfod, medrette
Vred over Skuffelsen, men dog fornøiet,
At Synderen slap, saa han kan yppe Trætte.
Og da Bedrageren forsvandt for Øiet,
Han vendte sine Kløer imod den Anden
Og sloges med ham, over Graven bøiet. 138
Men som en Spurvehøg slog Hiin forsanden
Sin Klo i ham igjen, og midt i Dammen,
Den kogende, faldt Begge langtfra Randen.
Fredsmægler mellem dem blev hurtig Flammen;
Men ei de kunde stige, saadan vare
Med Beg nu deres Vinger klistret sammen. 144
Da hyled Børsteskæg med samt hans Skare;
Flux til den anden Kyst han Fire sendte
Med alle deres Hager, og lynsnare
Dè hid og did til deres Poster rendte.
Ud mod de Begede stak de deres Kroge,
Hvor de bag Skorpen laae, alt heelt forbrændte; 150
Og mens de sysled dermed, bort vi droge.

Tre og tyvende Sang.

Hyklere.

Alene, tause, ikke fulgt af Andre,
Vi bag hinanden gik langs Dybets Spalte,
Som Klosterbrødre henad Veien vandre.
Den Strid, jeg skued, i min Tanke kaldte
Hiin Fabel atter op, mens frem vi trine,
6 Om Frøen og Musen, som Æsop fortalte.
Thi vil med agtsom Hu man sammenligne
Begyndelsen og Slutningen, saa klinger
Vist Ja og Jo ei ligere, end hine.
Som altid Tanke udaf Tanke springer,
Saalunde hiin af sig en anden fødte,
12 Og denne nu med dobbelt Angst mig tvinger.
Saaledes tænkte jeg: For vor Skyld mødte
Der nylig Djævlene slig Spot og Kvide,
At vist jeg troer, det svarligen dem stødte.
Gaaer Harm nu ved den onde Villies Side,
Vil mere grusomt efter os de følge,
18 End efter Haren Hundene, som bide.

Alt følte jeg af Rædsel Haarets Bølge
  Sig reise høit; jeg lytter, om der rører
  Sig Noget bagved: Mester! du maa dølge
Os i en Hast! jeg sagde til min Fører;
  De onde Djævle bag os har mig skrækket,
  Det er alt for mig, som om jeg dem hører. 24
Og han: »Var jeg af Glas med Bly bedækket,
  Jeg speiled ei dit Ydre af meer fage,
  End af dit Indre nu jeg fanger Trækket.
Alt dine Tanker ind blandt mine drage.
  Med Lader og med Skikkelse saa lige,
  At til een Villie de sig begge mage. 30
Er jævn den høire Skrænt, og kan man stige
  Nedad den i den næste Kjelders Dale,
  Da vil den Jagt, du aner, vi undvige.«
Endnu ei fuldendt havde han sin Tale,
  Før jeg dem komme saae, med Vinger spændte,
  Og ei langt borte, for os ind at hale. 36
Da greb mig Skjalden, uden meer at vente,
  Som naar en Moder, der er vakt ved Larmen,
  Og nærved seer de røde Luer tændte,
Griber sin Dreng og flyer med ham paa Armen,
  Og sørger kun for ham, og ei tør stande,
  For med et Lin engang at dække Barmen. 42
Fra Toppen af de haarde Klippestrande
  Nedad den bratte Skrænt han baglænds skrider,
  Som lukker for den næste Kjelders Lande.

Saa hurtig aldrig gjennem Graven glider
Det Vand, der driver Møllehjulets Fjælle,
48 Selv hvor det nærmest er ved Skovlens Sider,
Som Skjalden nedad Skrænterne, der helde,
Sig styrted brat, mens til sit Bryst han trykte
Mig, som jeg var hans Søn og ei hans Fælle.
Knap stod hans Fod i Dybets Seng, mig tykte,
Før høit paa Klippens Rand de vilde Svende
54 Kom frem — men nu var der ei Meer at frygte.
Det høie Forsyn vilde vel dem sende
Til Vogtere af den femte Grav, men røved
Dem Magten til at fjerne sig fra denne.
Dernede gik et sminket Folk, bedrøvet,
Med sene Skridt rundt i de dybe Grave,
60 Træt, grædende og bøiet imod Støvet.
De havde lange Kaaber paa, med lave
Hætter for Øinene, retsom vi kjende,
At i Cologna Munkene dem have.
Udvendig er de gyldne, saa de blende,
Men heelt af Bly indvendig og saa svære,
66 At Frederiks var af Straa mod dem derhenne.
O Kaabe, tung til evig Tid at bære!
Igjen tilvenstre frem med dem vi stunde,
Og lytte til, hvor sørgelig de kære.
Men med den tunge Vægt de Trætte kunde
Saa langsomt ikkun gaae, at hvergang bøiet
72 Vort Knæled blev, nyt Følgeskab vi funde.

Thi sagde jeg: Har det sig ikke føiet,
Du Nogen saae, ved Navn og Daad bekjendte?
Kast, mens vi gaae, til alle Sider Øiet!
En, som mit Ord forstod, sin Røst udsendte
Bagved os: »I, der løbe henad Vange
»Igjennem mørken Luft! hvis I vil vente, 78
»Faaer I maaskee af mig, hvad I forlange.«
Da dreied sig min Fører: «Vent,« han taled,
»Og søg med samme Skridt, som han at gange!«
Jeg stod og saae To, i hvis Blik sig maled
Stor Trang i Sjælen til at naae os Andre;
Men Stien smal og Byrden dem forhaled. 84
Og da de kom, lod først de Øiet vandre
Med Skelen til mig, uden Ord og mutte;
Derpaa de sagde, vendt imod hverandre:
»See! efter Strubens Aandedræt at slutte,
»Saa lever han; men om de døde vare,
»Hvad Forret frier dem for den tunge Kutte? 90
»Toskaner! du, som ned til denne Skare
»Sorgtunge Hyklere din Fod har dreiet,
»Forsmaa ei, hvo du er, at aabenbare!«
Da svared jeg dem: Mig har født og pleiet
Hiin store By, hvor deilig Arno rinder;
Jeg har det Legem, jeg har altid eiet. 96
Men siig, hvo er I selv, nedad hvis Kinder,
Saavidt jeg seer, i Draaber Sorgen drager?
Og hvad er det for Kval, som saadan skinner?

»Den gule Kaabe her,« tilorde tager
Den Ene nu, »af Bly saa svarlig veier,
102 »At under Lodderne Vægtskaalen knager.
»Vi hørte til de lystige Brødres Leir,
»Var fra Bologna, Lodering hed Denne,
»Jeg Catalan; og som een Enkelt pleier
»At vogte Byens Fred, tog til den Ende
»Din By os To; men saa vor Dont vi gjorde,
108 »At ved Gardingo man kan end det kjende.«
O Brødre? Eders Kval . . . tog jeg tilorde,
Men fik ei Mere sagt, da faldt mit Øie
Paa En, tre Pæle fæstede til Jorde.
Da han mig saae, udstønnede han høie
Suk og fordreied hæslig Krop og Blikke.
114 Da mæled Catalan, som saae det nøie:
»Han, som du skuer der korsfæstet ligge,
»Bød Pharisæerne i fordums Tider
»Een Mand for Folkets Skyld til Død at skikke.
»Tværsover Veien nøgen lagt, han lider,
»Som her du seer; og Hver og En ham nøder
120 »Sin Vægt at føle, naar forbi han skrider.
»Paa samme Viis hans Svigerfader bøder
»I denne Grav, med hine Raadets Gjester,
»Som blev saa ond en Sæd for alle Jøder.«
Først undrende Virgil sit Øie fæster
Paa ham, der uselig til Korset bindes,
126 For evig Tid udstødt; derpaa min Mester

Til Munken taled saa: »Hvis I det mindes
Og tale tør derom, saa lad os høre,
Om ei tilhøire nogen Udgang findes,
Der op af Graven kan os begge føre,
At ei de sorte Engle skulle være
Nødt til, for os at frie, sig hid at røre.« 132
Og han: «Meer nær, end du det troer, vi ere
»Ved Klipper, som fra Kredsen ud sig strække,
»Og alle disse vilde Dale skære,
»Undtagen her, hvor knuust er Broens Dække.
»Der kan I flye, hvor sprængte Steen i Bakke
»Sig opad Skrænten høit fra Dybet række.« 138
En Stund min Fører stod med bøiet Nakke,
Og mæled saa: »Slet hjalp os han, der lader
De usle Syndere føle hist sin Hakke.«
Og Munken: »Nok har i Bolognas Gader
«Jeg lært om Djævlens Last, forlængst jeg hørte,
»At han en Løgner er og Løgnens Fader.« 141
Med lange Skridt gik han nu, som mig førte,
Og Vreden lidt hans Aasyns Træk forandred;
Men fra de svært Betyngede jeg rørte
Min Fod, og i hans kjære Fjed jeg vandred.

Fire og tyvende Sang.

Ransmænd.

I Aarets Ungdomstid, naar Solen stiger
Og i Vandmanden varmer sine kolde
Lokker, mens Natten alt mod Jævndøgn viger;
Naar Riimfrost stræber over Jord at folde
Et Billed ud af Søsteren, den hvide,
6 Men mægter Penslen kun saa kort at holde:
Staaer Bonden op, hvis Foder slap før Tide,
Og skuer ud og seer med Skræk sin Ager
Hvid overalt; da slaaer han Haand i Side,
Og vender hjem, mens her og der han klager,
Som en Ulykkelig, der Raad ei fatter.
12 Snart gaaer han ud, og Haab hans Skræk forjager,
Thi Jorden skiftet har sit Aasyn atter
Hurtig imens; han tager Kjep i Haanden
Og driver Lammene paa Græs med Latter.
Saa angst min Mester gjorde mig i Aanden,
Dengang jeg saae, han rynkede sin Pande;
18 Saa hurtig fik jeg ogsaa Hjælp i Vaanden.

Thi da ved den nedstyrtede Bro vi stande,
Min Fører med hiint hulde Blik sig vender
Til mig, som først jeg saae ved Klippens Rande.
Han raadslaaer lidt, beslutter sig og spænder
Ud sine Arme, fæster skarpt sit Øie
Paa Broen og løfter mig med begge Hænder. 24
Liig Den, der mens han handler, veier nøie,
Og forud tænker paa den Tid, som nær er:
Saa peged, mens han løfted paa den høie
Top af een Klippe mig, altid min Lærer
Hen paa den næste: »Hæng dig fast ved denne,«
Han sagde da, »men prøv først, om den bærer!« 30
Den Sti var ei for kaabeklædte Svende;
Skjøndt han var let og jeg blev løftet, kunde
Fra Steen til Steen knap klavre op vi Tvende.
Og havde Volden, hvorimod vi stunde,
Ei lavere Skrænter havt, end før den anden:
Han maaskee ei, men jeg var gaaet tilgrunde. 36
Men da Sorgkjelderne nedad mod Randen
Af Hulens Bund bestandig Skraaning tage,
Skeer det i hver en Dal, at Klippestranden
Hist reiser sig, her synker meer tilbage.
Omsider da til Toppen op vi komme,
Hvorfra de sidste Steen af Broen rage; 42
Men mine Lunger var paa Veir saa tomme,
Da endelig jeg naaede Voldens Tinder,
At flux paa Jord jeg satte mig deromme.

»Ryst af den Ladheds Aand, som nu dig binder!«
Min Mester mæled da; »ei mens man sover
48 I Fjer og under Tæppe, Ry man vinder.
Og Den, hvis Liv foruden Ry gaaer over,
Paa Jorden lader sligt et Spor tilbage,
Som Røg i Luft og Skum paa Havets Vover.
Staa derfor op! din Angest bort du jage
Med Aanden, som faaer altid Seir i Striden,
54 Naar ei de tunge Lemmer ned den drage.
Opad en længere Stige maae vi siden;
Det er ei nok, vi herfra bort er gaaet —
Har du forstaaet mig, saa brug nu Tiden!«
Jeg reiste mig, og da jeg op var staaet,
Lod jeg, som om nok Veir i Brystet boede:
60 Gaa, jeg er modig og har Kræfter faaet!
Op vandre vi nu ad en Klippes Ho'ede,
Der mere knudret er og trang og snever,
End nogen af de Broer, vi forlode.
For ei at synes svag, jeg Stemmen hæver,
Da lyder der en Røst fra Graven nede,
66 Men til at danne Ord for stærkt den bæver.
Jeg veed ei, hvad den skreg, skjøndt allerede
Jeg stod paa Klippebroens Ryg, den høie;
Men han, som taled, syntes rørt af Vrede.
Ned saae jeg, men mit dødelige Øie
For Mulm ei kunde naae de dybe Stuer;
72 Thi sagde jeg: O Mester! lad os bøie

Ned fra den næste Vold ad Skræntens Tuer!
Thi som jeg hører her og dog ei fatter,
Saalunde seer jeg ned og Intet skuer.
»Ei andet Svar du faaer,« han mæled atter,
»End Gjerningen; den bør i Taushed lige
Bagefter Ønsket følge, som man skatter.« 78
Og ned fra Broens Hoved nu vi stige,
Hvor med den ottende Muur den sig forbinder:
Da aabenbares for mig Dybets Rige.
Jeg seer, et rædsomt Myl af Slanger vinder
Dernede sig, af mange Arter blandet;
End stivner alt mit Blod ved disse Minder. 84
Selv hist i Lybien, hvor Ørkensandet
Er fuldt af Snoge, Piil- og Dobbeltslanger,
Giftøgler, og af Vipere fra Vandet,
Saa hæsligt Kryb man ei at skue fanger;
Ei Æthiopien deres Lige kjendte,
Og ei det røde Hav paa sine Tanger. 90
I dette fæle Myl forfærdet rendte
En nøgen Slægt omkring, hvis Haab var svundet,
Her var ei Skjul, ei Heliotrop at vente.
Bagpaa var Hænderne med Slanger bundet,
Hvis Hoved og Hale gjennem deres Lender
Var stukket og foran i Knude vundet. 96
Og see! om En, som mod vor Kyst sig vender,
En Slange snoer sig; den sit Hoved driver
Ind i hans Ryg, hvor Hals ved Skuldren ender.

Saa hurtig ikke O og I man skriver,
Som der gaaer Ild i ham, og ufortøvet
102 Han falder sammen og til Aske bliver.
Men neppe ligger opløst han i Støvet,
Før Asken af sig selv sig sammenfælder,
Og samme Skabning faaer, som nys blev røvet.
Saadan det er, den gamle Viismand melder,
At Phoenixfuglen døer og sig gjenføder,
108 Naar den femhundred Somre næsten tæller;
Den, som af Korn ei lever eller Rødder,
Men kun af Krydderurt og Viraks Taare,
Og paa hvis Dødsseng Nard og Myrrha gløder.
Som Den, der styrter og veed hvorfore,
Naar ham en Dæmons Magt til Jorden drager,
114 Hvad heller andet Slag ham binder saare;
Og reiser sig, og sine Blikke jager
Rundtom, forvirret af den Angst og Jammer,
Han nylig led, og sukker dybt og klager:
Saa stod hiin Synder nu i Dybets Kammer.
O Gud, hvor streng maa ei din Retfærd være,
120 At den med slige Hævnens Slag os rammer!
»Hvo er du?« spurgte Mesteren, den kjære;
Og han: »For nys jeg fra Toskana regned
»Herned i Rædselssvælget, hvor vi ere.
»Jeg Vanni Fucci er; som det sig egned
»Sligt Muuldyr, kun et dyrisk Liv mig hued,
126 »Et Bæst, værd at Pistoias Hul mig hegned.«

Byd ham at staae! jeg sagde, skjøndt jeg grued,
Og spørg om, hvilken Synd herned ham sendte,
Hvem hist jeg som en arrig Blodhund skued.
Ei Synderen forstilte sig, men vendte
Imod mig Sind og Aasyn, heelt betaget
Af sørgelig Skam, der paa hans Kinder brændte: 132
»Meer ondt det gjør mig, at du hid er draget,
»Og seer den Vaande, hvortil jeg er viet,
»End at jeg fra det andet Liv blev jaget.
»Jeg kan ei skjule for dig Tyveriet;
»Saa dybt jeg sænket blev, fordi jeg røved
»De skjønne Tempelkar fra Sakristiet, 138
»Og Skyld en Anden fik for det, jeg øved.
»Men at du ei ved sligt et Syn dig glæder,
»Hvis dette Mulm du flyer, hvori du tøved:
»Luk Øret op og hør hvad nu jeg kvæder!
»Først skal de Sorte fra Pistoia vige;
»Derpaa fornyer Firenze Folk og Sæder. 144
»Fra Magras Dal Krigsguden lader stige
»En Tordensky, indsvøbt i Taager tætte,
»Og med en skarp og voldsom Storm den krige
»Skal hisset paa Picenos store Slette.
»Medeet skal Taagen vældigen den kløve,
»Saa alle Hvide rammes brat; og dette 150
»Jeg varslet har, for ret dig at bedrøve.«

Fem og tyvende Sang.

Ransmænd.

Da Tyven havde endt, han gjorde værre;
Han med uhøvisk Tegn stak begge Hænder
Høit op og skreg: «Det gjælder dig, Vorherre!«
Fra den Stund af blev Slangerne mig Venner,
Thi een sig slynged om hans Hals saalunde
6 Som om den sagde: Flux du Talen ender!
Og andre om hans Arme, som de bunde
Saa fast, ved rundtom Brystet sig at strække,
At ei et Ryk han med dem gjøre kunde.
Pistoia, o Pistoia! iil at lægge
Dig selv i Gruus; thi du kan overvinde
12 I Ondskab dine Fædre selv, de frække.
Saa trodsig imod Gud jeg saae herinde
Ei nogen Aand i alle Helveds Dale,
Selv ikke ham, der faldt fra Thebens Tinde.
Bort flygter Vanni uden meer at tale;
Men efter ham en vild Centaur sig skynder
18 Og skriger høit: »Hvor er, hvor er den Gale?«

Saa fuldt af Slanger ei Maremmas Dynd er,
Troer jeg forsandt, som dennes Kryds og Lender,
Til der hvor Menneskeskabningen begynder.
Høit paa hans Ryg, hvor Nakkens Huling ender,
En Drage hviler sig med udspændt Vinge,
Og spruder Ild paa Hver, som mod dem render. 24
»Det Cacus er,« min Mesters Ord nu klinge,
»Som under Aventinerbjergets Stene
Lod tidt i hele Søer Blodet springe.
Han tør sig ei med Brødrene forene,
Fordi han lumsk af Hjorden stjal, den store,
Naar i hans Nabolag den gik alene. 30
Men paa hans onde Daad en Ende gjorde
Herkules' Kølle, der vel hundred Gange
Ham traf, skjøndt knap ti Slag han fik at spore.«
Mens Talen lød, foer Cacus over Vange,
Og under os paany stod Aander trende;
Dog mærked vi dem ei, før under Spange 36
De op imod os skreg: »Hvo er I Tvende?«
Da standsed Talen, og som bedst vi evned,
Lod al vor Hu vi nu til dem sig vende.
Jeg kjendte Ingen, men da frem de stævned,
Gik det, som ofte mellem Folk ilive,
At en af Aanderne den Anden nævned. 42
Og sagde: »Hvor kan Cianfa borte blive?»
Fra Mund til Næse hæved jeg min Finger,
Til Tegn, at Agt min Fører skulde give.

Om til at troe, hvad nu jeg forebringer,
O Læser! du er seen, jeg undres føie,
48 Thi selv for mig, der saae det, sært det klinger.
Just som jeg opslaaer imod dem mit Øie,
En Slange med sex Been piilsnart fremglider
Og snoer sig om den Ene tæt og nøie.
De mellemste Been rundtom hans Bug og Sider,
De forreste om Armene den lægger,
54 Og fast i begge Kinderne sig bider.
Med sine Bagbeen den hans Laar bedækker,
Imellem dem dens Hale Veien finder,
Og bagtil op langs Lenderne sig strækker.
Aldrig omkring et Træ sig Vedbend vinder
Saa tæt, som her i sine Lemmers Snare
60 Den frygtelige Snog hans Legem binder.
Tilsidst de smelte sammen, liig det klare,
Glohede Vox, og Farverne sig blande,
Saa de ei ligne meer, hvad før de vare;
Retsom en bruunlig Farve kan sig danne
Paa et Papir, naar det er ved at brænde,
66 Ei sort endnu, dog døe de hvide Rande.
De andre To saae til og skreg til denne:
»Vee mig, Agnel! hvor du forandres, Broder!
»Du er ei længer Een, ei heller Tvende.«
Snart blev der ikkun eet af begge Ho'eder,
Og Begges Miner blanded sig saalunde,
72 At tvende Aasyn man i eet formoder.

To Arme kom der frem, hvor fire svunde;
Og Laar og Been, og Bug og Brystets Bue
Blev Lemmer, som man aldrig ane kunde.
Af fordums Skabning var ei Spor at skue,
Men To og Ingen lignede det lede
Billed, der langsomt svandt i Dybets Stue. 78
Som Fiirbeen tidt i Hundedagens Hede
Lynstraaler synes, naar de fare lette
Tværsover Veien, for at skifte Rede,
Saa syntes mig en Snog, som jeg saae rette
Sig mod de Andre, fnysende og fage;
Bruunsorte Stænk, liig Peberkorn, den plette. 84
Just der, hvorfra vor Næring først vi drage,
Stak Snogen nu den Ene, midt i Vommen,
Og sank saa udstrakt foran ham tilbage.
Den Stukne stirred paa den, taus ved Dommen;
Han stille stod og til at gabe nødtes,
Som Søvn og Feber over ham var kommen. 90
Han saae paa Slangen, den paa ham; da fødtes
En vældig Røg, der damped af hans Vunde
Og Slangens Gab, og begge Dampe mødtes.
Ti nu, Lucan! med Sangen om hvorlunde
Det gik Nassidius før paa Lybiens Vange
Med samt Sabell, og hør, hvad her vi funde! 96
Ti du, Ovid! Skjøndt Kadmus til en Slange
Du gjør og Arethusa til en Kilde,
Misunder jeg dig ikke dine Sange.

Ansigt til Ansigt har dog ei dit Snille
Forvandlet to Naturer, saa at begge
102 Formkræfter deres Stoffer skifte vilde.
Saa skeer det her, og i slig Følgerække,
At Slangens Hale kløves, mens hos Manden
Sig begge Fødderne tilsammen trække.
Hans Laar og Been sig klæbe til hinanden
Saa tæt, at før en stakket Tid henrinder,
108 Sees intet Spor der meer af Føiningsranden.
Men denne Skabning, som hos Manden svinder,
Faaer Slangens Hale nu; haard som hos Snoge
Bli'er Huden hist, og her den blød sig vinder.
Snart krøb hans Arme ind i deres Kroge,
Og Dyrets korte Forbeen længer groede
114 I samme Maal, som hine ind sig droge.
Bagbenene sig derpaa sammen snoede
Og bleve til det Lem, som Manden dækker,
Og som hos Ham sig kløved ned til Rode.
Mens Dampen nu tilslører dem og lægger
Ny Lød paa deres Legem, Haar fremkalder
120 Hos Hiin og alle Haar af Denne trækker:
Sig Slangen reiser op og Manden falder,
Og mens det onde Blik bestandig skinner,
Hver skifter Aasyn brat i Sorgens Haller.
Han, som stod opret, trak bag Pandens Tinder
Sit Ansigt ind, og hvad ei rummes kunde,
126 Sprang ud som Øren af de glatte Kinder.

De Dele, som paa denne Viis ei svunde,
Af deres Overflod gjør Næsen fager,
Og, som det bør sig, Mundens Læber runde.
Den Liggende sin Snude fremad jager,
Og trækker ind i Hovedet sit Øre,
Som Sneglen sine Følehorn inddrager. 132
Hans Tunge, heel og flink til Ord at føre,
Tvespaltes nu, men Tungens Kløft paa Manden
Sig lukker til; og Dampene ophøre.
Den Sjæl, som blev til Dyr, nu langsmed Randen
Høit hvislende igjennem Dalen rendte,
Og bag ham taled spyttende den Anden. 138
Derpaa sin nye Ryg han til ham vendte
Og mæled saa: »Lad Buoso nu de Veie
»Paa alle Fire gaae, som nys jeg endte!«
Saadan jeg Slænget i det syvende Leie
Forvandles saae — det nye Stof maa svare
For mig, hvis mine Sange lidt udskeie. 144
Skjøndt mine Øine heelt omtaagede vare,
Og Sjælen af Forbauselse betaget,
De kunde dog ei ukjendt fra mig fare;
Jeg Puccio Sciancato fik opdaget,
Den Eneste, som af de trende Seller
Ei blev forvandlet; Trediemand i Laget 150
Var han, for hvem Gavilla Taarer fælder.

Sex og tyvende Sang.

Falske Raadgivere.

Fryd dig Fiorenza! saa stor est du vorden,
At over Hav og Land du slaaer din Vinge,
Ja nævnes selv i Helved under Jorden.
Thi fem af dine Borgere vi finge
Blandt Røverne at see, og det saalunde,
6 At selv jeg blues, og din Roes er ringe.
Men hvis man drømmer sandt mod Morgenstunde,
Skal du nok mærke om en Tid, en liden,
Hvor godt dig Prato og de Andre unde.
Om det alt skete, var det ei før Tiden —
O var det skeet, da det dog saa skal være!
12 Jo meer jeg ældes, vil det tynge siden.
Vi drog afsted; opad de Klipper svære,
Hvis Trin os ledte før mod Dybets Rige,
Gik Skjalden nu; mig drog han med, den Kjære.
Frem paa den øde Vei vi langsomt stige
Blandt Klipperne, hvis skarpe Kant os matter,
18 Saa vi maae bruge Haand og Fod tillige.

Da sørged jeg, og nu jeg sørger atter,
Naar hvad jeg saae, igjen jeg mindes silde;
Og fastere jeg Snillets Tøile fatter,
At ei det skal fra Dyden sig forvilde,
Og at det Gode, som mig Stjernen eller
En Bedre gav, jeg ikke selv skal spilde. 24
Som Bonden, hvilende hvor Høien helder,
Alt paa den Tid, da mindst tilhyllet bliver
Hiint Aasyn, hvorfra Lys til Verden vælder,
Naar Aftenstunden Myggene opliver,
Ildfluer sværme seer blandt Dalens Tuer,
Der hvor han pløier og sin Viinhøst driver: 30
Saalunde saae jeg nu talløse Luer
Oplyse heelt den ottende Kjelders Revne,
Saasnart jeg stod der, hvor man Dybet skuer.
Og retsom han, hvem Bjørne kom at hævne,
Eliæ Kærre saae fra Jorden bøie,
Og Hestene høit op mod Himlen stævne, 36
Saa ei han kunde følge dem med Øie,
Og intet Andet saae, end Flammebølger,
Der som Smaaskyer stege mod det Høie:
Saadan mit Blik nu gjennem Graven følger
Med Luerne, der Intet aabenbare,
Skjøndt hver af dem en Synder i sig dølger. 42
Saa langt jeg stirred ud fra Broens Vare,
At havde mig ei holdt en Klippes Rande,
Var brat jeg styrtet ned blandt Dybets Skare.

Og han, der saae mig saa opmærksom stande,
Mæled: »I Luerne sig Sjæle røre,
48 Hver hyller sig i sine egne Brande.«
Min Mester! sagde jeg, ved dig at høre,
Jeg Vished faaer om det, jeg alt formoder;
Jeg vilde just dig dette Spørgsmaal gjøre:
Hvo er i Luen hist? See, tvende Ho'eder
Den har, som steg den op fra Baalets Side,
54 Hvor Eteokles lagdes med sin Broder.
»I den, han svared, maa Ulysses lide
Med Diomedes, og som før de Samme
Til Kampen fulgtes, følges de til Kvide.
Med Suk de angre nu i deres Flamme
Hiin Svig med Hesten, hvorved op de brøde
60 En Port for Romerfolkets ædle Stamme.
For Listen, som er Skyld i, at den døde
Deidamia end Achil begræder,
Og for Palladiets Rov de her maae bøde.«
Hvis Luens Glød at tale dem tilsteder,
Jeg sagde, dig, o Mester! jeg bønfalder
66 Og beder tusind Gange, at du glæder
Mig ved at tøve, til i Dybets Haller
De tvende Flammehorn her henad strømme;
Du seer, hvor svar en Længsel did mig kalder.
Og han: »I Sandhed, værdig maa jeg dømme
Din Bøn til Roes, thi vil jeg flux den føie;
72 Men see, du holder Tungen vel i Tømme.

Lad mig kun tale, jeg har fattet nøie
Alt hvad du vil; thi dersom selv du kræver,
Vil knap den stolte Græker Øret bøie.«
Imedens Flammen gjennem Graven svæver,
Min Fører passer Stedet vel og Tiden,
Og høit paa saadan Viis sin Røst han hæver: 78
»I To, som i een Ild gaae hist ved Siden!
Hvis jeg har Tak fortjent imens jeg leved,
Hvis jeg har Tak fortjent, stor eller liden,
Af Eder, da min høie Sang blev skrevet,
Saa stands! lad Een fortælle, hvor han førtes
Omkring og hvor ham Døden har bortrevet.« 84
Det største Horn af Oltidsflammen hørtes
Da knittrende bevæge sig, og brændte
Retsom en Lue, der af Vinden rørtes.
Derefter hid og did sig Toppen vendte,
Fast som om den en Tunge var, der mæled,
Og endelig sin Røst den saa udsendte: 90
»Dengang jeg drog fra Circe bort, som fjæled
»Nærved Gaeta mig i Aar og Dage,
«Før Stedet fik sligt Navn af ham, der dvæled:
»Da mægted ei den Søn, jeg lod tilbage,
»Og ei den Kjærlighed, som skulde fryde
»Penelope, ei Medynk med min svage, 96
«Min alderstegne Fader at nedbryde
»Min Længsel efter Verden at forfare,
»Og kjende hver en Dyd og hver en Lyde.

»Jeg styred bort kun med eet Skib; snart bare
»Mig Bølgerne ud paa de aabne Vande,
102 »Med samt min lille, men trofaste Skare.
»Alt indtil Spanien saae jeg begge Strande,
»Sardinien og Marokko ei alene,
»Men alle hine havbeskyllede Lande.
»Af Alderdom vi tunge var og sene,
»Da vi tilsidst til Gabet kom, det trange,
108 »Hvor Herkules har reist to Grændsestene,
»Til Tegn, at ingen Mand skal længer gange.
»Tilhøire lod jeg da Sibilias Lunde,
»Som alt forlængst tilvenstre Settas Vange.
»O Brødre! I, som Vei til Vesten funde,
»Skjøndt hundred tusind Farer allevegne
114 »Jer trued, sagde jeg; vil I ei unde
»Den korte Aftenstund, I kunne regne
«Af Liv endnu, at see bag Sol og Bølge
»De fjerne, folketomme Verdensegne?
»Lad Eders ædle Udspring ei sig dølge!
»I skabtes ikke for som Dyr at leve,
120 »Men at I Dyd og Kundskab skulle følge. —
»Let mine Ord dem Alle med sig reve;
»Knap havde jeg dem standset meer, saa hede
»Var nu de Længsler, som afsted dem dreve.
»Mod Øst Bagstavnen dreied vi, den brede,
»Vi gjorde Vinger os af Aareblade,
126 »Og i forvoven Flugt mod Venstre glede.

»Alt skued Natten høit paa Himlens Stade
»Sydpolens Stjerner, mens vor Pol sig dukked
»Og neppe syntes over Havets Flade.
»Alt fra den Stund, da først vort Skib var stukket
»Ud paa sin trange Vei, var Maanens Skive
»Fem Gange bleven tændt og atter slukket: 133
»Da endelig langtborte vaer vi blive
»En blaalig Klippe, med saa høi en Tinde,
»Som ingensinde før jeg saae ilive.
»Først jubled vi, snart maatte Graaden rinde;
»Thi ud mod Stævnen af vort Skib der feied
»Fra Landets Kyster stærke Hvirvelvinde. 138
»Tre Gange Skib og Bølger rundt de dreied,
»Men fjerde Gang — det var en Andens Villie —
»Bagstavnen reiste sig, dybt Speilet neied,
»Og over os sig lukked Havets Tillie.«

Syv og tyvende Sang.

Falske Raadgivere.

Opret og stille Flammen atter ganger
Bort fra os nu, saasnart den Talen ender
Og faaer sin Orlov, af den hulde Sanger.
Men bag den staaer en anden frem og vender
Vort Øie henimod sig ved en blandet,
6 Forvirret Tone, som dens Top udsender.
Som hiin Siciliens Tyr (der over Landet
Sit Brøl udstødte først, og det med Føie,
Ved Skrig af Mesteren, hvis Fiil den danned)
Saaledes brøled med de Piintes høie,
Fortvivlede Røst, at skjøndt af Kobber hamret,
12 Den syntes tunge Kvaler selv at døie:
Paa samme Viis blev Aandens Røst, der jamred,
Til Ildens Sprog forvandlet; thi den kunde
Strax ingen Udgang faae af Flammekamret.
Men da først Ordene sig Veien funde
Af Toppen ud, og i det Sving den sætte,
18 Som Tungen gav dem selv, lød det saalunde:

»O du, til hvem jeg nu min Røst vil rette,
»Som taled nys Lombardisk — Sproget kjender
»Jeg paa de Ord: Gaa, jeg vil ei dig trætte!
»Fortryd ei paa, skjøndt jeg saa seent mig vender
»Til dig, at standse lidt blandt disse Flammer!
»See, mig det ei fortryder, og jeg brænder. 24
«Er nys til denne blinde Verdens Jammer
»Du styrtet ned fra Latiums søde Rige,
»Det Land, hvorfra min hele Brøde stammer:
»Saa siig: har Fred Romagna eller Krige?
»Thi jeg er født, hvor fra Urbinos Dale
»Til Tiberens Væld de høie Klipper stige.« 30
Jeg lytted, bøiet over Dybets Sale;
Da rørte Skjalden ved min Lend og mæled:
»Han er Latiner, prøv nu du at tale!«
Mit Svar alt rede var og ei jeg dvæled,
Men taled saa fra Klippebroens Sider:
O Sjæl! du som hernede dybt er fjælet! 36
Romagna er og var til alle Tider
Med Krig i sine Herrers Bryst forbandet;
Men aabenlyst det ei af Hærværk lider.
Ravenna staaer, som det har altid standet;
Polentas Ørn har bygget der sin Rede,
Dens Vinge dækker indtil Cervia Landet. 42
Og over Staden, som i Kampens Hede
Af Franskmænds Liig en blodig Dynge gjorde,
Nu sig den grønne Løves Kloer udbrede

Verrucchios Hunde, Hvalpen og den store,
Som voldte grumt engang Montagnas Bane,
48 Der, hvor de pleie, deres Tænder bore.
Og endnu styrer efter gammel Vane
Løven i sneehvidt Felt de tvende Stæder,
Skjøndt den fra Vaar til Vinter skifter Fane.
Og som hiin By, hvis Mure Savio væder,
Imellem Sletteland og Bjerg sig breder,
54 Staaer Folket mellem Tvang og Friheds Hæder.
Hør nu min Bøn, og siig mig hvad du hedder;
Vær ei meer haard, end Andre var, jeg mødte,
Saasandt du vil, at hist dit Navn man freder!
Da Flammen havde mumlet uden Nytte
En Stund, sin Tunge hid og did den førte,
60 Og hvæsende tilsidst sligt Svar udstødte:
»Ifald jeg kunde troe, at Nogen hørte
»Mit Svar, som op til Verden skulde fare,
»Forvist, ei meer min Flamme da sig rørte.
»Men hvis jeg hørte sandt, fra Dybets Skare
»Slap Ingen levende, som her først boede;
66 »Thi vil jeg uden Frygt for Skjændsel svare.
»Jeg Krigsmand var; derpaa som Munk jeg snoede
»Et Reb omkring min Lend, for Bod at gjøre,
»Og opfyldt var det bleven som jeg troede,
»Hvis ei den store Præst — gid Ondt ham røre!
»Paany mig til at synde havde fristet;
72 »Hvorledes og hvorfor, skal nu du høre.

»Viid, før det Legem af Kjød og Been jeg misted,
»Min Moder gav mig, ei som Løvens Frænde
„Min Daad foer frem, men som en Ræv den listed.
»Krogveie kjendte jeg og Sned behænde,
»Og alskjøns Kunst jeg øved paa slig Maade,
»At der gik Ry om mig til Jordens Ende. 78
»Da jeg tilsidst det Maal af Alder naaede,
»Hvor Alle burde sanke Toug og Kjede
»Og stryge Seil — det vilde vist dem baade!
»Til det, jeg elsked før, jeg da fik Lede,
»Og angrende jeg skrifted nu min Brøde;
»O vee mig Arme! Frelsen var alt rede. 84
»Den Drot, de nye Pharisæer løde —
»Som førte Krig nær Lateranets Tinder,
»Men ei med Saracen og ei med Jøde;
»Thi Christen var Enhver iblandt hans Fjender,
»Og Ingen Kjøbmand i Sultanens Rige,
»Og Ingen af dem Acres Overvinder — 90
»Det høie, hellige Kald han agted lige
»Saa lidt hos sig, som hos mig selv den Strikke,
»Der spæger Kjødet under Kuttens Flige.
»Som Constantin Sylvester bad, om ikke
»Han vilde komme fra Soractes Dale,
»Hans Sot at læge: Hiin lod til mig skikke, 96
»At jeg hans Hovmods Feber skulde svale;
»Han spurgte mig tilraads, da jeg gav Møde —
»Jeg taug, thi drukken syntes mig hans Tale.

»Da sagde han: «Frygt ei, at du skal bøde!
»Jeg giver Aflad dig, naar du vil lære
102 »Mig Penestrinos Borg til Jord at støde.
»Jeg Himlen aabne kan og lukke, Kjære!
»Som vel du veed, med Nøglerne, de tvende,
»Min Formand ikke brød sig om at bære.«
Slig vægtig Grund jeg maatte jo erkjende,
»Her kunde Taushed til Fordærv mig blive;
108 »Thi mæled jeg: da fra den Synds Elende,
»Jeg vil begaae, du renser mig ilive,
»Saa viid: at love langt og kort at holde,
»Skal paa den høie Stol dig Seier give.
»Da jeg var død, Franciskus kom, den bolde;
»Men før den Hellige fik bort mig baaret,
114 »En Djævel skreg: »Vil du mig Uret volde?
»Han er alt til min Undersaat udkaaret,
»Og fra den Stund, han gav hiint Raad, der lyder
»Saa svigefuldt, har jeg ham havt ved Haaret.
»Den kan ei Aflad faae, som ei fortryder;
»Men baade at fortryde og at ville
120 »Paa samme Tid, Modsigelsen forbyder.«
»Vee mig Elendige! hvor gøs jeg ilde,
»Da han mig greb og mælede: »Du troede
»Nok knap, jeg var en Logiker, du Snilde!«
»Derpaa han bar mig ned hvor Minos boede;
»Han bed af Raseri sig selv i Halen,
126 »Som otte Gange om sin Ryg han snoede,

»Og skreg: »Afsted med ham til Flammekvalen!«
»Da blev jeg hid fordømt, hvor nu jeg brænder
»Og sorgfuld vandre maa igjennem Dalen.«
Med disse Ord han sin Fortælling ender;
Høit jamrende gaaer Flammen bort og rører
Sit spidse Horn og hid og did det vender. 132
Vi ginge videre, jeg og min Fører,
Ad Klippen til den næste Bro, der helder
Sig over Graven, i hvis Dyb jeg hører,
At Hver, som stifted Splid, sin Brøde gjelder.

Otte og tyvende Sang.

Tvedragtstiftere.

Hvo kunde, selv om i ubunden Tale
Han gjentog sin Fortælling tidt, de grumme
Saar og det Blod, jeg saae, tilfulde male?
Hver Tunge maatte visselig forstumme,
Thi baade Sprog og Tanker er for svage
6 Til sligt et Jammersyn i sig at rumme.
Hvis alt det Folk tilsammen kunde drage,
Som paa Apuliens skjebnesvangre Sletter
Med Vee udgød sit Blod i fordums Dage
For Romerhaand, og i de lange Trætter,
Der gav et Bytte stort af gyldne Ringe,
12 Som os den sanddrue Livius beretter,
Og alle de, der Hug og Kvide finge,
Fordi de mod Guiscard sig reise turde;
Og de, hvis Been man end for Dag kan bringe
Ved Ceperan, hvor hver Apulier gjorde
Til Løgner sig; og de, som hist i Slaget,
18 Alard vandt uden Vaaben, sank til Jorde:

Om deres Lemmers Stumper, mens de klaged,
De viste frem, sligt Syn ei lignes kunde
Ved det, jeg i det niende Dyb opdaged.
Jeg skued En — ei gabe kan saalunde
Den Tønde, hvis Bundstaver ere sprængte —
Fra Hagen indtil Skrævet gik hans Vunde. 24
Ned mellem Benene hans Indvold hængte,
Lever og Hjerte saaes, og Skidentarmen,
Der Maden gjør til Møg, heelt ud sig trængte.
Mens nøie jeg beskued ham, med Armen
Han foran i sit Bryst oplukked Saaret,
Og sagde: »See, hvordan jeg kløver Barmen! 30
»See her, hvor Muhamed er sønderskaaret!
»Foran mig Ali vandrer hist og græder,
»Fra Hagen spaltet op til Pandehaaret.
»Og alle de, du seer her hvor jeg træder,
»Imens de leved, Splid og Kiv udsaaede,
»Og kløves nu til Straf paa disse Steder. 36
»Her bagved staaer den Djævel, der os flaaede
»Saa grumt; med Sværdet rammer han behænde
»Enhver af Flokken, naar vi ere gaaede
»Den hele, sørgelige Vei til Ende.
»Thi alle vore Saar tillukkes inden
»Vi atter foran ham tilbagevende. 42
»Men hvo er du, som staaer paa Klippetinden
»Og gloer? Maaskee du tøver med at gange
»Ind til den Straf, du dømtes i af Fjenden?« —

»Han er ei død endnu, og ei den bange
Fortrydelse ham drev,« min Mester melder;
48 »Men at en fuld Erfaring han maa fange,
Skal jeg, der selv er død, i Helveds Kjelder
Fra Kreds til Kreds hernede rundt ham føre,
Og dette Sandhed er, som jeg fortæller.«
I Graven standse, ved hans Ord at høre,
Forbauste fleer end hundred af de Døde,
54 Og glemme deres Kval og spidse Øre.
»Saa siig da du, hvis Blik skal Solen møde,
»Til Fra Dolcin, at hvis ham huer ilde
»At følge mig ret snart, maa han med Føde
»Sig væbne vel, at Snee ham ei skal hilde
»Og Novareseren en Seir berede,
60 »Som ellers ikke let han vinde vilde.«
Alt havde Muhamed i Talens Hede
Sin Fod opløftet, før han Munden lukked,
Nu strakte han den og gik bort dernede.
Men En, som havde Struben gjennemstukket,
Og Næsen skaaren af til Brynets Bue,
66 Dertil det ene Øre reent afhugget,
Og stod og stirrede af al Formue,
Oplukked nu, før Nogen Ordet tager,
Sit Svælg, heelt blodrødt udenpaa at skue,
Og sagde: »Du, hvem hid ei Brøden jager,
»Og hvem jeg skued alt i Latiums Riger,
72 »Om ei en mægtig Liighed mig bedrager:

»Husk paa hvad Pier fra Medicina siger,
»Ifald du seer igjen den søde Slette,
»Som fra Vercel til Marcabò nedstiger!
»Meld de to Gjeveste i Fano dette,
»Guido samt Angiolello, at dem baade
»Skal, hvis mit Fremsyn skuer her det Rette, 78
»Engang en svigefuld Tyran forraade;
»Nærved Cattolica fra Skibets Rande
»De kastes skal og druknes uden Naade.
»Selv af Pirater fra de græske Lande
»Saae ei Neptun slig Gjerning nogensinde
»Imellem Cyperns og Majorcas Strande. 84
»Hiin Skurk, der med eet Øie gaaer iblinde,
»Og styrer Staden — som Een ønske vilde
»Aldrig at have seet, af dem herinde —
»Vil kalde dem til Raad med sig, den Snilde,
«Og mage det, saa de ei Bøn behøve
»Og Løfter, for Focaras Storm at stille.« 90
Skal hist jeg bringe Bud om dig, ei tøve
Du maa, jeg sagde nu, med at forklare:
Hvem monne Synet af hiin Stad bedrøve?
Da greb han af de Andres piinte Skare
Ved Kjævebenet En, hans Mund opspændte,
Og skreg: »Her er han, men han kan ei svare! 96
»Ham var det, som landflygtig Tvivlen endte
»Hos Cæsar og forsikkred, at i Grunden
»En rustet Mand har Tab kun af at vente.«

O, hvor hans Dristighed var nu forsvunden!
Med Tungen skaaren af, hvor Svælget ender,
102 Stod Curio, som var saa kjæk i Munden.
En Anden, som har mistet begge Hænder,
Armstumperne i mørken Luft udstrækker,
Saa Blodet heelt nedad hans Aasyn render,
Og skriger: »Husk, at Moscas Ry du vækker!
»Først Daad, saa Raad! udbrød jeg, ak,
. . . og samme
108 »Mit Ord blev Jammersæd for Folkets Rækker« ...
Og Død, jeg mæled, for din egen Stamme!
Da saae jeg ham ny Kval til Kvalen dynge
Og gaae, liig Den, Vanvid og Tungsind ramme.
Jeg blev, for at betragte Dybets Klynge,
Og saae et Syn, hvorom jeg neppe turde
114 Foruden Vidnesbyrd alene synge,
Hvis min Samvittighed ei tryg mig gjorde,
Den gode Følgesvend, der styrker Manden
Bag reen Bevidstheds Pandser her paa Jorde.
Jeg saae — end troer jeg skue det forsanden —
Et Legem uden Hoved, indelukket
120 I Dybet, vandre frem med Sørgebanden,
Og løfte Hovedet, der var afhugget,
Ved Haaret som en Lygte over Vrimlen;
Og Hovedet saae mod os og: »Vee mig!« sukked.
Han med sig selv sig lyste gjennem Stimlen,
Og der var To i Een, og Een i Tvende —
126 Hvor det kan skee, veed ikkun Gud i Himlen!

Da nedenfor han stod, ved Broens Ende,
Stak han sin Arm med Hovedet os imøde,
For i vor Nærhed Røsten at udsende:
»O du, som drager Aande blandt de Døde,«
Saa taled han, »sku her min Straf, den svære!
»Kan der vel tænkes større Kval og Bøde? 132
»At du maa Bud om mig til Verden bære,
»Viid, jeg er den Bertram af Born, der rakte
»Den unge Kongesøn slig daarlig Lære.
»Jeg mellem Søn og Fader Fjendskab bragte,
»Liig hiin Achitophel, som Ufredsflammen
»Imellem Absalon og David vakte. 138
»Fordi jeg skilte dem, der hørte sammen,
»Jeg bærer Hjernen, som du seer, hernede.
»Skilt fra dens Rod, der hviler her i Stammen;
»Saa rammer Gjengjelds Lov mig med sin Vrede.«

Ni og tyvende Sang.

Alchymister.

De mange Saar og alt det Folk, der trængtes,
    Heelt træt og drukkent havde gjort mit Øie,
    Saa efter ud at græde ret det længtes.
Men Skjalden kvad: »Hvi stirrer du saa nøie?
    Hvi lader du dit Blik saa længe hvile
6   Paa de lemlæstede Skyggers Kval og Møie?
Før skyndte du dig altid bort at ile;
    Hvis her maaskee at tælle dem dig huer,
    Da viid, den Dal er to og tyve Mile.
Alt under vore Fødder Maanen luer,
    Snart er den Tid, der skjenktes os, henrunden,
12 Og der er Meer at see, end her du skuer.«
Ifald du havde agtet ret paa Grunden,
    Hvorfor jeg stod og saae, vist uden Vrede
    Du havde selv forlænget Dvælestunden!
Mens det jeg svared, gik han allerede,
    Og jeg bagefter, bort fra disse Dale;
18 Jeg føied til: I Hulens Skjod dernede,

Hvorhen jeg stirred, i de dybe Sale,
Troer jeg forsandt, En af mit Blod begræder
Den Synd, som der man maa saa dyrt betale. —
»Lad ikke ham,« til Svar min Mester kvæder,
»Fra nu af mere dine Tanker bryde;
Men lad ham gaae, vend dig til andre Steder! 24
Thi jeg ham saae ved Broen før han flyede,
Hvor han forbittret dig med Fingren trued,
Og hørte Navnet Ger del Bello lyde.
Men det var just mens du ved Synet grued
Af ham, der paa Hautefort har havt sit Sæde,
Saa Hiin alt fjerned sig, da du ham skued!« 30
Og jeg: Hans Slægt har end ei Hævnens Glæde
Ham skjenket for hans grumme Død, min Fører!
Det har mod En, der deler denne Smæde,
Saa harmfuld sagtens gjort ham, som jeg hører,
Saa han gik bort, for ikke mig at svare;
Men derved just til Medynk han mig rører. 36
Saalunde taled vi til der vi vare,
Hvor næste Daldyb heelt til Bunden maatte,
Hvis der var mere Lys, sig aabenbare.
Da hen til sidste Klostergang vi traadte
Af Sorgens Kjeldere, saa vort Øie naaede
At see de Munke, dette Kloster aatte: 42
Liig Pile da, med jernbeslagne Braadde
Af Ynk, mig traf saa mangelund en Jammer,
At jeg holdt Haand for mine Øren baade.

Som naar om Somren fra hvert Sygekammer
I Valdichiana, langs Maremmas Strande
48 Og paa Sardinien, alle Feberflammer
Man i een Grav tilsammen vilde blande:
Slig Kval var her, og Dybet Stank opsendte,
Liig Dunster, som af bolne Lemmer stande.
Tilvenstre sig igjen min Fører vendte
Nedad den sidste Vold; jeg fulgte gjerne,
54 Thi klart herfra mit Syn hver Gjenstand kjendte
Paa Bunden, hvor den høie Konges Terne,
Den ufeilbare Retfærd, straffer alle
De Falsknere, hun opskrev i det Fjerne.
Knap værre Jammersyn man kunde kalde
Hiint, da Æginas Folk var sygt til Døden,
60 Da Luften var saa fuld af Gift og Galde,
At hvert et Dyr, selv liden Orm, i Nøden
Sank hen — hvorpaa, som Digterne jo synge,
Oldtidens Slægter saaes, da endt var Møden,
Af Myresæd sig atter at forynge —:
End Synet her af Aanderne i Graven,
66 Som overalt laae sygnende i Klynge.
Her laae paa Ryggen de og der paa Maven,
En paa den Anden; hist sig nogle slæbe
Paa alle Fire gjennem Sørgehaven.
Vi vandre Skridt for Skridt med lukket Læbe,
Og see og høre paa de Syges Kvide,
72 Der op at løfte sig forgjeves stræbe.

To saae jeg lænet til hinandens Side,
    Som Kar mod Kar sig støtter, for at hedes,
    Fra Fod til Hoved dækt med Skorper hvide.
Aldrig man nogen Staldkarl seer saaledes
    Sin Strigle røre, naar hans Herre skjender,
    Hvad heller selv han ved at vaage kjedes: 78
Som Hver af dem de skarpe Negle vender
    Bestandig mod sin Krop, for af at blive
    Med Kløen, den rasende, der aldrig ender;
Og deres Skab med Negle de afrive,
    Som naar en Brasen eller Fisk med længer
    Og bredere Skæl, man skraber reen med Knive. 84
»O du, som selv dit Legem sønderflænger«,
    Begyndte nu min Mester til den Ene,
    »Og bruger dine Fingre tidt som Tænger!
Boer der Latinere bag disse Stene?
    Svar mig, saasandt som Neglen paa din Finger
    Maa evig til sligt Værk dig Hjælp forlene!« — 90
»Vi to, hvem ynkelig slig Sygdom stinger,
    »Fra Latium er,« med Graad den Ene siger;
    »Men hvo er du? siig, hvad til os dig bringer!«
Min Fører svared: Jeg er En, som stiger
    Fra Skrænt til Skrænt med ham, der ikke døde;
    Jeg agter ham at vise Helveds Riger.« 96
Ved disse Ord de skjælvende nedbrøde
    Den fælles Væg; og mod mig vendte Øiet
    Hver En, som hørte Ordene, der løde.

Den gode Mester tæt sig til mig bøied
Og mæled: »Siig nu hvad du har paa Sinde!«
102 Og jeg med disse Ord hans Villie føied:
Skal i den første Verden Eders Minde
Ei flyve bort fra Menneskers Hu og Gjemme,
Men leve medens mange Sole skinne:
Saa siig mig, hvo I er, hvor I har hjemme!
Lad ikke Straffens væmmelige Miner
108 Fra Eders Navn at røbe mig Jer skræmme.
Da svared En: »Jeg er en Aretiner;
»Albero fra Siena lod mig brænde —
»Men det, jeg døde for, ei her mig piner.
»Engang for Spøg jeg sagde vel derhenne:
»Jeg kan som Fugl igjennem Luften skære;
114 »Og han, der havde Lyst til Sligt at kjende,
»Men lidt Forstand, flux Kunsten vilde lære.
»Og for jeg ham til Dædalus ei gjorde,
»Lod Søn og Fader mig paa Baalet bære.
»Men til den sidste Kjelder, som han burde,
»Jog Minos mig, den ufeilbare Dommer,
120 »For Alchymien, som jeg drev paa Jorde.«
Jeg sagde: Saa forfængelig og tom er
Vist ingen Slægt, som bag Sienas Volde;
Det franske Folk selv ikke nær dem kommer!
»Undtage maa du Stricca dog, den bolde,«
En af de to Spedalske nu mig svared,
126 »Thi han forstod med Maade Huus at holde;

»Og Niccolo, af hvem vi først erfared
»Den Kunst at brænde Nelliker til Gilde —
»En Sæd, vor Have villig har bevaret.
»Undtag den Flok, blandt hvilken Caccia ilde
»Sin Skov forøded og sin Viingaards Grunde,
»Og Abbagliato praled af sit Snille. 132
»Men at du vide maa, hvo dig saalunde
»Hjalp mod Siena: skærp da dine Blikke,
»Saa klart mit Aasyn kan dig Svaret unde.
»Her seer du Skyggen af Capocchio ligge;
»Metallerne ved Alchymiens Kræfter
»Forfalsked jeg, og skuffer jeg mig ikke, 138
»Veed du, hvor godt jeg abede dem efter.»

Tredivte Sang.

Falsknere.

Da Juno for Semeles Skyld var saare
Fortørnet imod Thebens Æt, hvem Harmen
Hun meer end engang føle lod, den Haarde:
Foer slig en Galskab Athamas i Barmen,
At da han saae sin egen Hustru gange
6 Med Byrden af to Sønner smaa paa Armen,
Skreg han: »Spænd Garnet ud, saa jeg kan fange
Løvinden hist med Ungerne!« og Manden
Sin grumme Klo udstrakte mod de Bange,
Greb En af dem, Learch, paa Klipperanden
Og svang ham rundt og mod en Steen ham kløved;
12 Da drukned Moderen sig med den Anden.
Og dengang Skjebnen Magt og Høihed roved
Trojanerne, som sig til Alt fordristed,
Saa baade Drot og Rige sank i Støvet:
Fra Hekuba, der sorgfuld Livet fristed
I Fangenskab, først Polyxena døde;
18 Men da hun ogsaa Polydoros misted,

Og kom hans Liig ved Havets Bred imøde,
Forvilded Sorgen hendes Sjæl, den milde,
Saa rasende hun som en Tæve gjøede.
Men aldrig Thebens eller Trojas vilde,
Forfærdelige Hævngudinder plaged
Et Dyr, end sige Menneske saa ilde, 24
Som de to blege Skygger, jeg opdaged,
Der om sig bed; mens hid og did de fore,
Liig Sviin, man udaf Stien havde jaget.
Den Ene saae jeg sine Tænder bore
Dybt i Capocchios Nakkebeen og drage
Ham med sig, saa han skrabed Bug mod Jorde. 30
Da mæled han, der angest stod tilbage:
»Det Gianni Schicchi er, som hist begynder,
»Det Spøgelse, at rase mod os Svage!«
O, sagde jeg, saasandt den anden Synder
Skal ei i dig slaae sine Tænders Rader —
Siig, hvem det er, før Skyggen bort sig skynder! 36
Og han til mig: »Hiin Sjæl, som os forlader,
»Er Synderinden Myrrha, hun, der skjenkte
»Langt meer end lovlig Kjærlighed sin Fader.
»Hun falsk en fremmed Klædning om sig hængte
»Og synded saa med ham; sit Maal hun naaede
»Ved samme Svig, som Gianni hist udtænkte, 42
«For over Staldens Dronning frit at raade;
»Han falskelig Donatis Rolle spilled,
»Og gjorde Testament paa lovlig Maade.«

Saasnart de tvende Rasende, hvis Billed
Jeg havde fæstet Øiet paa, forsvunde,
48 Mit Blik jeg mod de andre Syndere stilled.
En saae jeg der — en Luth han ligne kunde,
Hvis ovenfor hans Been, der skilte vare,
Man havde skaaret Kroppen af, den runde.
Saa ilde kan den tunge Vandsot fare
Med Legemerne, ved Vædsken, som den øder,
54 At Bug og Hoved ikke sammen svare.
Den til at spærre Munden op ham nøder,
Som en svindsotig Mand, af Tørsten plaget,
Een Læbe ned, den anden opad støder.
»O I, som uden nogen Straf er draget
»Ned i den onde Verdens Indelukker,
60 »(Og jeg veed ei, hvorfor),« han til os klaged;
»Sku Mester Adams Nød, som Intet slukker!
»I Livet havde jeg alt det, jeg vilde —
»Nu om en Draabe Vand jeg Arme sukker.
»Smaabækkene, der ned i Arnos Kilde
»Fra Casentinos grønne Høie rinder
66 »I deres vaade Seng, de køligmilde,
»Staae for mig som et Billed, der ei svinder,
»Og tørre meer mig ud, end denne Jammer,
»Som tærer Kjødet bort af mine Kinder;
»Thi slig en streng Retfærdighed mig rammer,
»At Mindet om det Sted, der saae min Brøde,
72 »Gi'er mine Sukke Flugt i dette Kammer.

»Hist i Romena, hvor jeg falsk det røde
»Guld med Johannes' Præg paa turde blande,
»Der maatte jeg til Straf paa Baalet bøde.
»Men saae jeg Guido her med Kummer stande
»Og Alessandro, eller deres Broder —
»Jeg bytted ei sligt Syn for Brandas Vande. 78
»Een af dem er her alt, som jeg formoder,
»Hvis Skyggerne, der fare vildt om Vange,
»Har Sandhed talt — men bunden, ak! min Fod er.
»O, var saa let jeg, at jeg kunde gange
»Een Tomme blot i hundred Aar hernede,
»Da gik jeg flux ad Stien frem, den lange, 84
»For blandt det fæle Folk om ham at lede;
»Skjøndt elleve Miil i Kreds er denne Kjelder,
»Og i det mindste vel en halv i Brede.
»For deres Skyld kom jeg blandt slige Fæller;
»De bød mig slaae Floriner, maa du vide,
»Af Guld, som tre Karat for lidet tæller.« 90
Og jeg: Hvo ligger ved din høire Side?
De tvende piinte Sjæle gad jeg kjende,
Der dampe, som vaad Haand ved Vintertide?
»Paa samme Sted«, han svared, »laae de Tvende,
»Dengang jeg regnede herned i Dalen,
»Og ei jeg troer, de nogentid sig vende. 96
»Hun Joseph falsk anklaged for Gemalen,
»Og han, Sinon, sveg Troja lumsk i Vaanden;
»Slig Stank uddampe de i Feberkvalen.«

Den Ene, hvem det harmede i Aanden,
At blive nævnet med saa liden Ære,
102 Slog ham paa den udspændte Vom med Haanden;
Den lød, som det en Tromme kunde være,
Og Mester Adam mod hans Aasyn slænger
Opbragt sin Arm, den ikke mindre svære,
Og siger: »Skjøndt jeg ellers ikke længer
»Har Magt de tunge Lemmer at bevæge,
108 »Til dig at slaae, løs paa mig Armen hænger!«
Til Gjensvar mæled Sinon: »»Mere træge
»»Var dine Arme, da du gik til Branden,
»»Men endnu flinkere til Mønt at præge.«« —
»Du taler Sandhed,« svarede den Anden,
»Men ikke slet saa sandt paa Trojas Vænge
114 »Du vidned, da man bad dig sige Sanden.« —
»»Har jeg talt falsk, saa slog du falske Penge,
»»Og er jeg for een Brøde stænget inde,
»»Fleer Synder dig end nogen Djævel stænge.«« —
»Meeneder! drag den lumske Hest til Minde,
»Og lad det pine dig, at Hver dig kjender!«
120 Saa mæled han, som Bugen bar, den trinde.
»»Dig pine skal din Tørst, der Huller brænder
»»I Tungen,«« vedblev Grækeren at smæde,
»»Og raaddent Vand, som dig din Bug udspænder.«« —
»Altid din Mund kun gaber for at kvæde
»Hvad der er dumt,« lød Adams Svar dernede;
126 »Thi tørster jeg, og er jeg fyldt med Væde,

»Saa har du Hovedværk og Feberhede,
»Og om Narcissus' klare Speil at slikke,
»Behøved man ei længe dig at bede.«
Som bedst jeg lytter spændt til dem, der ligge,
Min Mester siger: «Vogt dig, thi jeg fører
Snart med dig Strid — langtfra det er jeg ikke!« 132
Da jeg hans vrede Tale til mig hører,
Saa fuldt af Skam mit Øie mod ham vendes,
At end ved Mindet blot mig Blusel rører.
Liig Den, der drømmer, at en Sorg ham sendes,
Saa han idrømme tænker: gid jeg drømte!
Og ønsker, det maa skee, som alt ham hændes: 138
Saadan jeg stod, mens Ordet fra mig rømte;
Jeg vilde mig undskylde, og just dette
Var min Undskyldning, at jeg det forsømte.
»Langt mindre Blu kan større Feil udslette,
End denne var,« lod Mesteren mig vide;
»Thi kan du trygt for al din Sorg dig lette. 144
Men tænk, at jeg staaer altid ved din Side,
Hvis oftere dig Skjebnen skulde flytte
Hen iblandt Folk, der skjendes høit og stride;
Thi lavt det er, til Sligt at ville lytte.«

Een og tredivte Sang.

Giganter.

Den Tunge, der mig nylig havde skaaret,
Saa mine Kinder finge Lød heelt fage,
Den sämme gav mig Lægedom for Saaret;
Saa skjenked, har jeg hørt, den Landsestage,
Achilles og hans Fader svang paa Valen,
6 Først Ondt og siden Godt i fordums Dage.
Vi vendte nu vor Ryg til Jammerdalen;
Tværsover Klipperne, som den omringe,
Vi fremad vandred, uden nogen Talen.
Det var ei Dag, ei Nat, hvor nu vi ginge,
Saa Synet ikkun lidt sig kunde røre;
12 Da hørte jeg et Horn saa vældig klinge,
At hæs det havde Tordnen kunnet gjore,
Og samme Vei, som Lyden havde taget,
Lod jeg den nu mit Blik tilbage-fore.
Selv ikke Roland, efter Nederlaget,
Hvor Carl den Stores hellige Krig fik Ende,
18 Saa rædsomt blæste hist i Sørgeslaget.

Saasnart jeg lod mit Hoved did sig vende,
Mig tyktes see en Mængde Taarne ranke;
Thi spurgte jeg: Hvad By er det derhenne?
Og Mesteren: »Du feiler i din Tanke;
Det kommer af, at gjennem denne tomme,
Mulmsorte Luft dit Blik saa langt skal vanke. 24
Du mærke vil, ifald derhen vi komme,
Hvor Øiets Sands i slig en Afstand svag er;
Thi spor dig selv lidt meer, det vil dig fromme!«
Derpaa han kjærlig mig ved Haanden drager
Og siger: »Viid dog først — at ei det Sande
Skal tykkes dig for selsomt — hvad du tager 30
For Taarne hist, det er Giganters Bande;
Fra Navlen af staae alle disse Jetter
I Svælget nede, rundtomkring dets Rande.
Som Blikket, naar fra Jord sig Taagen letter,
Lidt efter lidt kan hver en Gjenstand tyde
Bag Dampen, der den rene Luft fortætter: 36
Saa gik det mig, jo meer jeg, ved at bryde
Det tykke Mulm, mig nærmed Svælgets Kanter,
Og Frygten kom, da Skuffelsen mig flyede.
Thi liig hiin Krands af Taarne, der sig planter
Paa Murene om Montereggione,
Omtaarned her de rædsomme Giganter 42
Med deres halve Legem Brøndens Krone;
Dem er det, Jupiter bestandig truer
Endnu hvergang han tordner fra sin Throne.

Den Enes Aasyn alt og Brystets Buer.
Med samt endeel af Bugen, kan jeg kjende,
48 Og nedad Siden Armene jeg skuer.
Vel var det, at Naturen snart til Ende
Kom med en Kunst, der slige Væsner vakte,
Og at den fratog Mars saadanne Svende;
Og naar den ei fortrød, at den frembragte
Hvalfisk og Elefanter, maa hver nøie
54 Betragter høiligen dens Viisdom agte.
Thi naar Forstandens Kraft faaer Lov at føie
Sig til ond Hu og Magt, som Intet tæmmer,
Kan ingen Dødelig dem længer bøie.
Som Pigneæblet, man i Roma gjemmer,
Saa langt og tykt hans Aasyn var, det frække,
60 Og i det samme Forhold Kæmpens Lemmer.
Saa, skjøndt ham Brønden tjente halvt til Dække,
Var dog hans Krop, fra Midten af opefter,
Saa stor, at ei tre Frisere kunde række
Op til hans Haar med alle deres Kræfter;
Thi det, jeg saae af ham, var tredive Palmer
66 Franeden af til hvor man Kappen hefter.
»Rafél mai amech izabi alm!« er
Den Lyd, jeg af hans vilde Læbe hører,
Thi den blev ikke skabt til søde Psalmer.
»Du dumme Sjæl!« saa mæled nu min Fører,
»Hold dig til Hornet! giv dig Luft herinde
72 Med det, naar Harm dig eller Andet rører!

Søg ved din Hals, der vil den Snor du finde,
O du forvirrede Sjæl! som Hornet fæster,
Og see det om din brede Barm sig vinde.
Han selv sig røber,« lagde til min Mester,
»Det Nimrod er, og voldt har den Forbryder,
At flere Sprog, end eet, nu Verden gjester. 78
Kom, lad ham staae! Forgjeves Talen lyder;
Thi saadan er for ham hvert fremmed Mæle,
Som for de Andre hans, det Ingen tyder.«
Tilvenstre gik vi uden meer at dvæle,
Og vel et Bueskud derfra vi skued
En Anden, endnu vildere, sig fjæle. 84
Hvadfor en Mester der ham saadan kued,
Veed ikke jeg; men om hans Arme baade,
Den ene for, den anden bag, der bued
En Kjede sig, som ned fra Halsen naaede;
Og hvad man saae af Kæmpens Krop, den runde,
Fem Gange var omslynget af dens Traade. 90
»Den Stolte vilde prøve, hvad han kunde
Imod den høie Jupiter; medrette,«
Lød Skjaldens Ord, »han straffet er saalunde.
Ephialtes er hans Navn; han øved dette,
Dengang Giganter gjorde Guder bange,
Men aldrig meer han Armene skal lette.« 96
Og jeg: Hvis mine Øine kunde fange.
Hiin Briareus at see, den vældigstore,
Jeg vilde bede dig derhen at gange.

Og han: »Snart skal Antæus og hans Fore
Du see; han taler,* løs er, og skal bære
102 Os dybest ned til Synden under Jorde.
Den Anden staaer for langt herfra, du Kjære!
Han lænket er, og skabt som denne Fjende,
Kun at langt vildere hans Miner ere.«
Saa vældig har et Jordskjælv ingensinde
Med al sin Magt et Taarn til Grunden rystet,
108 Som Ephialtes rysted sig derinde.
Da foer slig Angst for Døden mig i Brystet,
At ene den mit Liv vist havde taget,
Hvis ikke Kæmpens Baand mig havde trøstet.
Da vi et Stykke længer frem var draget,
Kom til Antæus vi, som vel fem Alen
114 Foruden Hovedet, af Grotten raged.
»O du, som fordum hist i Seiersdalen,
Hvor Scipio Hæder fik, da han i Striden
Tvang Hannibal at vende Ryg til Valen,
Vel tusind Løver dræbte! havde siden
I Kampens Hede dine Brødre fundet
120 Bistand hos dig, saa troer man end for Tiden,
At Jordens Sønner havde Seier vundet;
O bliv ei vred, men sæt os To dernede,
Hvor Kulden har Cocytus' Vande bundet!
Lad os ei Titius og Typhæus bede;
Han her kan give, hvad I meest attraaede —
126 Thi buk dig ned, rynk Næsen ei i Vrede!

Han kan dit Rygte hist i Verden baade;
    Han lever end og har langt Liv ivente,
    Hvis ikke bort han kaldes af Guds Naade.«
Saa taled Mesteren, og da han endte,
    Greb ham Antæus med de stærke Næver,
    Der før saa vældig Herkules omspændte. 132
I samme Stund Virgil sin Stemme hæver:
    »Kom hid, at jeg min Arm kan om dig føie!«
    Og nu som i eet Bundt jeg med ham svæver.
Som Carisenda tykkes Den, hvis Øie
    Seer op mod Heldingen, naar Skyer drage
    I modsat Retning af den i det Høie: 138
Saa tyktes Kæmpen mig, da for at tage
    Os op, han over Randen ud sig bukked;
    Forsandt, da ønsked jeg at gaae tilbage!
Han satte let os ned i Indelukket,
    Der Lucifer og Judas har fortæret,
    Og ikke længe stod han derpaa dukket; 144
Men reiste som en Mast sig høit i Veiret.

To og tredivte Sang.

Forrædere imod Slægt, og imod Fædreland.

Ifald jeg havde Riim, saa skarpe, svære,
Som for det Sorgens Dyb sig kunde sømme,
Der alle Klippemurene maa bære:
Da skulde Stoffets Saft jeg bedre tømme;
Men slige Riim kan Sproget ikke give,
6 Thi lader kun med Frygt jeg Sangen strømme.
Det er et Hverv, man ei for Spøg kan drive,
Og som ei passer for en Barnetunge:
Alverdens dybe Midtpunkt at beskrive.
Men hjælper mig, I Kvinder evigunge!
Der hjalp Amphion Thebens Stad at lukke,
12 Og giv mig Ord til rettelig at sjunge.
O Folk, til Jammer skabte! I, som sukke
Paa Steder, hvorom haardt det er at tale —
Her maatte helst I være Faar og Bukke!
Omsider da i Svælgets Mulm og Svale,
Dybt under Kæmpens Fod vi begge stode;
18 Jeg stirred end paa Muren over Dale,

Da hørte jeg en Røst: »Vogt dig, du Gode!
»See til, at ikke dine Saaler træde
»Paa disse stakkels, trætte Brødres Ho'ede.«
Jeg vendte mig, da Sligt jeg hørte kvæde,
Og skued under mig en Sø, hvis Bølger
Ved Frosten ligned Iis langt meer end Væde. 24
Saa tykt et Slør af Iis ei Donau dølger
I Østerrig, paa kolde Vinterdage,
Og ikke Don, som denne Sø, jeg følger;
Thi om saa Tabernich med samt det rage
Pietrapanas Bjerg nedstyrted begge,
Fik de knap Isens Rande til at knage. 30
Som Frøer stikke Snuden op og kvække,
Alt paa den Tid, det Bondens Kvinde hænder
At drømme tidt, hun sanker Ax i Række:
Saa stode, blaae til der hvor Skammen brænder,
De arme Skygger under Iis og støied
Paa Storkeviis, høit klapprende med Tænder. 36
Hver af dem holdt sit Aasyn nedad bøiet,
Om Kulden deres Læber Vidne bare,
Og om det sorrigfulde Hjerte Øiet.
Først lod jeg mine Blikke rundtom fare,
Derpaa jeg ved min Fod saae Tvende ligge,
Saa tæt, at deres Lokker blandet vare. 42
I, som med Bryst mod Bryst i Hullet stikke,
Jeg sagde, hvem er I? De Halsen bukked,
Og da de hæved mod mig deres Blikke,

Fled Øinene, som Smerten alt bedugged,
Heelt over; men ved Kulden blev de varme
48 Taarer til Iis, der Øielaaget lukked.
Saa fast ei mægter nogen Krampes Arme
At binde Træ til Træ; de stødte sammen
Som tvende Bukke, fnysende af Harme.
Da mæled En — hans Aasyn bøied Skammen,
Og Ørene var frosne bort af Kulde:
54 »Hvi stirrer du saa vist paa os i Dammen?
»Viid, hvis du kjende vil de To tilfulde,
»At de og Faderen hersked i den brede
»Dal, i hvis Dyb Bisenzios Bølger rulle.
»Eet Skjød dem bar; og rundt du kunde lede
»I hele Caina, før en Sjæl du mødte,
60 »Meer værdig til at staae blandt Iis hernede.
»Selv ikke Han det er, hvem Arthur stødte
»Igjennem Bryst og Ryg; ei heller Denne,
»Focaccia, eller Hiin, som skulde flytte
»Sit Hoved, saa jeg kunde see derhenne —
»Han, som engang hed Sassol Mascherone;
66 »Er du Toskaner, maa du godt ham kjende.
»Viid saa tilsidst: jeg selv er Camicione
»de' Pazzi. — gaa, jeg ikke meer dig svarer;
»Carlin jeg venter, som min Synd skal sone.«
Vel tusind Fjæs jeg saae rundtom i Skarer,
Af Kulde blaae; saa tidt jeg siden skuer
72 En frossen Sø, mig Gysen gjennemfarer.

Og mens vi vandred frem blandt disse Tuer
Mod Midten, hvorhen alt det Tunge helder,
Og kold jeg skjælved i de kølige Stuer:
Da — var det Skjebne, var det Forsæt eller
Tilfælde blot — jeg haardt med Foden støder
Imod et Ansigt i den dunkle Kjelder. 78
»Hvi sparker du mig saa med dine Fødder?«
Skreg han med Taarer; »skal du Slaget hævne
»Ved Mont' Aperti, for hvis Skyld jeg bøder?«
Og jeg: O stands! Lad ham i dette Stævne
Først løse Tvivlen, hvori han mig steder;
Jeg siden ile skal af al min Evne. 84
Min Fører standser da, og hen jeg træder
Til ham, hvis Graad var nu for Skjeldsord veget,
Og siger: Hvo er du, som Andre smæder?
Og han: »Hvo er du selv, som ned er steget
»Til Antenora for os Spark at give?
»Selv om du leved, var det dog formeget.« 90
Jeg lever, svared jeg, og det vil blive
Dig kjært engang, hvis efter Ry du higer,
At jeg blandt andre Navne dit kan skrive.
»Jeg ønsker just at blive glemt,« han siger;
»Pak dig herfra, du er mig kun til Plage!
»Hernede duer ikke den Slags Smiger.« 96
Da prøved jeg i Nakken ham at tage,
Og sagde vred: Dit Navn jeg flux vil vide,
Jeg lader ellers ei eet Haar tilbage!

»Om du saa Haar for Haar vil af mig slide,
»Jeg siger det dog ikke,« svared Aanden;
102 »Langt heller vil jeg tusind Fodspark lide.«
Jeg havde viklet mig hans Haar om Haanden,
Og rykked af hans Hoved flere Lokker,
Mens skulende han gjøede høit i Vaanden.
»Hei Bocca!« skreg da En; »hvad er der? Rokker
»En Djævel ved dig, at du gjøer som Hunden?
108 »Mon ikke dine Kjævers Lyd dig nok er?«
Forbandede Forræder, hold nu Munden!
Jeg sagde; hist skal til din Skam og Lede
Jeg melde høit, hvor du af mig blev funden.
»Siig hvad du vil!« lød Boccas Svar dernede;
»Men hvis du slipper ud fra disse Steder,
114 »Saa glem ei ham, hvis Tunge var saa rede,
»Og som de Franskes Penge her begræder.
»Jeg saae Ham fra Duera, kan du svare,
»Blandt Synderne, som Isen kølig væder.
»Og hvis man spørger dig, om Fleer der vare,
»Staaer hist den Beccheria ved din Side,
120 »Hvis Hals Fiorenzas Sønner overskare.
»Gianni del Soldanier staaer her i Kvide,
»Med Ganellon og Tribaldello blandet,
»Som brød Faenzas Port ved Nattetide.«
Alt ginge vi fra ham henover Vandet,
Da saae jeg To i samme Iishul bøde;
126 Det ene Hoved Hat var for det andet.

Retsom en Hungrig bider i sin Føde,
    Slog Overmanden Tænder i den Lave,
    Hvor Nakkebeen og Hjerne sammen stode;
Og som man før saae Tydeus harmfuld grave
    I Menalippos' Tinding sine Tænder,
    Saae jeg ham her paa Hjerneskallen gnave. 132
O du, som paa slig dyrisk Viis bekjender
    Dit Had til ham, hvis Lemmer her dig mætte!
    Saa talte jeg; siig, hvorfor du ham skænder.
Thi hvis du klager over ham medrette,
    Og jeg hans Navn og Brøde faaer at vide,
    Skal du i Verden Gjengjeld faae for dette, 138
Om ei min Tunge tørres ud før Tide.

Tre og tredivte Sang.

Forrædere imod Fædreland, og imod Venner.

Op løfted Munden fra den fæle Føde
Hiin Synder da, og tørrede den siden
Med Haar af Hovedet, han lagde øde.
Derpaa begyndte han: »Du vil, at Kviden,
»Den rasende, som blot ved Tanken bryder
6 »Mit Hjerte, nu skal kaldes frem i Tiden.
»Ja, hvis mit Ord kan vorde Sæd, som skyder
»Vanærens Frugter op for hiin Forræder,
»Da skal jeg tale mens min Taare flyder.
»Jeg veed det ei, hvordan til disse Steder
»Du kom og hvo du er, men Florentiner
12 »Du tykkes mig forsandt i Sprog og Sæder.
»Viid da: Jeg er Grev Ugolino, Hiin er
»Ruggieri, Erkebispen — hør nu Brøden,
»For hvis Skyld jeg saa svart min Nabo piner!
»Hvordan jeg fængslet blev og ført til Døden
»Ved ham, jeg gav min Lid i svundne Tide,
18 »Al Tale derom er ei meer fornøden.

»Men hvad du ei har kunnet faae at vide:
»Hvor grum min Død var, skal du nu fornemme,
»Og dømme selv, om han har ladt mig lide.
»Et snevert Hul i Burets dybe Gjemme,
»Som efter mig man Hungertaarnet kaldte,
»Og som for Fleer skal lukke sine Lemme, 24
»Alt havde viist mig gjennem Murens Spalte
»Meer end een Maane, da hiin Drøm, den fule,
»Rev Sløret bort og mig min Lod fortalte.
Han, syntes mig, var Herre; af dens Hule
»Ulven og Ungerne jeg saae ham jage,
»Hvor Bjergene for Pisa Lucca skjule. 30
»Med magre Hunde, glubske uden Mage,
»Seer jeg Gualandi foran Skaren sprænge,
»Hos ham Sismondi og Lanfranchi drage.
»Kort er kun Jagten, ei det varer længe,
»Før Fader og Sønner trættes allerede,
»Og spidse Tænder deres Sider flænge. 36
»Da jeg før Daggry vaagned nu dernede,
»Hørte jeg mine Børn, som var tilstede,
»Isøvne græde og om Brød mig bede.
Ha! grum er du, hvis ei alt Taarer væde
»Din Kind; tænk blot, hvad Drømmen mig forkyndte!
»Og græder du ei, naar pleier du da græde? 42
»Alt var de vaagne, Timen frem sig skyndte,
»Og ellers pleied Føden ei at dvæle;
»Da ved vor Drøm at ængstes vi begyndte.

»Nu hørte jeg, de nagled Dørens Fjæle
»Fast, paa det frygtelige Taarn, jeg hader;
48 »Paa mine Børn jeg stirred uden Mæle,
»Jeg græd ei, — jeg blev Steen i Sjæl og Lader.
»De græd, og Anselmuccio sagde bange:
»Du seer saa vist paa os, hvad er der Fader?
»Dog græd jeg ei, og svared ei den lange
»Dag eller Nat, hvis Timer langsomt trilled,
54 »Indtil den næste Sol steg over Vange.
»Men da en Smule af dens Straaler spilled
»Ned i det Taarn, som ellers Lys ei kjender,
»Og jeg paa fire Aasyn saae mit Billed:
»Bed jeg af Kval i begge mine Hænder.
»Og de, der troede, det var for at lindre
60 »Den pinefulde Trang, som Hungren tænder,
»Stod op og sagde: »Fader! lad dig ei hindre,
»Om ved det Kjød, du gav, du vil os skille;
»Spiis kun af os, det smerter os langt mindre!«
»For deres Skyld jeg lod som jeg blev stille;
»Den Dag og næste Dag vi tause ligge —
66 »Vee, haarde Jord, at du ei briste vilde!
»Men paa den fjerde Dag, med bange Blikke,
»Faldt Gaddo udstrakt for min Fod derinde,
»Og sagde: »Fader! hjælper du mig ikke?«
»Der døde han, og saadan saae jeg svinde
»Een efter een de Tre i Taarnets Øde,
72 »Den femte og den sjette Dag; iblinde

»Gav jeg mig til at famle paa de Døde,
»Og i to hele Døgn jeg paa dem kaldte;
»Men da — meer stærk blev Sulten, end min Møde.«
Til Siden skeled han og meer ei talte,
Men Hjerneskallen greb igjen med Tænder,
Stærke som Hundenes til Been at spalte. 78
Vee dig Pisa! Skamplet, der Folket skjænder
Hist i det skjønne Land, hvor Si'et klinger!
Naar Straffen tøver fra din Nabos Hænder,
Kom da, Capraia og Gorgona! tvinger
Med Eders Dæmning Arnoflodens Strømme,
Saa de hver Sjæl i Pisa Døden bringer! 84
Du nye Theben! Lad end Rygtet dømme,
At Ugolin forraadte dine Slotte —
Hvi lod du og hans Sønner Kalken tømme?
Uguccione og Brigata maatte,
Med samt de To, der af min Sang blev kjendte,
Jo deres Barndom for al Brøde blotte! 90
Vi længer gik, hvor Isen haardt sig spændte
Om andre Slægter, som ei lide mindre;
De staae ei bøiet blot, men baglænds vendte.
Dem Graaden selv maa i at græde hindre,
Og Smerten, som af Øiet ei kan bryde,
Faaer Angsten til at voxe i det Indre. 96
Thi Taarerne, de første, sammen flyde,
Og Øiets Bæger bliver fyldt og lukket,
Som om Krystalvisirer for sig skyde.

Og ihvorvel al Følelse var slukket
Ud i mit Ansigt af den skarpe Kulde,
102 Ret som det med haard Hud var overtrukket:
Mig syntes, jeg en Luftning mærke skulde;
Thi mæled jeg: Hvo rører den, o Mester?
Er ei al Damp udslukt her under Mulde?
Og han til mig: »Ret snart du Foden fæster
Der, hvor dit eget Øie dig skal svare,
108 Og skue, hvad der Grund til denne Blæst er.«
En af den kolde Skorpes Sørgeskare
Skreg nu: »O I, der syndede saa saare,
»At til det sidste Sted I skulle fare!
»Løft fra mit Øie Slørene, de haarde,
»At jeg kan give Hjertets Kval, den trange,
114 »Lidt Luft, før Kulden gjør til Iis min Taare!«
Og jeg: Siig, hvo du er, vil Hjælp du fange;
Og hvis jeg ikke letter da din Kvide,
Saa gid til Isens Bund jeg ned maa gange!
»Jeg Alberigo er,« lod han mig vide,
»Kjendt af min onde Frugt en Tid forleden;
120 »For Figen her jeg Dadler faaer at bide.«
Hvad, sagde jeg, er ogsaa du gaaet heden?
»Hvordan i Verden hist,« hans Svar da lyder,
»Mit Legem har det, veed jeg ei herneden.
»Thi sligt et Fortrin Ptolomæa nyder,
»At Sjælene tidt styrte hid, skjøndt silde,
126 »Bagefter Atropos først Traaden bryder.

»Og at de frosne Taarer, som mig hilde,
»Du desto snarere til Hjælp skal komme,
»Saa viid, at naar en Sjæl forraader ilde,
»Som jeg har gjort, da drager i dens tomme
»Legem en Djævel ind, der siden gjerne
»Det styrer da, indtil dets Tid er omme; 132
»Men Sjælen styrter ned i slig Cisterne.
»Hist færdes maaskee Kroppen end, den blinde,
»Af Skyggen der, som fryser i det Fjerne —
»Du kom jo nys, har du det ei i Minde?
»Han hedder Branca d'Oria og over
»Eet Aar han paa slig Viis er stænget inde.« 138
Jeg sagde: Vist at narre mig du vover;
Om Branca d'Orias Død er der ei Tanke,
Han spiser, drikker, klæder sig og sover.
»Hist,« svared han, »hvor Pinekløerne vanke.
»Og Beget koger paa slig sælsom Maade,
»Var endnu ei nedsænket Michel Zanche, 144
»Før Hiin lod i sit Sted en Djævel baade
»Tilbage i sit Legem og tillige
»I hans, der havde hjulpet at forraade.
»Men ræk nu hid din Haand, den hjælperige!
»Opluk mit Øie!« — Ei en Haand jeg rakte,
Og hovisk var det af mig ham at svige. 150
Vee Jer, I Genuas Mænd! som ringeagte
Al Sæd og Skik, og alle Laster frede,
Hvi er I ikke ud af Verden bragte?

Thi hos Romagnas værste Aand dernede
Fandt jeg en Synder af Jer Flok, som bader
156 Sin Sjæl dybt i Cocytus allerede,
Mens Legemet paa Jord ilive lader.

Fire og tredivte Sang.

Forrædere imod Velgjørere.

«Alt folder Helvedkongen ud sit Banner!«
  Saalunde tog tilorde nu min Fører;
  »Sku frem, om du kan see ham, hvor han stander!«
Som man, naar tæt en Taage Luften slorer,
  Hvad heller Nat det bliver paa vor Klode,
  En Mølle skimter fjernt, som Vinden rører: 6
Saadan en Bygning nu at see jeg troede;
  Og bag Virgil, thi Læ var ei at finde,
  Jeg trykked mig for Vinden, angst tilmode.
Vi stod (med Frygt jeg lader Sangen rinde)
  Hvor Skyggerne var heelt af Iis omspændte,
  Liig Splinter, man igjennem Glas seer skinne. 12
En laae, en Anden lodret stod; her vendte
  De Hovedet op, der Saalen; hist i Bue
  Stod En, saa Ansigtet ved Foden endte.
Vi vandred frem, indtil det monne hue
  Min Mester god at vise mig den fæle
  Skabning, som før saa deilig var at skue. 18

Da skød han mig foran og bød mig dvæle:
»See, der er Dis! Nu først vil ret det gjælde,
Dit Bryst med Mod og Kræfter at besjæle!«
Forlang ei, Læser! at jeg skal fortælle,
Hvor kolde mine Lemmer blev og stive;
24 For svagt er hvert et Sprog til Sligt at melde.
Jeg var ei død og var dog ei ilive;
Tænk du nu ved dig selv, naar Livet viger
Og Døden med, hvordan man saa maa blive!
Høit raged Kongen over Smertens Riger
Med Brystet op af Søens Iis den klare;
30 Og jeg Giganterne langt mere liig er,
End deres Krop blot liig hans Arme vare.
Tænk nu, hvordan det Hele var, hvis Orden
Til sligt et vældigt Stykke skulde svare!
Var han saa skjøn, som nu han fuul er vorden,
Og løfted mod sin Skaber dog sit Øie,
36 Vel stammer da fra ham al Vee paa Jorden.
O hvilket Under! da jeg skued nøie,
Saae jeg, hans Hoved havde Aasyn trende;
Eet, blodigrødt, sad foran paa den Høie,
Med det forened sig de andre tvende,
Hvert af dem over hver sin Skulder stillet,
42 Og mødtes oventil ved Kammens Ende.
Imellem Hvidt og Guult det høire spilled.
Det venstre med en Lød liig Deres trued,
Der boe, hvor Nilen sig i Dal har trillet.

Og under hvert to Vinger ud sig bued,
 Saa store, som til slig en Fugl at svinge;
 Jeg aldrig slige Seil paa Havet skued. 48
Foruden Fjer, som Flaggermusens Vinge,
 De var, og med dem vifted han saalunde,
 At trende Vinde der fra ham udginge,
Iiskolde, saa Cocytus frøs til Bunde.
 Han med sex Øine græd, og fra tre Hager
 Blodfraade drypped ned og Taarer runde. 54
I hver af Mundene han som med Brager
 En Synder knuste mellem sine Tænder,
 Og der er tre, som han saa grusomt plager.
Af dem den Forreste knap Biddet kjender,
 Thi Kløerne paa samme Tid ham flænge,
 Saa neppe Skind der levnes paa hans Lender. 60
»Hiin Sjæl, hvem hist de største Kvaler trænge,
 Er Judas,« sagde Mesteren ved min Side,
 »Han Hovedet inde har, hans Been nedhænge.
Men af de to, hvis Hoveder nedad glide,
 Det Brutus er, den sorte Snude klemmer —
 See, hvor han taus sig vrider i sin Kvide! 66
Den Anden er Cassius, med de stærke Lemmer.
 Men Natten stiger, det er Tid at gange,
 Thi vi har skuet Alt, hvad Helved gjemmer.«
Som han mig bød, jeg slynged Armen bange
 Omkring hans Hals, og nu, til rette Tide.
 Da Vingerne just aabned sig, de lange, 72

Greb Skjalden i den haarbevoxte Side;
Derpaa fra Tot til Tot, imellem Haaret
Og Isens Skorpe, langsomt ned vi skride.
Da paa slig Viis vi komne var til Laaret,
Hvor det bevæger sig i Hofteleiet,
78 Han vendte sig med Nød, af Haanden baaret,
Saa hvor hans Been var før, han Hovedet neied,
Og hang sig fast, liig Een, der opad higer,
Som om vi os igjen mod Helved dreied.
Tungt stønnende, liig mødig Mand, han siger:
»Hold godt dig fast; thi viid, man kan kun slippe
84 Fra slig en Jammer bort ad slige Stiger.«
Tilsidst han gjennem Hullet i en Klippe
Mig bar, og ved dens Rand vi os nedlode,
Varsomt, at ikke Foden skulde glippe.
Jeg løfted Øiet; Lucifer jeg troede,
Som jeg forlod ham før, igjen at finde,
90 Og saae hans Been, der op iveiret stode.
Og om jeg da forvirret blev i Sinde,
Kan Hoben tænke sig, som ikke kjender,
Hvad Punkt jeg kommen var forbi derinde.
»Stat op!» lød Skjaldens Røst; »nu Hvilen ender!
Lang er vor Vei, og Solen allerede
96 Sig mod den anden Times Halvdeel vender.«
Det var ei nogen Høiloftssal, vi skrede
Opad, men en naturlig Klippekjelder,
Med ujevnt Gulv, hvor Lys og Skygge strede.

Før jeg gaaer bort fra Dybet, nu jeg melder,
Jeg beder dig, o Mester! om at drage
Mig af min Tvivl, idet du lidt fortæller. 102
Siig, hvor er Isen nu? Hvor kan han rage
Med Benene iveiret? Hvordan svinger
Fra Nat til Morgen Solen sig saa fage?
»Du troer endnu at staae,« hans Røst da klinger,
»Hiinsides Centrum, hvor jeg lod mig bære
Af Syndens Orm, som Verden gjennemstinger. 108
Der var du kun mens jeg steg nedad, Kjære!
Dengang jeg dreied mig, forbi vi fore
Det Punkt, som til sig trækker alt det Svære.
Nu hvælves over dig den anden store
Halvkugle, modsat hiin, der Jordens Grøde
Omhvælver og dens Top, som Ende gjorde 114
Paa den Mands Liv, der fødtes uden Brøde.
Din Fod nu paa den lille Runddeel skrider,
Som er Bagsiden af Judeccas Øde.
Her Morgen er, naar hist mod Nat det lider;
Og han, vi klattred nedad gjennem Skoven
Af tykke Haar, staaer nu som alle Tider. 120
Paa denne Side faldt han ned fraoven,
Og al den Jord, som først var her at skue,
I Skræk for ham sig skjulte da bag Voven,
Og flygted hen til vor Halvkugles Bue.
Men dette Rum lod vist den Jord tilbage,
Som for at flye ham skjød sig op i Tue.« 126

Der er et Sted, saa langt fra Dybets Drage,
Som Graven strækker sig; men ei man finder
Med Øiet det, man kan det kun opdage
Ved Lyden af en lille Bæk, der vinder
Jevnt skraanende sig i sit mørke Leie,
132 Og af et Hul, den boret har, nedrinder.
Der gik vi ind, for ad de skjulte Veie
Nu til den lyse Verden hjem at vende;
Og uden nogen Hvile meer at pleie,
Vi klavred opad imod Stiens Ende,
Hvor enkelte af Nattens skjønne Terner
138 Jeg alt igjennem Kløften kunde kjende;
Saa steg vi ud og gjensaae Himlens Stjerner.

Anmærkninger til Helvede.

Første Sang.

1—12. Midten af vor Bane. Digtets Handling er henlagt til Foraaret 1300, da Dante var 35 Aar gammel. Ved Skoven betegner. Digteren ikke blot sine egne Forvildelser efter Beatrices Død, men, med en dobbelt Allegori, ogsaa Statens sondersplittede, lastefulde Tilstand, og de politiske Stridigheder, som droge ham ind i deres Hvirvel; altsaa i det Hele taget: de florentinske Vildfarelsers uveisomme Mørke. Forvildet var han i Aarene 1292—1300 fra Dydens og hans Kalds rette Vei, som han havde fulgt saalænge Beatrice levede.

15. Ved Fjeldet, hvor Vildfarelsens dunkle Skov ender, tænker Digteren paa Dyden og den høie Videnskab, som skjenkede ham Fred og Klarhed, da Sorgens Nat var endt.

31. flg. Ved de tre Dyr, Pantheren, Løven og Ulvinden, forstaaes i Almindelighed de tre Laster: Vellyst, Hovmod og Gjerrighed; specielt sigter Dante til Florents, Frankrig og de pavelige Guelfer, hos hvem hver enkelt af disse Laster var fremherskende. Her, som overalt, maa det erindres, at Allegorien i den gudd. Komedie som oftest er en dobbelt, baade en moralsk og en politisk.

70. Julius Cæsar var født 29 Aar før Virgil.

102. Mynden, som skal dræbe Ulven, betyder en Ghibellin, der skal tilintetgjøre Guelferne, og sigter rimeligviis til Can Grande della Scala (jvfr. Par. XVII. 76 flg. og Indledn. S. 81), i hvem Dante en Tidlang saae den tilkommende Hersker over Norditalien, fra Byen Feltre i Marca Trivigiana til Montefeltro i Romagna. Andre have i denne meget omstridte allegoriske Mynde seet en Hentydning til Uguccione della Faggiuola, hvem Digteren tilegnede Helvede, og som havde sine Besiddelser imellem de Feltriske Bjerge.

107—8. Camilla, Turnus o. s. v. Personer, som forekomme i Virgils Æneide.

122. En Sjæl; d. e. Beatrice.

Anden Sang.

13. Silvius' Fader, d. e. Æneas, der, efter Virgils Æneide, steg ned i Underverdenen.

18. Det Hvo og Hvad, d. e. hvilke og hvor udmærkede Mænd der skulde nedstamme fra Æneas.

28. Udvælgelsens Kar, d. e. Paulus, som i Apostlenes G. 9, 15. kaldes Herrens „udvalgte Redskab", og som efter 2 Cor. 12, 2. blev „henrykt indtil den tredie Himmel."

52. Dem, der vente: de, som hverken ere salige eller fordomte, de retfærdige Hedninger og udøbte Børn i Limbus. (s. 4. Sang).

97. Lucia: maaskee den christelige Tro, ligesom Beatrices allegoriske Betydning er den christelige Kundskab. Andre have forklaret Lucia ved Naaden. Den yndige Kvinde, som taler til hende, er Jomfru Maria.

102. Rachel i Paradiset, er den stille Gudsbetragtning, Contemplationen.

Tredie Sang.

18. Aandens høie Gode, d. e. den evige Sandhed, Beskuelsen af Gud.

59. Ham: Pave Coelestin V., som ved Rænker blev bevæget til at give Afkald paa Pavestolen.

83. En Olding: Charon, som i Underverdenen fører Skyggerne over Styx, er hos Dante en Dæmon, der bringer Synderne over Floden Acheron ind i Helvede.

95. Saa vil man der, d. e. i Himlen.

Fjerde Sang.

7. flg. Digteren, som i bevidstløs Tilstand er ført over Acheron, staaer nu med sin Fører paa Randen af Helvedes Dyb, og træder derfra ned i den første Kreds, Forgaarden eller Limbus.

38. Af Alle, der have levet før Christus, have kun de „dyrket Gud med skyldig Ære," som have troet paa Forjættelserne om en tilkommende Forløser. (Jvfr. Par. XXXII. 16. flg.)

53. En Mægtig, d. e. Christus. Virgil døde 50 Aar før Christi Korsfæstelse og Nedfart til Helvede.

55. Vor første Fader, d. e. Adam.

107. 110. Ved de syv Mure med syv Porte, som føre ind til de udmærkede Hedningers Bolig, til Berømmelsens Slot, kan enten forstaaes de fire moralske og tre speculative Dyder, eller de syv frie Kunster, der kaldtes Trivium og Quadrivium.

121 og flg. Elektra var den fjerneste Rod af Romerriget; thi hun var Moder til Dardanus, der var Stammefader for den trojanske Kongefamilie, og altsaa ogsaa for Æneas. Camilla, en Datter af Volskernes Konge, stred for Latium imod Trojanerne; Penthesilea, Amazonernes Dronning, kæmpede imod Grækerne for Troja. Lavinia, Datter af Kong Latinus, var Æneas' Hustru; Cornelia, Gracchernes Moder; Julia, Cæsars Datter, Pompeius' Gemalinde; Martia var gift med Cato fra Utica.

130 og flg. Den Ene: Aristoteles, hvis Philosophi var Grundlaget for den sildigere Scholastik og for Dantes egen philosophiske Anskuelse. Ham, der vilde o. s. v.: Demokrit, den leende Philosoph, til hvis monadiske System D. her sigter. Ham, der paa Egenskaben o. s. v.: Dioskorides, der skrev om Planters og Stenes Egenskaber. Orpheus, den mystisk-philosophiske Sanger. Tullius: M. T. Cicero. Ptolomæus, Geographen. Avicenna, den berømte, arabiske Læge; og Averrhoes, en arabisk Philosoph, Fortolker og Oversætter af Aristoteles.

Femte Sang.

61. Den Næste: Dido, hvis Kjærlighed til Æneas bragte hende til at glemme sin afdøde Husbond.

66. Achilles' Kjærlighed til Polyxena var Aarsag til hans Død.

67. Paris, enten den bekjendte trojanske Prinds, eller en Helt, som forekommer i Middelalderens Ridderromaner. Tristan, en af Kong Arthurs Riddere, elskede Dronning Isotta af Cornwallis, og blev dræbt af hendes skinsyge Gemal.

74. De To: Francesca, en Datter af Guido Polenta fra Ravenna, og hendes Elsker og Svoger Paolo. Francesca var paa en bedragersk Maade bleven bevæget til at ægte den stygge, halte Giovanni Malatesta, Herre til Rimini, hvis Broder egentlig var Den, hun elskede og troede at faae til Brudgom. En Tjener forraadte de Elskendes Forbindelse for Giovanni, som overraskede dem og i sin skinsyge Vrede dræbte dem Begge, i Aaret 1289.

107. Caina: det Sted i Helvede, hvor Brodermorderne straffes.

128. Lanzellot var Helten i en af den Tids Ridderromaner. Han udmærkede sig ved Kong Arthurs Hof, og elskede hans Dronning Ginevra.

137. Egentlig: „Vor Galeott var Bogen og dens Digter". Galeotto (Gallehaut) hed den Ridder, som var Mellembud imellem Lanzellot og Ginevra.

Sjette Sang.

38. Een: Ciacco, d. e. Svinet, en paa Dantes Tid bekjendt, lystig Svirebroder i Florents.

61 og flg. Denne Kiv: Striden imellem de Hvide og Sorte i Florents. Ved Skovpartiet forstaaes de Hvide, med Familien Cerchi i Spidsen, som var indvandret fra de skovrige Egne i Val di Sieve. Disse fordreve de Andre, de Sorte, Donatierne, i Aaret 1301, men bleve selv udjagne af Florents i April 1302 (noget over to Aar efter den Tid, da Digtets Handling tænkes at skee), ved Magt af Bonifacius VIII, som paa en listig Maade

vidste at føie sig efter Partierne og benytte det gunstige Øieblik til sin Fordeel. S. herom Indledningen, S. 51.

73. Tvende: maaskee Dante selv og hans Ven Guido Cavalcanti.

79. Tegghiaio o. s. v. lutter afdøde Florentinere, som, med Undtagelse af Arrigo Fifanti, nævnes i det Følgende (Helv. X. XVI. XXVIII).

96. Den Vældige: Christus, som paa den yderste Dag kommer for at dømme Levende og Døde.

106. Din Videnskab: den Aristoteliske Philosophi. Efter Legemernes Opstandelse paa den yderste Dag, blive de Onde, om ikke fuldkomnere, saa dog fuldstændigere Væsner, og derfor meer modtagelige for det evige Livs Kvaler, ligesom de Gode for dets Fryd og Salighed.

Syvende Sang.

1. Efter den almindelige Forklaring skulle disse Ord være et Tilraab til Satan i et Slags selvdannet Djævlesprog.

11. Den stolte Fjende: Lucifer.

28. De Gjerrige og de Ødsle løbe frem og tilbage i tvende Halvkredse, og naar de mødes, bebreide de hinanden gjensidig deres modsatte Last.

87. Guderne: Dante støtter sig i denne Forklaring af Fortunas Væsen og Hverv til den Aristoteliske Anskuelse, at hver af Himmelsphærerne har sin egen Bevæger (Intelligens), der staaer i samme Forhold til den, som den høieste Bevæger til Universet. Han har her forenet denne Anskuelse med den christelige Forestilling om Skabelsen, og tænker sig, at den christelige Gud har skabt disse Himmelsphærernes Herskere („alle Guderne"), og beskikket dem til, under sit Overherredømme, at styre og bevæge Sphærerne. En af disse Engle er den saakaldte Fortuna, som fordeler Lykkens Goder paa Jorden.

Ottende Sang.

20. Phlegias, som for at hævne sig paa Apollo, brændte hans Tempel, forer Sjælene over Styx til Helvedstaden.

61. Filippo Argenti, af den ansete Familie Adimari, var en hovmodig, iilsindet Florentiner; han horte til de Sortes Parti og var Dantes personlige Fjende.

68. Helvedstaden Dis, saaledes kaldet efter Pluto, som ogsaa har dette Navn, danner den sjette Kreds, adskilt fra den femte ved Ringmure og Grave. Med den begynder det egentlige, dybe Helvede, hvor Synden er værre og Straffen tungere.

82. dem: de faldne Engle.

105. Den Herre: Gud.

125. Da Christus nedsteg til Helvede, tænker Digteren sig, gjorde de faldne Engle ham Modstand; men han sprængte den lukkede Helvedport, som siden den Tid maa staae aaben, uden Laas.

Niende Sang.

8. Hvis ei . . . Den afbrudte Tanke kan ogsaa fortsættes saaledes: Hvis ei . . . den Hjælp, vi vente, bliver borte.

23. Erichto, en thessalisk Troldkvinde, manede en Skygge op fra Underverdenen, som forkyndte Udfaldet af Krigen imellem Cæsar og Pompeius.

44. Dronning for evig Graad: Underverdenens Dronning, Proserpina.

54. Theseus og Pirithous forsogte at bortfore Proserpina fra Underverdenen. Den Sidste omkom; Theseus blev skaanet, men holdt tilbage som Fange, indtil Herkules befriede ham.

112. Arles, en By i Provence, hvor Rhonefloden danner flere Soer; Pola, en Stad i Istrien, ikke langt fra Quarnaro-Bugten.

Tiende Sang.

32. Farinata Uberti, Anforer for de florentinske Ghibelliner, var tapper og hoihjertet, men uden Tro, navnlig paa Sjælens Udodelighed.

48. Tvende Gange: den første Gang under Keiser Frederik II., den anden Gang efter Slaget ved Montaperti (s. Indledningen, Pag. 22). Det maa erindres, at Dante i Aaret 1300 endnu var Guelf, og altsaa Farinatas Modstander.

63. Guido Cavalcanti var Philosoph og Digter, men hans Sange havde ingen høi Flugt; han forsmaaede de latinske Digtere, og tog ikke, som Dante, Virgil til Mønster.

65. Navnet: Cavalcante Cavalcanti, Guidos Fader, hørte til det guelfiske Parti i Florents, og stod, ligesom Farinata, i Ry for Vantro.

73. Den Stolte: Farinata.

79. Dronningen: Hekate eller Maanen.

81. Hvor vanskeligt det er for den Forviste, at faae Lov at komme tilbage.

85. Slaget: ved Arbiafloden eller Montaperti, i Aaret 1260 (s. Indl. Pag. 22).

87. Tempeltaget: Endnu ved Slutningen af det 13de Aarhundrede holdt Raadet i Florents sine Forsamlinger i Kirken, og her bleve altsaa de Love givne imod de Forviste, til hvilke Farinata sigter.

91. Jvfr. Indledningen, Pag. 22.

110. Ham, der faldt: Cavalcante Cavalcanti. S. ovenfor V. 52-72.

119. Keiser Frederik II. antoges dengang at være Forfatter til Bogen om de tre Bedragere (Moses, Christus, Muhamed). Cardinalen er Ottavio Ubaldini, en saa ivrig Ghibellin, at han sagde: Hvis der er en Sjæl, saa har jeg sat den til for Ghibellinernes Skyld.

132. Hun: Beatrice.

Ellevte Sang.

8. Anastasius II. var Pave ved Slutningen af det femte Aarhundrede, og negtede, efter Sagnet, Christi guddommelige Natur.

9. Photinus, Biskop i Gallogræcia, afveg i sine Meninger fra Kirkens Lære. Dante synes at ville antyde, ved at sætte en

Pave iblandt Kjætterne, at den hellige Fader kun er ufeilbar i Forbindelse med det hele Biskop-Concilium.

49. Caorsa (Cahors) i Languedoc var bekjendt som et Samlingssted for Aagerkarle.

65. Dis ɔ: Lucifer.

107. Genesis: Jvf. 1 Mose Bog Cap. II. V. 15 og III. V. 19. „I dit Ansigts Sved skal du æde dit Brod".

114. Caurus eller Corus, Nordvestvinden.

Tolvte Sang.

12. Cretas Skænd-sel: Minotaurus.

17. Athenens Hertug: Theseus, der ved Ariadnes Hjælp dræbte Minotaurus.

38. Han: Christus. Da han døde, skjælvede Jorden (Matth. 27, 50—53).

42. Empedokles antog, at Elementerne snart vare i Bevægelse, snart i Ro; det Første, naar Had og Strid frembragte Mangfoldighed af Eenheden, eller naar Kjærlighed og Sympathi dannede Eenhed udaf Mangfoldigheden; det Sidste i Mellemtiden.

69. Nessus hævnede sig selv, ved at forgifte Herkules' Kjortel med sit Blod.

72. Pholus, en Centaur, som blev dræbt af Herkules.

106. Alexander: enten A. den Store, eller Tyrannen i Pheræa, som myrdede sin Broder og begik mange grusomme Handlinger. Dionysius, den bekjendte Tyran i Syracusa.

110. Ezzolino da Romano, Tyran i Padua, blev dræbt 1259, og havde ingen andre Synder at skrifte for sin Død, end den: at han ikke havde taget Hævn nok over sine Fjender.

111. Obizzo, Herre til Ferrara, en grusom og tyrannisk Mand, blev dræbt af en af sine egne Sønner.

118. En Aand: Guido af Montfort, Carl af Anjous Statholder i Toskana, gjennemborede i Aaret 1271, foran Alteret i en Kirke i Viterbo, Richard af Cornwallis' Søn Henrik, for at hævne sin Fader. Til Ære for den Dræbte blev paa Broen over Themsen opreist en Billedstøtte, som bar hans Hjerte i et Bæger.

135. Den bekjendte Eventyrer Pyrrhus fra Epirus og Søroveren Sixtus Pompeius, begge Fjender af det hellige romerske Rige.

137. Riniero, af Familien Pazzi, plyndrede, paa Frederik II.s Befaling, de romerske Prælåter; Riniero fra Corneto var en bekjendt Røver, som drev sit Uvæsen paa Kirkestatens Kyster

---

Trettende Sang.

8. Imellem Corneto i Kirkestaten og Floden Cecina ved Livorno ligger den øde, usunde Maremma, som blot bruges til Græsning.

10. Harpyerne forfulgte Æneas og hans Mænd, som landede paa de strophadiske Øer, og varslede dem Ondt (Æneiden, III., 209—277).

18. Den anden Ring, nemlig i Voldsmændenes Kreds. S. XI. 40.

48. Min Sang, d. e. Æneiden, III. 22 flg., hvor Æneas bryder en Green af et Træ, seer Blod rinde deraf, og hører Polydorus' klagende Stemme.

58. Pietro delle Vigne var Frederik den Andens Kantsler og Fortrolige. Da han faldt i Unaade hos Keiseren, dræbte han sig selv.

64. Skjøgen: Misundelse.

68. August betyder her, ligesom ofte Cæsar, blot Keiseren.

118. Den Ene: Lano, Medlem af det berygtede Svireselskab i Siena (Helv. XXIX., 130); han satte sin Formue overstyr, og søgte frivillig Døden i en Fægtning ved Toppo, i Aaret 1280, hvor Sieneserne bleve overvundne af Aretinerne.

119. Han, der løb bagefter, var Jacopo af S. Andrea, en bekjendt Ødeland fra Padua, som tilsidst døde i stor Fattigdom.

143. Byen: Florents, hvis Skytsgud først var Mars, og som siden, efter Christendommens Indførelse, fik Johannes den Døber til Skytshelgen. Da Attila ødelagde Staden, blev Mars'

Billedstøtte revet ned, men den blev siden, af Frygt for den hedenske Guds Vrede, opstillet igjen foran den gamle Arno-Bro.

151. Jeg: denne Selvmorder kaldes af Nogle Bucco de' Mozzi, af Andre Lotto dei Agli.

Fjortende Sang.

15. Cato fra Utica drog med Resterne af Pompéius' Hær igjennem den lybiske Ørken.

31. Alexandér den Store. Dette, tilligemed andre Eventyr om Toget til Indien, fortælles i et opdigtet Brev fra Alexander til Aristoteles.

49. Kæmpen: Kapaneus, en af de syv Konger, som beleirede Theben. I sit trodsige Overmod udfordrede han Jupiter selv, og blev ramt af hans Lynild foran Stadens Mure.

58. Phlegra, en Dal i Thessalien, hvor Jupiter overvandt de himmelstormende Giganter.

79. Svovlsø-Vandet: den hede Kilde Bulicame ved Viterbo, i hvis Nærhed der maaskee har været et Skjøgehuus, hvor Vandet blev benyttet til Bade.

95. Paa Kreta, det mythologiske Skyggebillede af det jordiske Paradis, herskede Saturnus i den lykkelige Guldalder, da Verden var „reen for Brøde."

100. Rhea skjulte sin Søn Jupiter i en Klippehule for Saturnus, der aad sine Børn; og naar Barnet græd, lod hun sine Præster gjøre Larm, for at overdøve Graaden.

103. flg. Dette allegoriske Billede, der er hentet fra Nebucadnezars Drøm (Daniel, II. 31), betegner her i sin Almindelighed Tiden og Menneskeslægten; de fire Metaller, Digternes fire Tidsaldere. Den sidste af disse, Jernalderen, Nutiden, staaer paa to Fødder, den geistlige og verdslige Magt; men den ene Fod, Keiseren, som Repræsentant for det romerske Verdensrige, er nu kun af Leer. Skikkelsen vender Ryggen imod Øst, thi der er Menneskeslægtens og Historiens Vugge, men han seer imod Rom, thi det er i Dantes Tanker Forjættelsens Land og skulde være

Verdensrigets Centrum. Uskyldighedens gyldne Tidsalder kjendte ingen Taarer. Men Synden har slaaet store Revner i Tiderne, og Menneskeslægtens Taarer rinde der igjennem og danne Helvedes Floder.

135. Phlegeton betyder nemlig: den Brændende.

137. Der: I det jordiske Paradis, paa Toppen af Skærsildens Bjerg, findes Lethe, Glemselens Flod, i hvilken de luttrede Sjæle aftvætte Mindet om deres Synder.

Femtende Sang.

4. Cadsand, en lille Øe, N. V. for Brügge.

9. Chiarentanas (Kärnthens) Hoie staae her for Alperne. Naar Alpesneen smelter, svulmer Brenta og andre Floder, som komme fra Bjergene, og stige over deres Bredder.

30. Brunette Latini, Dantes Ungdomslærer, døde i Aaret 1294. Hans tvende Hovedværker ere il Tesoretto (den lille Skat), en didaktisk Allegori, paa italienske Vers, som har en svag Lighed med den gudd. Komedie, og il Tesoro, en Slags Encyclopædi, skreven paa Fransk og i Prosa.

57. Hvis jeg saae ret o. s. v. B. Latini havde stillet Dantes Horoskop.

61. Folket: det Florentinske. Fiesole var Moderstad til Florents.

71. Begge Hære: baade Ven og Fjende, Hvide og Sorte.

90. En anden Spaadom: Farinatas Ord (H. X., 79).

95. Haandpenge: En Spaadom er ligesom Haandpenge paa den Sum af Skjebner, Tiden skal betale.

96. Ordsprogsviis: Lad der skee, hvad der skal; jeg venter det Ene saa rolig som det Andet.

109. Priscianus, en berømt Grammatiker fra Cæsarea i Kappadocien, levede i det 6te Aarhundrede.

110. Francesco d'Accorso: en udmærket florentinsk Jurist fra Begyndelsen af det 13de Aarhundrede.

112. Ham: Andrea de'Mozzi, først Biskop i Florents, blev af Paven forflyttet til Vicenza, hvor Bacchiglionefloden rinder.

119. Min Skat: Brunettos Hovedværk, il Tesoro.

122. I Verona blev der hvert Aar, paa Fastesøndag, holdt et Væddeløb, og den Seirende fik et grønt Klæde til Belønning.

Sextende Sang.

38. Guido Guerra, af en gammel grevelig Slægt i Toskana, en Sønnesøn af Guido Guerra II. og den skjønne, ærbare Gualdrada, var en ivrig Guelf, og kæmpede tappert i Slaget ved Benevent 1266, hvor Carl af Anjou overvandt Manfred.

40. Tegghiajo Aldobrandi, en anseet Florentiner af det guelfiske Parti, var en af dem, der især fraraadede det uheldige Tog imod Siena, som endte med Slaget ved Montaperti (s. Indl. S. 22 og H. X., 86).

44. Jacopo Rusticucci, en anseet florentinsk Ridder, maatte skille sig fra sin onde Hustru, og forfaldt derefter til den Last, han her straffes for.

70. Guglielmo Borsiere, en rig og anseet Florentiner, var død kort Tid i Forveien, og kunde altsaa fortælle Nyt om Florents.

97 flg. Aqua cheta løber fra Apenninerne ned i Romagna, faaer ved Forli Navnet Montone, og falder i Havet. Ved Klosteret S. Benedetto, hvor Greverne Guidi, som eiede det, havde havt isinde at anlægge en By (s. V. 102), danner Floden et Vandfald.

106. en Strikke: Om D. herved, som Nogle mene, sigter til Munkekuttens Reb, og vil antyde, at han selv engang var i Begreb med at gaae i Kloster, for at betvinge Kjødets Lyst, er vel tvivlsomt.

Syttende Sang.

1. Uhyret: Geryon, den mythiske Konge, om hvem der fortælles, at han kastede de Fremmede, der besøgte ham, for sine vilde Tyre, er her brugt som Bedrageriets Billede, og vogter Nedgangen til det dybere Helvede, hvor de Svigefulde straffes.

60. En Løve, blaa i guult Felt var den guelfiske Adelsfamilie Gianfigliazzos Vaaben.

63. En hvid Gaas i rødt Felt var Familien Ubbriachos Vaaben.

64. En: Rinaldo Scrovigni, en Adelsmand fra Padua, bekjendt for sin Aager.

69. Vitaliano del Dente, en rig paduansk Adelsmand, som ligeledes drev Aager med sine Penge.

72. Vor første Ridder: Giovanni Buiamonte, en florentinsk Ridder, var en af de meest berygtede Aagerkarle paa den Tid.

Attende Sang.

30 flg. I Jubelaaret 1300 strømmede saamange Fremmede til Rom, at man, for at holde Veien aaben til og fra Peterskirken, maatte dele Engelsbroen paalangs, saa at den ene Side var for de Kommende, den anden for de Gaaende. Kastellet, d. e. S. Angelo. Bjerget, et eller andet høit Sted, ligeoverfor Engelsborg, maaskee Janiculus eller Kirken S. Pietro in Montorio.

49. Venedico Caccianimico, en bolognesisk Adelsmand, solgte sin Søster Ghisola for Gunst eller Penge til Marchese Obizzo II. af Este.

60. Reno og Savena hedde de to smaa Floder, imellem hvilke Bologna ligger.

61. Sipa, Bekræftelsesordet i den bolognesiske Dialekt.

72. Fra den Kredsvei, de hidtil have fulgt, gaae de nu, over Klippebroernes Radier, ned imod Midtpunktet.

91. Hypsipyle, en Datter af Kong Thoas paa Lemnos, reddede sin Faders Liv, da de andre Kvinder, tilskyndede af Venus,

dræbte alle Mænd paa Øen. Da Argonauterne kom til Lemnos, skjenkede hun Jason sin Kjærlighed, men han forlod hende, for at fortsætte Toget til Kolchis.

122. Alessio Interminei fra Lucca var en ghibellinsk Adelsmand, der, for at komme i Gunst hos Folket, smigrede Alle, selv de Ringeste.

133. Thais: Thrasos Elskerinde i Eunuchen, en Komedie af Terents.

Nittende Sang.

2. Guds Gaver: den hellige Aand. Jvf. Apostl. G. VIII. 18—24.

17. S. Giovanni: Baptisteriet i Florents, hvor paa Dantes Tid alle Børn skulde døbes. Rundtom Døbefonten var der anbragt fire murede Fordybninger, i hvilke Præsterne stode. I et af disse Huller faldt der engang en lille Dreng ned, og vilde være bleven kvalt, dersom ikke Dante i Hast havde grebet en Øxe og sønderslaaet Muurværket. Det lader til (V. 21), at Nogle have betragtet denne Handling som en Krænkelse af Kirkens Hellighed.

49. Mordere bleve i hine Tider levende begravne, med Hovedet nedad; og for at høre deres sidste Ord, maatte Skriftefaderen derfor bøie sig ned imod Hullet, før dette fyldtes med Jord.

53. Bonifaz: Den her talende Synder er Pave Nicolaus III. som døde A. 1280, og var bekjendt for at have beriget sig ved Simoni. Han antager Dante for Bonifacius VIII., som han vidste skulde døe 1303, og undrer sig over at han allerede nu, to Aar før Tiden, er kommen til Helvede.

57. Den skjønne Kvinde, d. e. Kirken, som Bonifacius sveg, i det han bl. a. anvendte List og Rænker for at blive valgt til Pave.

70. Hunbjørnens Søn: Nicolaus III., af Familien Orsini.

79 flg. længer Tid: fra 1280 til nu, 1300. Bonifacius VIII. skal allerede fire Aar efter sin Død, 1307, afløses af Clemens V., den franske Konges villige Kreatur.

86. Kongen: Antiochus Epiphanes, som for Penge gjorde Jason til Ypperstepræst.

93. Joh. Ev. XXI. 19.

96. Den onde Sjæl: Judas, i hvis Sted Matthias ved Lodtrækning blev valgt til Apostel (Apost. G. I. 21—26).

99. Carl af Anjou mistede Sicilien ved den Opstand af Folket, som er bekjendt under Navn af den sicilianske Vesper. Johan af Procida, som stod i Spidsen for Oprørerne, skal i Forveien have tilkjøbt sig Pavens Samtykke.

106 flg. I Joh. Aabenb. XVII. sidder Kvinden paa et Dyr med syv Hoveder og ti Horn; disse tillægger D. her Kvinden selv, som hos ham betyder den udartede romerske Kirke. De syv Hoveder udlægge Fortolkerne som de syv Sacramenter i den katholske Kirke; de ti Horn som Lovens ti Bud. Kvindens Mand er Kirkens Overhoved, Paven.

115. Sagnet om Keiser Constantins rige Gaver til Pave Sylvester antager D. for en historisk Kjendsgjerning, og seer deri den første Grund til Kirkens Udartelse.

Tyvende Sang.

34. Amphiaraos, en af de syv Konger, som beleirede Theben. Han var Spaamand, og da han forudsaae sin Død, vilde han først ikke deeltage i Toget, men skjulte sig. Hans Hustru røbede hans Opholdssted, han maatte drage med, og midt under Kampen aabnede Jorden sig og opslugte ham.

40. Spaamanden Tiresias blev, som bekjendt, efter Sagnet, forvandlet til en Kvinde, fordi han forstyrrede to Slanger i deres Samleie. Først syv Aar efter, da han engang traf de samme Slanger og atter slog dem, blev han igjen til en Mand.

47. Aruns, en etrurisk Spaamand, som, efter Lucans Beretning, forudsagde Cæsars Seier over Pompeius.

55. Manto, en Datter af Tiresias, og selv Spaakvinde, forlod Theben, for at undflye Kreons Tyranni. Efter Virgils Fortælling

fik hun med Flodguden Tiberinus en Søn, Ocnus, som byggede Mantova.

63. Benaco, nu Lago di Garda.

66. Pennino: de penninske Alper.

67. Et Sted: hvor nemlig de tre Bispedømmer grændse tæt til hverandre.

78. Governo, det nuværende Governolo.

95. Alberto Casalodi var Herre over Mantua, og lod sig af den listige Pinamonte overtale til at fordrive en Deel af de mægtigste Familier, Pinamontes Fjender, fra Byen. Da dette var skeet, kastede P. Masken, gjorde sig selv ved Folkets Hjælp til Herre, og deels forjog, deels dræbte saamange Adelsmænd, at Mantuas Folkemængde blev betydelig forringet.

108. Da Grækenland saa blottet var for Svende ɔ: da alle Mænd og Ynglinger vare dragne imod Troja.

113. Euripiles omtales i Æn. II. 114.

116. Den lærde Michael Scotus, Keiser Frederik den Andens Læge og Astrolog, levede ved Midten af det 13de Aarhundrede, og blev af sine Samtidige anseet for en Troldmand.

118. Guido Bonatti fra Forli levede i det 13de Aarhundrede, og var Stjernetyder hos Grev Guido af Montefeltro.

120. Asdente: en Skomager fra Parma, som var en bekjendt Sandsiger paa Dantes Tid.

124. Kain med sine Torne, d. v. s. Maanen. Det var dengang et Sagn iblandt Folket, at de sorte Pletter i Maanen var Brodermorderen Kain, som Gud havde dømt til at staae der og bære et Knippe Torne. Maanen gaaer nu ned for den ostlige Halvkugle, hvis yderste Grændse imod Vest er Atlanterhavet, bag Sevilla eller Spanien. Det er altsaa Morgen, og Reisens anden Dag begynder.

Een og tyvende Sang.

38. En af Santa Zitas Raad, d. v. s. en af Raadsherrerne eller de Ældste (anziani) i Lucca; thi S. Zita var denne Byes Skytshelgen.

41. Bonturo ikke: er sagt ironisk; thi Bonturo Dati, som paa den Tid havde megen Indflydelse i Lucca, var fremfor Nogen bekjendt for Underslæb og Vindesyge.

48. Den Hellige: en ældgammel Billedstøtte, som forestillede Christus, og var opstillet i Domkirken i Lucca. Synderen kommer op i en bøiet Stilling, som om han bad, og giver derved Djævlene Anledning til denne Spot.

49. Serchio: en Flod, som løber tæt forbi Lucca.

95. Fæstningen Caprona, som tilhørte Pisa, maatte i A. 1290 ved Capitulation overgive sig til Guelferne (Jvf. Indl. Pag. 35).

112. Dette Sted angiver nøie Tiden for Digtets Handling. 1266 Aar, mindre end fem Timer, efter Christi Død: er Klokken 10 om Morgenen, paa Langfredag, i Aaret 1300.

To og tyvende Sang.

1—9. D. sigter formodentlig til Florentinernes Tog imod Arezzo i A. 1288, som han i saa Fald selv maa have taget Deel i. Det fortælles nemlig, at Florentinerne netop ved denne Leilighed, for at haane deres Fjender, holdt Ridderspil og Væddeløb paa en Eng foran den beleirede By.

19. Plinius beretter, at naar Delfinerne vise sig paa Havets Overflade, er det Tegn til Forandring i Veiret.

48. Den Synder, som her taler, kaldes af de ældre Fortolkere Ciampolo; forresten vides Intet om ham. Thibaut II. Konge af Navarra og Greve af Champagne, levede i sidste Halvdeel af det 13de Aarhundrede.

66. Latium: d. e. Italien. Fra den Side: fra Nabo-Øen Sardinien.

81. Munken Gomita stod i stor Gunst hos Nino Visconti, Signore i Gallura paa Sardinien. Han misbrugte i lang Tid sin Herres Yndest; men da han engang slap nogle af hans Fjender for Penge ud af Fængselet, lod Nino ham hænge.

88. Michel Zanche var Huushovmester hos Kong Enzio, Frederik den Andens naturlige Søn, Herre til Gallura og Torre i Sardinien. Efter Enzios Død bevægede han Enkedronningen Adelasia til at ægte sig. Om hans Brøde vides forresten Intet.

Tre og tyvende Sang.

5. Hiin Fabel. En ondskabsfuld Frø lokkede engang en Muus med sig ud i Vandet for at drukne den; i det samme slog en Glente ned, og da Frøen havde bundet Musen fast til sig, bleve de begge et Bytte for Fuglen.

66. Et uhistorisk Sagn beretter, at Hoiforræderne under Keiser Frederik den Anden bleve iførte en Klædning af Bly og derpaa brændte.

103. De lystige Brødre (Frati godenti) kaldte Folket en Ridderorden, som var stiftet af Urban IV. og egentlig hed „Mariabrødrene" (Frati di S. Maria). Medlemmerne af denne aflagde intet Munkeløfte, og vare bekjendte for deres lystige Levnet.

104 flg. For at bilægge Partistriden, valgte man i Aaret 1266 i Florents to Podestaer: Catalano og Loderingo, af hvilke den Første var Guelf, den Anden Ghibellin. Men disse Hyklere sørgede bedre for sig selv, end for Staden; Uenigheden tiltog under deres Styrelse, og det gik især ud over Ghibellinerne. Blandt andet blev Familien Ubertis Huse, der laae omkring det Kvarteer af Florents, som kaldtes Gardingo, paa den Tid nedrevne og ødelagte.

115. Han: Kaiphas, den jødiske Ypperstepræst.

121 flg. Hans Svigerfader: Annas. Raadets Gjester: Synedriet, som ved at dømme Christus til Døden, nedkaldte Straf og Ulykke over Jødefolket.

140. Han: Giftsvands, der havde bedraget dem og sagt, at der i Nærheden var et andet Fjeld, de kunde gaae over (Helv. XXI. 111).

142. I Bolognas Gader: ved de theologiske Forelæsninger i Bologna.

Fire og tyvende Sang.

1. I Aarets Ungdomstid: Fra Midten af Januar til Midten af Februar staaer Solen i Vandmandens Tegn.

21. Ved Klippens Rande ɔ: i Skoven, hvor Virgil første Gang kom Dante til Hjælp.

37 flg. Da Sorgkjelderne gaae terrasseformigt nedad, er den ene Skrænt af deres Skillemure bestandig lavere end den anden.

93. Heliotrop, en mørkegrøn Steen, som efter Sagnet gjorde Den usynlig, der bar den.

124 flg. Vanni Fucci de' Lazzeri var født udenfor Ægteskab, og kalder sig derfor et Muuldyr (Bastard). Han hørte til de Sortes Parti i Pistoia (som paa den Tid var sønderreven af indvortes Strid og Lovløshed), og udmærkede sig fremfor alle Andre ved Vold og Mord. Engang stjal han nogle af de hellige Kar i Domkirken, og skjulte dem i Huset hos en af sine Venner, Vanni della Monna, som, da de fandtes, maatte lide Gjerningsmandens Straf og blev hængt.

143. De Sorte bleve fordrevne fra Pistoia i Aaret 1301. Lidt senere „fornyede Florents Folk og Sæder", da de Hvide bleve styrtede (s. Indl. S. 55).

146. En Tordensky: hermed sigter Dante til Marchese Malaspina, der havde sine Besiddelser i Valdimagra, og som i Spidsen for de fordrevne Sorte slog de Hvide ved Campo Piceno, siden tvang Pistoia til Overgivelse, og saaledes igjen befæstede de Sortes Herredomme i Staden. Dante hørte, som bekjendt, til de Hvides Parti.

Fem og tyvende Sang.

12. Dine Fædre: det hed sig, at en Deel af Catilinas Soldater, efterat Sammensværgelsen var strandet, havde taget deres Tilflugt til den Egn, hvor Pistoia blev anlagt; det er formodentlig til dem, Dante sigter.

15. Ham: Kapaneus. S. Helv. XIV. 46 flg.

25. Cacus, som D. gjør til en Centaur, var, efter Virgil (Æn. VIII), en Søn af Vulkan, og levede som Røver i en Hule i Aventinerbjerget. Her stjal han noget Kvæg af den Hjord, Herkules havde taget fra Geryon; men Herkules opdagede det og dræbte ham med sin Kølle. Som Tyv hører han hjemme her og tør ikke (V. 28) forene sig med Brødrene ɔ: de andre Centaurer, der findes i Røvernes og Mordernes Kreds (XII. Sang).

35. Disse Aander ere: Agnello Brunelleschi, Buoso Abati og Puccio Sciancato Galigai, alle tre Florentinere. Om Grunden til at D. har sat dem imellem Tyvene, vides intet Nøiere.

50. En Slange: den til en Slange forvandlede Cianfa Donati fra Florents, én Adelsmand, der havde hørt til de Sortes Parti. Den Ene, han springer løs paa, er Agnello, af samme Parti.

82. En Snog: Florentineren Guercio Cavalcanti. Den, han stikker, og som bliver forvandlet til en Slange, er Buoso Donati. Begge havde hørt til de Hvides Parti.

94. Nassidius og Sabellus, om hvilke Lucan fortæller (Phars. IX.), vare to Krigere, som fulgte med Catos Hær igjennem Lybiens Ørkener. Begge bleve bidte af Slanger; den Første fortæredes da ved en indvendig Brand, paa den Anden svulmede Legemet pludselig op, saa han døde.

97. Om Kadmus og Arethusa s. Ovids Metamorph. V. 572 og VI. 563.

102. Efter Dantes Theori bestaaer den menneskelige Sjæl af Aanden, der kommer fraoven, og Formkraften (virtù formativa), som meddeles ved Undfangelsen. Denne Formkraft forlader ikke Sjælen efter Døden, men ved den afspeiler Sjælen sig i de omgivende Elementer, og faaer saaledes et Slags Skinlegeme (Skærsild. XXV. 88 flg.). Her bytte de to forskjellige Formkræfter, de to Synderes Sjæle, Stof eller Legeme med hinanden.

151. Han o. s. v. Guercio Cavalcanti blev dræbt af nogle Folk i Gavilla i Arnodalen, og hans Slægtninge toge siden en blodig Hævn.

Sex og tyvende Sang.

7. flg. D. tænker vel ved denne Spaadom mindre paa nogen enkelt Begivenhed, end paa hele den sørgelige Tilstand i Florents efter Aar 1300, og paa de Ulykker, der våre en Følge af Partistriden. Af disse fik ogsaa han sin Deel, da han blev landsforviist, og hertil sigte hans Ord: „Jo meer jeg ældes, vil det tynge siden" (V. 12). Prato var, ligesom de andre Nabostæder, misundelig paa Florents.

34. Han: Propheten Elisa. (2den Kong. Bog II.)

54. Statius fortæller (Theb. XIII. 430), at da Ligene af de tvende fjendske Brødre, Eteokles og Polynices, bleve lagte paa samme Baal, deelte Flammen sig.

60. Romerfolkets Stamme: Æneas, som udvandrede efter Trojas Indtagelse.

61. Listen, ved hvilken Ulysses opdagede den forklædte Achilles iblandt Lykomedes' Døttre, var Aarsag til at Achilles drog med paa Toget imod Troja, hvor han faldt. Hans Hustru Deidamia begræder endnu efter Døden Tabet af sin Ægtefælle.

63. Palladiet; det himmelfaldne Billede af Pallas Athene, til hvilket Trojas Skjebne var knyttet, blev paa en listig Maade røvet af Ulysses og Diomedes.

85. Det største Horn: Ulysses.

92. Virgil henlægger Circes Øe i Nærheden af Gaeta, hvilket Sted Æneas (han; der dvæled) først skal have givet Navn efter sin Amme Cajeta, som døde der.

103. flg. Den følgende, fra Odysseen ganske afvigende Fortælling, grunder sig tildeels paa Sagn fra Middelalderen; Slutningen er maaskee Dantes egen Opfindelse.

107. flg. Gabet: Strædet ved Gibraltar. Sibilia, d. e. Sevilla; Setta, d. e. Ceuta. D. tænker sig, at Ulysses styrede imod Sydvest, ud i det Hav, som efter de gamle Geographers Tro bedækkede hele den anden Halvdeel af Jorden. Han maatte altsaa, naar han vedblev at seile, omsider komme til Skærsildens Bjerg, der antoges at reise sig op af Havet, lige under Jerusalem (Jvf. Indl. Pag. 91).

134. En blaalig Klippe: Skærsildens Bjerg.

Syv og tyvende Sang.

7. **Perillus fra Athen** forfærdigede for Tyrannen **Phalaris** i Agrigent en Tyr af Kobber, som var huul indvendig, og saaledes dannet, at Skriget af det Menneske, der blev lagt ind i den, naar den var gjort gloende, lød som Brølet af en Tyr. Men den Første, som Phalaris paa denne Maade tog af Dage, var Kunstneren selv.

21. **Gaa o. s. v.** Disse Ord har Virgil formodentlig sagt til Ulysses (V. 3).

30. Den Synder, som taler, er Grev **Guido fra Montefeltro**, hvis Hjemstavn var beliggende imellem Tiberens Kilder og Byen Urbino.

37. I Aaret 1300 var det udvortes roligt i Romagna, men gjærede i det Indre.

41. Greverne af **Polenta**, som dengang beherskede baade **Ravenna** og **Cervia**, havde en Ørn i deres Vaaben.

43. **Staden: Forli**, som i Aaret 1282 blev angreben af en fransk Feltherre. Grev Guido af Montefeltro lokkede ham ved List i Baghold, og næsten hele den fjendtlige Hær blev tilintetgjort. Nu (i Aaret 1300) var Forli underlagt Familien **Ordelaffi**, som førte en grøn Løve i sit Vaaben.

46. **Verrucchios Hunde**: de to Grever **Malatesta**, Fader og Søn. De herskede i **Rimini**, og for deres Grusomhed imod **Montagna Parcitati**, som de myrdede, og imod de andre Ghibelliner, kalder D. dem Hunde. **Verrucchio** var et Slot i Nærheden af Staden, der tilhørte dem.

50. **De tvende Stæder: Faenza** ved Floden Lamone, og **Imola** ved Santernofloden, styredes paa den Tid af **Mainardo Pagani**, hvis Vaaben var en blaa Løve i hvidt Felt, og som flere Gange skiftede Parti.

52. **Hiin By: Cesena**, der ligger ved Floden Savio.

70. **Den store Præst**: Pave Bonifacius den Ottende.

86. Istedetfor at prædike Korstog imod Troens Fjender, førte Bonifacius VIII. Krig med Familien **Colonna**.

89. Ingen af dem havde understøttet Sultanen, hverken som Kjøbmand med Tilforsel, eller som Kriger, ved at tjene i hans Hær, da denne i Aaret 1290 erobrede **Acre** fra de Christne.

94. Efter den Tids Sagn maatte Pave Sylvester en Tidlang skjule sig paa Bjerget Soracte for Constantins Forfølgelser; men da Keiseren blev syg og hans Legeme bedækkedes med ondartet Udslæt, maatte han sende Bud efter den hellige Mand, som derpaa helbredede og døbte ham.

102. Penestrino (det nuværende Palestrina), Familien Colonnas Borg, som Paven forgjeves havde søgt at erobre.

105. Min Formand: Pave Coelestin V. S. Helv. III. 59.

110. Bonifacius lovede, efter Grev Guidos Raad, Familien Colonna fuldkommen Tilgivelse, naar den vilde overgive ham Penestrino. Dette skete, men Paven lod da Borgen nedrive, og vedblev ligefuldt at forfølge Colonnaerne.

Otte og tyvende Sang.

10. For Romerhaand: i Samniterkrigene, hvor Romerne engang, under Consulen P. Decius Mus dræbte 2000 Apulier i et Slag.

11. I Slaget ved Cannæ, i den anden puniske Krig, faldt der, efter Livius' Beretning, 50,000 Romere, hvoriblandt saamange Riddere, at Hannibal sendte en Skjeppe fuld af de Guldringe, disse havde baaret, til Carthago.

14. Fordi de o. s. v. da Normannerfyrsten Robert Guiscard erobrede Grækernes sidste Besiddelser i Apulien.

16. Før Slaget ved Benevent, som kostede Kong Manfred Thronen og Livet, havde han betroet Broen ved Ceperano, over Gariglianofloden, til Apuliernes Anfører; men denne forraadte ham, og lod de Franske komme over. Ogsaa i det egentlige Slag var det fornemmelig Apuliernes Forræderi, som var Skyld i Manfreds Nederlag.

17. Slaget ved Tagliacozzo, hvor Carl af Anjou overvandt den unge Conradin, blev afgjort ved et listigt Raad, som den gamle Ridder Alard de Vallery gav Kongen.

56. Fra Dolcino var en Kjætter, som levede i Begyndelsen af det 14de Aarhundrede. Da han blev forfulgt, drog han med

sine talrige Tilhængere op i Novaras Bjergegne, befæstede sig der, og røvede og plyndrede i Omegnen, indtil han endelig i Aaret 1306 blev formelig beleiret af Novareserne, og ved Mangel paa Levnetsmidler og Vinterens Strenghed nødt til at overgive sig. Han blev derpaa henrettet tilligemed sin Kone, under mange Piinsler.

73. Pier da Medicina (nærved Bologna) vakte Splid imellem Greverne Guido da Polenta og Malatesta da Rimini, ved at gjøre den Ene mistænkt for den Anden.

74. Den søde Slette: den lombardiske Slette, hvis Længde betegnes ved Byen Vercelli og den venetianske Fæstning Marcabò, nærved Poflodens Munding.

79. Tyrannen, den eenøiede Malatestino til Rimini lod de to nævnte Mænd indbyde til en Sammenkomst i Catolica og drukne paa Veien.

86. Staden: Rimini, det gamle Ariminium. Den, som vilde ønske, „aldrig at have seet" Staden, er Tribunen Curio, som her gav Cæsar det Raad at gaae over Rubicon, og nu bøder derfor (s. V. 97).

90. Focaras Storm: Seiladsen omkring det stormfulde Forbjerg Focara, imellem Fano og Catolica, var saa farlig, at de Reisende pleiede at holde Bøn og gjøre fromme Løfter, før de gave sig paa Veien. Det kunde de to Offre spare, da de alligevel ikke skulde komme levende i Havn.

106. Om Mosca Lamberti eller Uberti s. Indl. Pag. 21. Hans Stamme synes allerede paa Dantes Tid at være gaaet tilgrunde i Partikampene.

134. Den krigerske Troubadour, Grev Bertram af Born, Herre til Hautefort i Gascogne, tilskyndede Henrik den Andens ældste Søn Henrik til at gjøre Oprør imod sin Fader.

Ni og tyvende Sang.

27. Geri del Bello, en af Dantes Slægtninge, var bleven dræbt, med Ret eller Uret, af en Sacchetti. Hans Død var

dengang endnu ikke hævnet, endskjondt Blodhævnen paa den Tid i Italien blev anseet for en Pligt imod den Afdøde. Jvf. V. 31 flg.

47. I Valdichiana ved Arezzo, hvor der paa den Tid var et bekjendt Hospital, saavelsom i de andre nævnte Egne, herskede om Sommeren hidsige Sumpfebere.

59. Om denne Pest s. Ovids Metamorph. VII. Først døde Dyrene, derpaa Menneskene; da forbarmede Jupiter sig omsider, og forvandlede Myrerne til Mennesker, som derfor blev kaldt Myrmidoner.

109. En Aretiner: Griffolino fra Arezzo, en Alchymist, bedrog i lang Tid den unge Alberto fra Siena og fralokkede ham mange Penge, blandt Andet ved at love at lære ham Flyvekunsten. Omsider anklagede den Bedragne ham for Biskoppen, og han blev brændt som Troldmand.

124 flg. Stricca nævnes her ironisk, ligesom de Andre, der omtales i det Følgende; thi han var en bekjendt Ødeland. Niccolo Bonsignori var den Første, som fandt paa at stege Fasaner over Gløder af udbrændte Nelliker. Caccia fra Asciano og Abbagliato vare Medlemmer af en berygtet Fraadserklub i Siena, som bestod af tolv Personer, der i ti Maaneder satte henved 200,000 Floriner overstyr.

136. Capocchio, en florentinsk Alchymist, der blev brændt i Siena, skal have studeret Naturvidenskab sammen med Dante.

Tredivte Sang.

4. Athamas, Konge i Thessalien, var gift med Semeles Søster Ino. (Jvf. Ovids Metamorph. IV.).

17. Den fangne Trojanerdronnings Datter Polyxena blev offret til Achilles' Skygge, og hendes Søn Polydoros myrdet (Ovids Metamorph. XIII.).

31. Han: den anden Spedalske, Griffolino fra Arezzo.

32. Gianni Schicchi de' Cavalcanti lod sig af Simon Donati forlede til følgende Bedrageri. Simon havde taget sin-

Onkel Buos Donati afdage; for nu at tilvende sig hans Eiendomme, fik han Schicchi til at lægge sig i den Dræbtes Seng, og med forstilt Stemme diktere et Testamente, hvori han indsatte Simon til Universalarving, og testamenterede sig selv en kostbar Hoppe, som kaldtes Staldens Dronning.

38. Myrrha, en Datter af Kong Cinyras paa Paphos, forelskede sig i sin egen Fader og sneg sig forklædt, i Nattens Mørke til hans Leie.

61. Mester Adam fra Brescia lod sig af de to Grever Guido og Alessandro da Romena forlede til at mønte falske Guldfloriner, og blev til Straf levende brændt.

65. Casentino, den øvre Arno-Dal, i hvilken Romena ligger.

74. Paa de florentinske Guldpenge, som kaldtes Floriner, stod Johannes den Døbers Billede. De vare af fuldkommen reent Guld, holdt 24 Karat, og veiede $^1/_3$ Unze.

78. Fonte Branda er en bekjendt Brønd i Siena.

97. Hun: Potiphars Hustru. Sinon, den falske Græker, som raadede Trojanerne at bringe Træhesten, hvis Bug var fyldt med Fjender, ind i Staden.

110. Til Branden: til Baalet, hvorpaa han blev brændt.

128. Narcissus' Speil: Vandet, hvori Narcissus saae sit Billede.

Een og tredivte Sang.

4. Telephos, Konge i Mysien, blev efter Sagnet først saaret af Achilles, og derpaa helbredet med Rust af hans Landse.

16. Da Carl den Store vendte hjem fra sit Felttog imod Maurerne i Spanien, blev Baghæren, under Anførsel af Roland, overfaldet ved Ronceval af en overlegen Fjende og tilintetgjort. Roland stødte gjentagne Gange i sit Horn, for at kalde Keiseren til Hjælp; og den sidste Gang blæste han, skjøndt døende, saa stærkt, at Carl hørte Lyden otte Miil borte.

41. Montereggione var et Slot i Nærheden af Siena.

58. Det kolossale Pigneæble, der fordum smykkede Hadrians Gravmæle, findes endnu i en af Haverne ved Vatikanet.

67. Disse Ord af Babylons Konge Nimrod, som her er sat iblandt Giganterne, fordi han, ligesom de, vilde bygge sig ind i Himlen, ere uden Tvivl kun en meningsløs Sammensætning af Ord fra forskjellige Sprog, som „Ingen tyder" (V. 81).

94. Ephialtes og hans Broder Otos væltede, efter Homers Fortælling (Odyss. XI.), Bjerget Ossa ovenpaa Olympen, og Pelion ovenpaa Ossa, for at storme Himlen og betvinge Zeus; men de bleve begge trufne af Gudens Lynstraaler.

98. Briareus havde efter Sagnet hundrede Arme, hvilket Virgil her (V. 104) forklarer billedlig, som et Udtryk for hans Styrke og Vildhed.

113. flg. Antæus, Jordens Søn, deeltog ikke i de andre Giganters Kamp imod Guderne, endskjøndt han var den stærkeste af dem. Han levede i Lybien, og havde sin Hule i Nærheden af Zama, hvor Scipio seirede over Hannibal. Her kæmpede han med Herkules, der omsider løftede ham fra Jorden, hvor han fik sin Styrke, og kvalte ham.

124. Titius og Typhæus, to andre Giganter.

136. Carisenda, et af de skjeve Taarne i Bologna. Naar man staaer ved dets Fod og seer op, kan det et Øieblik synes som om Skyerne stod stille og Taarnet bevægede sig til Fald.

To og tredivte Sang.

10. Muserne hjalp Amphion at bygge Thebens Mure, idet de gave ham Magt til at synge, saa Stenene bevægede sig og lagde sig selv i Orden.

16. Svælget, hvori Dante og Virgil nu staae, er den første Afdeling af det dybeste Helvede: Caina, som har Navn efter den første Brodermorder Kain; her straffes de Syndere, som have forraadt deres egen Slægt.

28. Tabernich og Pietrapana, to høie Bjerge, det første i Slavonien, det andet i Toskana.

55. De To: Brødrene Alessandro og Napoleone degli Alberti, hvis Grevskab laae i den øvre Bisenzio-Dal, kom i Strid og dræbte hinanden.

61. flg. Han: Kong Arthurs uægte Søn Mordrec, om hvem den gamle Roman (de la table ronde) fortæller, at han gjorde Oprør imod sin Fader og leverede ham et Slag, men blev i Kampen gjennemboret af Arthurs Landse, saa Solen skinnede igjennem Saaret. Focaccia Cancellieri fra Pistoia, af de Hvides Parti, tog Deel i at myrde sin Slægtning Detto, som hørte til de Sorte. Sassol Mascheroni dræbte sin Broderson, for at komme til at arve ham, og blev til Straf halshugget i Florents. Alberto Camicione de' Pazzi tog sin Onkel Ubertino af Dage. Carlino de' Pazzi dræbte to af sine Slægtninge i Aaret 1302, og var for saa vidt en værre Forræder end Camicione, hvis Brøde derfor ved hans Ankomst vilde blive ligesom overskygget eller sonet.

81. Mont' Aperti: s. Indl. Pag. 22.

89. Antenora: den anden Afdeling af det dybeste Helvede, hvor Fædrelandsforræderne straffes, kaldet saaledes efter Trojanerfyrsten Antenor, som hjalp Grækerne med Raad og Daad imod Troja.

106. Bocca degli Abbati, en Ridder fra Florents, deeltog med de florentinske Guelfer i Slaget ved Montaperti. Men han stod i hemmelig Forstaaelse med Ghibellinerne, og midt under Kampen huggede han Haanden af Florentinernes Fanebærer, saa han tabte Fanen, hvis pludselige Synken bidrog meget til at gjøre Hæren modløs.

114. Ham: Cremoneseren Buoso fra Duera eller Doaria skal ved Overgangen over Oglio, som han skulde bevogte, have forraadt Ghibellinerne til de Franske.

119. Tesauro Beccheria, Abbed i Vallombrosa og pavelig Legat i Florents, blev beskyldt for at staae i Ledtog med de forviste Ghibelliner og henrettet i Aaret 1258.

121. Gianni Soldanier, en florentinsk Adelsmand, der oprindelig hørte til Ghibellinerne, forbandt sig med Laugene imod Adelspartiet, for at opnaae Gunst og Indflydelse hos Folket.

122. Ganellon hed den franske Ridder, som, bestukken af Maurerne, raadede Carl den Store til at lade Roland blive tilbage, og saaledes var Skyld i Nederlaget ved Ronceval. Tribaldello Sambrasi brød Gjestevenskabet og forraadte Byen Faenza til Bologneserne.

130. Tydeus, en af de syv Konger, som beleirede Theben, og Menalippos saarede hinanden dodelig i Kampen. Den Første lod da i sit Raseri sin Fjendes Hoved afhugge og sondergnavede det med sine Tænder.

Tre og tredivte Sang.

13. Ugolino dei Gherardeschi, en guelfisk Adelsmand, fordrev, i Forbindelse med Erkebispen Ruggieri, Byen Pisas daværende Signore, Nino di Gallura, for at sætte sig selv i hans Sted. Men da han derpaa ikke vilde dele Magten med Ruggieri, forbandt denne sig med Familierne Gualandi, Sismondi, Lanfranchi og Flere, tog Ugolino tilfange og indespærrede ham, tilligemed hans to yngste Sønner Gaddo og Uguccione og hans Sønnesønner Anselmuccio og Brigata, i et Taarn, hvor de alle omkom af Hunger i Aaret 1289. Dante sætter her Ugolino i Helvede, blandt Fædrelandsforræderne, fordi han, efter Sigende, havde overgivet nogle Borge, der tilhørte Pisa, til Luccheserne (s. V. 85).

82. Capraia og Gorgona: to Øer tætved Arnoflodens Munding.

85. Ved at kalde Pisa det nye Theben, tænker Dante paa alle de Mord, der bleve begaaede i Kadmus' Slægt.

118. Alberigo de' Manfredi, Høvding for Guelferne i Faenza, var bleven ueens med sin Slægtning Manfredi de' Manfredi, men lod som han vilde forsone sig med ham, og indbød ham til et Maaltid. Ved Enden af dette raabte han: „Bring nu Frugterne ind!" og gav hermed Tegn til sine Tjenere, som styrtede sig over Manfredi og hans unge Søn og dræbte dem begge. Til disse Frugter, som fra den Tid af bleve til et Ordsprog, sigter Dante V. 120.

124. Ptolomæa kaldes denne Afdeling af Helvede efter den Ptolomæus, der dræbte Simon Maccabæus og hans Sønner ved Maaltidet (I. Macc. 16). Her straffes de Forrædere, som have brudt Tro og Love imod deres Venner.

137. Branca d'Oria fra Genua dræbte, i Ledtog med en Slægtning, sin Svigerfader Michael Zanche (S. Helv. XXII. 88) ved et Maaltid.

154. Romagnas værste Aand: den ovennævnte Alberigo.

Fire og tredivte Sang.

1. „Alt folder Helvedkongen ud sit Banner". Med de tre Ord: Vexilla regis prodeunt, begynder en Hymne til Korsets Ære, som synges paa Langfredag i den katholske Kirke.

93. Det Punkt, Dante er kommen forbi, er Jordens Centrum.

96. Det er paa den vestlige Halvkugle halvanden Time efter Solens Opgang, paa den østlige halvanden Time efter dens Nedgang. Nylig var det Aften for de Vandrende (V. 68), nu er det Morgen.

113. Den ene Halvdeel af Himlen hvælver sig, efter Dantes Theori, over den bebyggede Jord, hvis Toppunkt er Jerusalem og Golgatha; den anden over Havet, af hvis Midte Skærsildens Bjerg hæver sig (s. Indl. Pag. 90).

117. Judecca, den sidste og dybeste Afdeling af Helvede, som de Vandrende nylig have forladt. De befinde sig nu i det tomme Rum paa den anden Side af Centrum, der svarer til Judecca.

121 flg. Da Lucifer blev udstødt fra Himlen, faldt han, med Hovedet nedad, paa det Punkt af den vestlige Hemisphære, som er modsat Jerusalem. Landet „skjulte sig da bag Voven" og „flygted hen til vor Halvkugles Bue", d. v. s. til den østlige Hemisphære, hvor Zions Bjerg dannedes. Men ogsaa Jordens Indre blev grebet af Rædsel, jo dybere han sank, og skød sig, for at flye ham „op i Tue", det vil sige, dannede Skærsildens Bjerg, det eneste Land, der findes paa den vestlige Halvkugle, midt i det store Hav.

139. Det Sted, hvor Virgil og Dante stige ud, er midt paa den anden Halvkugle af Jorden, paa Verdenshavets Strandbred, ved Foden af Skærsildens Bjerg, som de nu skulle bestige.